

TALLINNA KESKRAAMATUKOGU

2012. A TEGEVUSE ARUANNE

Tallinn 2013

Sisukord

1. Põhilised tegevussuunad	3
2. Juhtimine ja arendustegevus	4
2.1 Struktuur, töökorraldus	4
2.2 Arendustegevus infotehnoloogia vallas	5
2.2.1 E-raamatute laenamis- ja lugemiskeskond ELLU	5
2.2.2 Riist- ja tarkvara, teised e-teenused	5
2.3 Raamatukogude tegevust reguleerivad dokumendid	7
2.4 Nõukogud.....	8
2.5 Töö koordineerimine ja koostöösuhted.....	9
3. Eelarve kasutamine	9
4. Raamatukogu haldusjuhtimine	10
4.1 Haldustegevus	10
5. Personali juhtimine ja areng	11
5.1 Ülevaade täienduskoolitustest, sh keskraamatukogu osa koolituste korraldamisel.....	11
5.2 Erialahariduse omandamine	13
5.3 Keskraamatukogu osa koolituste korraldamisel erialaringkonnale	13
5.4 Töötajate tunnustamine	14
6. Kogud	16
6.1 Komplekteerimine.....	17
6.1.1 Raamatute ostud.....	18
6.1.2 Auviste ostud	18
6.1.3 E-raamatute ostud	20
6.1.4 Annetused	22
6.1.5 Perioodika	22
6.1.6 Ilukirjanduse osakaal 2011. a juurdetulekus	23
6.1.7 Kogude ringlus.....	23
6.1.8 Prognoos aastaks 2013	24
7. Raamatukoguteenused	24
7.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.....	24
7.2 Raamatukogu kasutamine (sh lapsed).....	25
7.2.1 Raamatukogubuss Katarina Jee	33
7.2.2 Muusikaosakond	35
7.3 Laste- ja noorteteenindus	36
7.3.1 Koostöö	38
7.4 Raamatukogu kultuurikeskusena	41
7.4.1 Näitused	41
7.4.2 Üritused.....	43
7.5 Raamatukogu koolituskeskusena	55
7.6 Raamatukoguteenuse turundus	57
8. Bibliograafia- ja infotöö	58
8.1 Andmebaaside loomine.....	58
8.2 Infopäringud.....	58
8.3 Trükised ja veebiväljaanded	60
Kokkuvõte	61
Lisa 1. Enimlaenatud teavikute top 10 aastal 2012.....	63

Tallinna elanike arv 01.01.2012 seisuga: 415 850
Üldkasutatavate raamatukogude arv: 18
Raamatukogubuss: 1

1. Põhilised tegevussuunad

Tallinna Keskraamatukogu missiooniks on edendada elukestvat õpet, kasvatada rõõmu lugemisest igas eas inimeses, pakkuda inspiratsiooni ja elamusi, luua võimalusi eneseväljenduseks ja –arendamiseks ning suhtlemiseks üksteise ja maailmaga. Raamatukogu visioon: muudame elu rikkamaks.

Aasta lõpus oli Tallinna Keskraamatukogu süsteemis 17 haruraamatukogu ja raamatukogubuss Katarina Jee. Raamatukoguteenust kasutas 72 514 lugejat (sh 14 839 last). Meie raamatukogusid külastati 1 038 249 korral (sh lapsed 200 533 korral) ja laenutati koju 1 802 685 (sh lastele 182 921). Kojulaenutuste arvust (ilma pikendamisteta) 63,9% moodustavad ilukirjanduse ja 59,5% eestikeelse kirjanduse laenutused. 2011. aastal külastati raamatukogu kodulehte 503 388 korda. Aasta lõpu seisuga oli meie raamatukogudes kokku 1 049 008 teavikut, neist 61% eesti ja 34,1% vene keeles, ülejäänud inglise, saksa, soome, prantsuse jt keeltes. Kogust 53,2% moodustab ilukirjandus.

2012. aastal keskendusime põhiteenuste ja e-teenuste arendamisele ning raamatukogu tutvustamisele läbi erinevate infokanalite eesmärgiga toetada linnakodanike elukestvat õpet ja juhtida tähelepanu sellele, et vaba aega saab sisukalt, kultuurselt ja harivalt veeta ka tasuta. Seoses laste ja noorte lugemishuvi vähenemisega, mida kajastatakse palju ka meedias, pöörasime suurt tähelepanu laste- ja noortetööle, lugemishuvi tekitamiseks kutsusime abiks ka kirjanikke. Püüdsime tõsta vähekindlustatud ja maksuraskustesse sattunud perede, üksikvanemate, vägivalla käes kannatavate naiste ja eakate inimeste eneseusku soovitades neile kirjandust, aidates leida vajalikku infot ning juhendades neid arvuti kasutamisel.

Tallinna Keskraamatukogu tasakaalustatud suund kirjanduse komplekteerimisel on toonud meie teenuseid kasutama erineva rahvusliku, soolise, ealise, majandusliku taustaga ja poliitiliste vaadetega lugejaid. Kõik tunnevad ennast raamatukogus mugavalt ja hästi, kuna raamatukogus ei anta nende taustale, uskumustele ja vaadetele hinnanguid.

Märksõnadeks oli 2012. aastal innovaatilisus ja kasutajasõbralikkus. Avasime lugejatele e-raamatute laenamis- ja lugemiskeskonna ELLU, venekeelse Lastelehe ning uue kaasaegsema raamatukogu veebilehe, kus on uus virtuaalnäitus, lastele mõeldud täheõppimismäng jpm. Pakkusime lugejatele erinevaid kasutajakoolitusi, alates arvuti algõppest ja infootsingust ning lõpetades sugupuu uurimise koolitusega. Suuremat tähelepanu pöörasime kogukonnaüritustele, nt osalesime Kalamaja ja Nõmme päevadel. Suuremat tähelepanu pööramise vene keelt emakeelena kõnelevatele lugejatele (kirjandusüritused jms). Alustasime koomiksite kogumist uue Lasnamäe ehitatava raamatukogu tarvis – seniks saab koomikseid laenata Paepealse raamatukogust. Kõiges eelpool toodud abistas meid Hasartmängumaksu Nõukogu, Kultuurkapital, kultuuriministerium ja Tallinna Kultuuriväärtuste Amet.

Lugejaid nõustati rahvaloenduse ajal, selgitati eletripakettide erinevusi, miks on vaja rohelist kaarti, mida tähendab tasuta ühistransport, kuidas on vaja täita tuludeklaratsiooni jpm.

Raamatukoguteema kajastamine üleriigilises meedias seoses kirjanduse komplekteerimisega on pannud meie raamatukogu rohkem nii tagasi vaatama kui edasi mõtlema.

2. Juhtimine ja arendustegevus

2.1 Struktuur, töökorraldus

2012. aastast alates töötas võõrkeelse kirjanduse osakond 0,5 ametikoha võrra väiksema koosseisuga, selle arvel loodi 0,5 koormusega ametikoht avalike suhete osakonda. Tööle asus avalike suhete spetsialist, kes keskendus ennekõike vene keelt emakeelena kõnelevatele tallinlastele kirjandusürituste korraldamisele võõrkeelse kirjanduse osakonnas ja haruraamatukogudes. Loodud ametikoht võimaldas kirjutada ja esitada erinevatele sihtkapitalidele rohkem kirjandust ja lugemist propageerivaid projekte, rikastada raamatukogu poolt pakutavaid kirjandusüritusi ning tegeleda varasemast enam noortele suunatud kirjandusürituste korraldamisega.

2012. aastal osaleti jätkuvalt Tallinna linna sotsiaalsete töökohtade projektis ning senise kolme asemel oli raamatukogul võimalik kasutada viit ametikohta (eraldis linnaeelarvest 19 594 eurot), mille täitmiseks värvati tööle erivajadustega inimesed. Tööd võimaldati raamatute kiletajatele (2) ja raamatukoguhoidja abidele (3), neist esimesed töötasid töötlusosakonnas ning viimased eestikeelse kirjanduse osakonnas ja võõrkeelse kirjanduse osakonnas. Raamatukoguhoidja abi tööülesannete hulka kuulusid lugejate poolt tagastatud raamatute riulisse paigutamine, riulite korrastamine ja raamatute järjestuse kontrollimine, uute raamatute töötlemine, raamatute parandamine, andmebaasis raamatute müügiks märkimine, ajakirjade mahakandmine, müügiraamatute inventuur jms.

Seoses eelarve kulude kokkuhoiuga olid 2012. aastal kollektiivpuhkuseks suletud järgmised raamatukogud: Kadrioru, Kännukuke, Mäni, Nurmenuku, Pelguranna, Sõle ja Tondi raamatukogu. Valiku aluseks olevate kriteeriumidega, millised raamatukogud saata kollektiivpuhkusele, saab tutvuda 2010. aastaaruandes. Seoses uue bussijuhi otsimisega oli kolmeks kuuks peatatud raamatukogubussi teenus. Laeremondiks oli kolm nädalat suletud peamaja eestikeelse kirjanduse osakonna kojulaenus.

Peame oluliseks uue raamatukogu loomist Lasnamäele, kuna kaks haruraamatukogu ei suuda rahuldada üle 116 000 elanikuga linnaosa vajadusi. Varraku 14 kinnistu detailplaneeringu kehtestamist on oodata 2013. aasta lõpuks, peale seda algab kinnistule teiste sinna planeeritud hoonete, sh raamatukogu projekteerimine. 2013. aastal alustatakse jäähalli ehitamist, mis peaks valmima 2014. aastal. Et hoida uue raamatukogu ootus jätkuvalt avalikkuse tähelepanu all, oleme otsustanud uuele raamatukogule lisada omapärana keskendumise koomiksitemale. Koomiksikogu loomise ja koomiksihuvilistele ürituste korraldamisega alustati juba 2012. aastal, kuni uue raamatukogu käivitumiseni tegeleb koomiksitemaga Paepealse raamatukogu Lasnamäel.

2.2 Arendustegevus infotehnoloogia vallas

2.2.1 E-raamatute laenamis- ja lugemiskeskond ELLU

31. jaanuaril 2012 avas Tallinna Keskraamatukogu oma lugejatele e- raamatute laenamis- ja lugemiskeskonna ELLU. ELLU on tarkvaralahendus, mille abil raamatukogu saab osta ja laenutada ning raamatukogu kasutaja laenata ja lugeda ePUB formaadis e-raamatuid. ELLUs võivad e-raamatutega tutvuda kõik huvilised, laenata ja lugeda saavad kasutajakonto teinud Tallinna Keskraamatukogu lugejad. E-raamatute laenamiseks ja lugemiseks on vajalik internetiühendus ja uuemad internetilehitsejate versioonid. Korraga saab laenata kolm e-raamatut 14-21 päevaks. E-raamatu lugemisel saab kasutada järjehoidjat, muuta teksti suurust, tausta värvi ja teisi kuvamise seadeid. Vajaliku e-raamatu leidmiseks on võimalik kasutada erinevaid otsinguid.

Aasta hiljem, 7. veebruaril 2013 avas raamatukogu uue ELLU versiooni, kus kõik lugejad saavad sisse logida ka ID-kaardi või Mobiil-IDga. Laenatud e-raamatut saab mugavalt lugeda ka nutitelefonis, kui lugeja poolt kasutatav brauser toetab HTML5-te ja javascripti. ELLU esilehelt saab hea ülevaate uutest ja enimloetud e-raamatutest ning eesti autorite teostest, mille väljaandmist on toetanud Kultuurkapital ja mida on võimalik ELLUst lugeda ka e-raamatuna. Kuna ühte e-raamatu eksemplari saab lugeda üks lugeja korraga, saab esilehelt nüüd eraldi näha saadaval e-raamatuid ehk neid, mida saaks lugeja soovi korral kohe laenata. Lisaks sellele, et oma kontolt näeb kehtivaid laenutusi ja laenutuste ajalugu, saab nüüd valida jälgimiseks oma lemmikautoreid, et hoida ennast kursis just nende e-raamatutega ELLUs.

2.2.2 Riist- ja tarkvara, teised e-teenused

Tallinna Keskraamatukogu peamaja (Estonia pst 8) on riigiasutuste võrgus (ASOnet võrgukiirusega 100/100 Mb/s), kaheksa haruraamatukogu saavad teenust AS STV-It (võrgukiirus 4/4 Mb/s) ja üheksa haruraamatukogu Elisa Eesti AS-ilt (kaheksas haruraamatukogus võrgukiirus 10/2 Mb/s, Nõmme raamatukogus 5/5 Mb/s). Võõrkeelse kirjanduse osakonnas pakub teenust Elisa Eesti AS (võrgukiirus on 10/10 Mb/s). Raamatukogubussis on kasutusel EMT poolt pakutav 3,5G teenus.

Mitmes raamatukogus mõjutas 2012. aastal raamatukoguteenuse kvaliteeti interneti- ja telefoniühenduse katkestused, mis olid suuremalt osalt tingitud sideoperaatorite probleemidest väljapool raamatukogu ruume. Sideteteenuste katkestused häirisid laenutusprotsessi, infopäringutele vastamist, arvutiteenust ja kasutajakoolituste läbiviimist.

Otsinguarvutitena on kasutusel vanad 2004. aastal Tallinna linnavalitsuse poolt raamatukogule ostetud arvutid ML Cel 2400. 2012. aastal tuli neid arvuteid vahetevahel välja vahetada, sest need lakkasid erinevatel põhjustel töötamast. IT-spetsialist on neid remontinud kasutades tagavaraosi arvutitest ML330. E-kataloogist ESTER raamatute kohta info otsimine raamatukogu otsinguarvutitest on kahjuks aeglane, mistõttu paljud eelistavad infot küsida hoopis raamatukoguhoidja käest. Selle tulemusel on aga pikemad järjekorrad ning raamatukoguhoidjatel vähem aega lugejatega kirjanduse teemal vestelda ja lugemissoovitusi anda.

Laenusarvutitena (58) on kasutusel ML540 või ML550, paari erandina ML350. Kokku oli 2012. aasta lõpus raamatukogus 369 töökohta, millest töötajate kasutuses 134 lauarvutit ja 23 sülearvutit ning lugejate kasutuses 122 terminali, 25 sülearvutit, 62 lauarvutit ja 3 infokioskit.

Ürituste läbiviimiseks osteti juurde 3 sülearvutit ja 2 videoprojektorit (kokku raamatukogus 14 projektorit). Kultuuriministeerium eraldas raamatukogule rahvaloendusel läbiviimisel kasutatud sülearvuti HP 6360B, mis läks ürituste läbiviimiseks Lasnamäele Paepealse raamatukogu saali.

Peamaja fuajeesse osteti raamatukogu teenuste ja ürituste info kuvamiseks televiisor, mis võeti kasutusele 2013. aasta veebruarikuus.

Aasta jooksul sai uuendatud eritarkvarasid ja uute rakenduste jaoks kasutusele võetud vabatarkvarasid. Käivitatud said olulised projektid – terminaliserverite pilootprojekt ja X-tee teenuse rakendamine (MISP portaal lugejate elukohaandmete kontrollimiseks).

Võtsime kasutusele järgmised vabatarkvarad:

- Signagelink (Free Edition) - tutvustusmaterjalide kuvamiseks seinale kinnitatud monitoril;
- Handy Cafe - muusikaosakonnas puuetundlike ekraanidega laste miniarvutite haldamiseks CafeDogi tarkvara asemel,
- Zotero - bibliograafiliste andmete kogumiseks ja nimekirjade koostamiseks.

18. oktoobril avati lugejatele uue kujunduse ja struktuuriga raamatukogu veebileht, mis võimaldab erinevatel sihtrühmadel kiiremini neile vajalik info üles leida.

Muusikaosakond avas kahe puuetundliku ekraaniga miniarvutiga lastenurga MUFILA, mis viib kokku muusika, filmi ja lapsed, pakub võimalusi ühiseks tegevuseks ja vaba aja loovaks kasutamiseks.

Kulud info- ja kommunikatsioonitehnoloogile

	2008	2009	2010	2011	2012
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud (EUR), sh	151 418	138 433	71 666	111 211	76 613
Infotehnoloogia riistvara ja tarvikud	64 515	57 087	18 095	27 958	17 085
Kommunikatsioonitehnoloogia	6 363	7 069	1 664	5 825	1 140
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia tarkvara	24 893	30 789	20 978	7 668	2 960
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia riist- ja tarkvara rent	10 586	10 111	8 371	12 634	11 283
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia arendustööd	25 978	13 866	1 331	35 330	14 450
Muud	2 276	869	0	0	0

2.3 Raamatukogude tegevust reguleerivad dokumendid

Raamatukogu juhendub oma tegevuses riigi, sh rahvaraamatukogu seadusest, rahvaraamatukogu töökorralduse juhendist, isikuandmete kaitse seadusest, avaliku teabe seadusest, autoriõiguse seadusest, tsiviilseadustiku üldosa seadusest, võlaõigusseadusest, haldusmenetluse seadusest, kohtutäituri seadusest, täitemenetluse seadustikust, halduskohtumenetluse seadustikust, tsiviilkohtumenetluse seadustikust ja Tallinna linna õigusaktidest, UNESCO rahvaraamatukogude manifestist, Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti juhataja käskkirjadest ning raamatukogu põhimäärusest.

Tallinna linna arengukavas aastateks 2009-2027 (Tallinna Volikogu otsus 19.06.2008 nr 129) on meetme „Raamatukoguteenuse arendamine: elanikele enesetäiendamise toetamise ning selleks juurdepääsu tagamine kirjandusele ning muule kirjalikule, visuaalsele või auditiiivsele teabele“ juures ära toodud raamatukogu peamised tegevused. Raamatukogu on mainitud ära ka eesmärgi „Linna ametiasutused rakendavad oma töös tänapäevaseid IT infrastruktuuril põhinevaid võimalusi ning pakuvad elanikele laialdast valikut e-teenuseid“, kus Linnakantselei vastutuse all on toodud järgmised tegevused: IKT varustatuse tagamine raamatukogudes, et oleks võimalik elanikele arvutikoolitusi korraldada, e-teenuste punktide arendamine ning linna avalike ja e-teenuste kasutamise konsultatsioonide võimaldamine raamatukogudes.

Tallinna eelarvestrateegias aastateks 2013-2016 (Tallinna Linnavolikogu 14.06.2012 otsus nr 90) on Tallinna linna prioriteetsete suundade, mida kavandatakse investeerimistegevuse osas uuel Euroopa Liidu eelarveperioodil, all toodud sotsiaalse infrastruktuuri objektide osas meie raamatukogu võõrkeelse kirjanduse osakonna rekonstrueerimine. Viimane on strateegilise meetmena nimetatud ka strateegias „Tallinna 2030“ linna omandis olevate kultuuri-, mälu- ja vaba aja asutuste rekonstrueerimisel ja tegevuse laiendamisel. Strateegias nimetatakse strateegiliste valikute ja prioriteetidena raamatukoguteenuste arendamisel koduläheduse ja teenuse ühtlase taseme eelistamist.

Tallinna avalike teenuste edasiarendamist tagava infotehnoloogilise keskkonna arengukava 2008-2013 (Tallinna Linnavolikogu otsus 29. mai 2008 nr 89) näeb raamatukogu olulise partnerina e-teenuste kättesaadavuse tagamisel ning inimestele arvuti ja Interneti kasutamise oskuste suurendamiseks koolituste korraldamisel. Kuigi arengukava nägi ette raamatukogu arvutipargi uuendamist lugemissaalides ja koolitusteks mõeldud ruumides, ei ole see kahjuks realiseerunud.

Üldjuhul leiavad raamatukogud ära märkimist ka linnaosade arengukavades, kuigi väga üldsõnaliselt ning Keskraamatukoguga ühendust arengukava koostamise ajal tavaliselt ei võeta. Näiteks 2012. aastal võttis linnavolikogu vastu Kesklinna linnaosa arengukava aastateks 2012-2016 (Tallinna Linnavolikogu 5.04.2012 määrus nr 9), kus kultuuri arenguvõimaluste all on toodud: „Avalike raamatukogude kitsaks jäänud või renoveerimist vajavate ruumide osas lahenduste leidmine“, kuid mingeid konkreetseid lahendusi (näiteks Tondi raamatukogu osas) välja ei pakuta.

2012. aasta märtsis hakkas kehtima uus tasuliste teenuste hinnakiri. Suurimaks muudatuseks lugejateeninduse seisukohast on see, et korduva lugejakaardi hind on sama, mis esmakordsel kaardi vormistamisel. Soodushinnaga lugejakaardi saavad alla 18-

aastased ja pensionärid. Viiesendise lugejakaardi saavad Tallinna I klassi õpilased, Tallinna kolme ja enama lapsega pere lapsed, puudega isikud ja töövõimetuspensioni saajad ning Tallinna töötud.

2.4 Nõukogud

Tallinna Keskraamatukogul on kaks nõukogu: komplekteerimisnõukogu ja töökeskkonnannõukogu.

Seoses e-raamatute komplekteerimisega vaadati üle komplekteerimispõhimõtted ning töötati välja e-raamatute komplekteerimispõhimõtted.

Turule ilmus kaheksa uut eestikeelset ajakirja, arutati uute perioodika nimetuste komplekteerimist – mida tellida aastaks 2013 ja millises eksemplaarsuses. Otsustati jätkata ingliskeelsete ajakirjade tellimist osadesse haruraamatukogudesse.

2011. aastal alanud diskussioon komplekteerimise teemadel raamatukogude ja kultuuriministeeriumi vahel meedia vahendusel tõi 2012. aastal kaasa muudatused Kultuuriministeeriumi ja Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti vahel sõlmitud riigieelarvelise toetuse kasutamise lepingusse. Raamatukogu kohustus vähemalt 50% teavikute toetuse summa eest ostma lepingus loetletud perioodikat ja raamatuid (loetelu leiab 2012.a aastaaruandest).

2013. aasta Kultuuriministeeriumi ja Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti vahel sõlmitud riigieelarvelise toetuse kasutamise lepingusse lisati uus punkt: valik raamatutest, mis on saanud kohalikke kirjanduspreemiaid (nt Betti Alveri kirjandusauhind, Gustav Suitsu luulepreemia, Karl Eduard Söödi lasteteluule auhind, A.H.Tammsaare nimeline kirjanduspreemia, Eduard Vilde nimeline kirjandusauhind jt).

Saatsime kultuuriministeeriumile lisaks kirjanduspreemiate lisamisele ka allpool toodud ettepanekud, mida võiks lisada lepingus toodud teavikute nimekirja, aga neid kahjuks ei arvestatud:

- sarjad nagu Eesti romaanivara, Klassikalised lood, Maailmakirjanduse tõlkevaramu, Tallinna Ülikooli kirjastuse raamatusarjad, valikuliselt Tartu Ülikooli kirjastuse poolt välja antud teadmiskirjandust.
- Kõik nimekirjas olevaid raamatuid ka e-raamatu versioonis.
- Valik muusikat ja filme (auvised, noodid), mille tootmist ning väljaandmist on täielikult või osaliselt rahastanud riigieelarvelised, riigi osalusega asutused või ka kohaliku omavalitsuse asutused ((näiteks Kultuurkapital, EAS, Eesti Filmi Sihtasutus (edaspidi siis Eesti Filmi Instituut), HMN, ERR, kultuuriministeerium, Balti Filmi- ja Meediakool, Eesti Kontsert, rahvusoper Estonia, Tallinna Filharmoonia jne).

Töökeskkonnavolinikud tutvusid töökeskkonna olukorraga haruraamatukogudes ja osakondades ning tegid majandusosakonnale ettepanekuid töötingimuste parandamiseks. Parandati töökohtade ergonoomikat ja töötajate töötingimusi, nt hangiti ruloosid, osteti päevavalgusteid, vahetati välja laevalgustid.

2.5 Töö koordineerimine ja koostöösuhted

Tallinna Keskraamatukogu kuulub ELNET Konsortiumisse. Raamatukogu töötajad osalevad erinevate töörühmade töös (haldurite kogu, teenuste töörühm, digiteerimise ja mikrofilmimise töörühm, kataloogimise ja nimenormandmete töörühm, liigitamise ja märksõnastamise töörühm, andmebaasi ISE töörühm, e-raamatute töörühm). Tallinna Keskraamatukogu töötaja kuulub ka ERÜ koduloobibliograafia töörühma.

Head suhted on Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemiaga, millest viimases annab raamatukogu direktor Kaie Holm loenguid raamatukogude juhtimisest ning oli 2012. aastal ka lõputööde komisjonis.

Raamatukogu tegi 2012. aastal koostööd Eesti Pen klubiga, Tartu kirjandusfestivaliga *Prima Vista*, Tallinna kirjandusfestivaliga *HeadRead* ja Kirjanike raamatukogutuuriga. Koostöös Eesti Naiste Varjupaikade Liiduga toimusid erinevates raamatukogudes infotunnid, kus teemaks oli oskus aidata ja märgata inimesi, kes vajavad abi.

Hea koostöö on erinevate Soome raamatukogudega ja paljude teiste riikide raamatukoguhoidjatega. 2012. aastal käis Tallinna Keskraamatukoguga ja erinevate e-teenustega tutvumas Soome Raamatukogude Ühingu eesistuja Jukka Relander.

Igapäevaselt teeb raamatukogu koostööd erinevate laste- ja noorteastustega jpt. *Vt ka punkt 7.*

3. Eelarve kasutamine

2012. aasta eelarvest moodustasid tulud omavalitsuselt 2 404 109 eurot ning tulud riigilt 325 932 eurot (sellest toetus teavikute ostmiseks 317 672, toetused projektidele 8260 eurot) ja tulud muudest allikatest 147 524 eurot (sellest omatulu 141 270 eurot, toetus projektidele Kultuurkapitalist 3635 eurot ning SA-lt Vaata Maailma 2619 eurot).

Omatulu laekus 138 563 (seega omatulu plaan jäi täitmata 2707 euro võrra, omatulu laekus võrreldes 2011. aastaga enam 12%). Lugejate võlgnevustest laekus kokku 86 830 eurot, kommunaalteenuste edasimüügist 26 917 eurot, tasuliste teenuste eest 18 071 eurot, raamatukogule mittevajalike teavikute müügist 3680 eurot (kasv võrreldes eelmise aastaga 57,8%).

Põhieelarve täitmine (kulud)	Täitmine 2011	Täitmine 2012	Muutus %	% eelarvest
Eelarve täitmine kokku (EUR)	2 716 169	2 873 390	5,8%	
Tööjõukulu (sh erisoodustus)	1 542 663	1 561 033	1,2%	54,3%
Teavikute kulu	508 260	636 356	25,2%	22,1%
sh riigilt	317 672	317 672	-	
sh KOV-lt	190 588	318 684	67,2%	
Infotehnoloogiakulud	133 453	97 638	-26,8%	3,4%

4. Raamatukogu haldusjuhtimine

4.1 Haldustegevus

Hoonete ja ruumide majandamiseks kulus 2012. aastal 373 009 eurot, millest 1/3 moodustas hoonete kütteks minev kulu. Viie aasta lõikes on kütte hind tõusnud 48,8%. Suurenesid kulutused elektrile, hooldusteenustele, remondile ja ruumide üürile. 2012. aastal kulutati remonditöödeks 21 847 eurot, millest 5663 eurot moodustas korteriühistute remondifondi makstav tasu. Remondikulude tõus (võrreldes 2011. astaga 83%) näitab, et vananenud seadmed hakkavad amortiseeruma ja vajavad väljavahetamist.

Töötlusosakonna hoones asuv fuajee kohandati ümber ürituste ruumiks. Väike-Õismäe raamatukogu varukogu sai uued laevalgustid. Remonditi erinevate raamatukogude ventilatsioonisüsteeme.

Oktoobris remonditi Estonia pst 8 kasutusel 10 ventilatsioonikorstnat, korstnatelt mahalangenud krohv taastati ja värviti. Samal kuul tekkis avariihohtlik olukord eestikeelse kirjanduse osakonna kojulaenutuse saalis, kus kukkus alla osa laedekoorist. Lae stukkdekoori ja krohvipindade seisundi määramiseks ja läbikoputamiseks tuli kojulaenutuse saal kolmeks päevaks sulgeda. Novembris-detsembris laetööd jätkusid, lae dekooridetailid kinnitati kruvidega laelaudiste külge ja kohtparandused viimistleti ning värviti. 19.11-12.12.2012 oli eestikeelse kirjanduse osakond laeremondi tõttu suletud. Mõlema töö jaoks eraldati linnavalitsuse reservfondist 6660 eurot.

Detsembris põles läbi Estonia pst 8 asuvas soojasõlmes küttesüsteemi ringluspump. Samal kuul tekkis põleng Pääsküla raamatukogu küttesüsteemis, mille tagajärjel tuli välja vahetada põlengus kannatada saanud küttekehad ja termostaadid. Võõrkeelse kirjanduse osakonna hoone välisustele paigaldati 3 metallväravat, tõkestamaks õhtusel ja öisel ajal võõraste inimeste kogunemist välistreppidele.

	2008	2009	2010	2011	2012
Hoonete ja ruumide majandamiskulud, sh	472 492	393 795	364 780	316 874	373 009
Hoonete küte ja soojaenergia	103 622	101 221	113 838	95 893	118 252
Hoonete elekter	58 850	70 864	74 122	69 96	77 630
Hoonete vesi	13 762	9 985	9 742	10 172	9 966
Remondimaterjalid	22 190	26 170	8 452	15 723	15 851
Korrashoiuteenus	94 535	77 862	83 413	51 617	63 396
Hoonete valve	43 306	14 655	15 580	10 268	11 059
Hoonete ja ruumide remont	70 776	38 854	8 987	11 973	21 847
Hoonete kindlustus	2 258	1 049	1 034	1 094	1 096
Ruumide üür ja rent	59 094	49 365	46 180	48 026	51 701
Muud kulud	4 099	3 771	3 433	2 111	2 212

A. H. Tammsaare Majamuuseumi hoone, kus asub Kadrioru raamatukogu, on kunagise renoveerimise käigus jäänud (korralikult) soojustamata ja selliselt saab kevad-suvisel ajal hubasest ja õdusast puumajast talvel karge koht, kus normaalseks töötamiseks on vaja väga soojalt riietuda, et mitte külmetuda. Kuna 2012. a alguses oli talv üsnagi pakaseline, siis külmusid tualetis torud kinni, nii et WC-d polnud mõnda aega võimalik kasutada. Alanud aasta tööde nimekirja tuleks arvata tualettruumis ja sinna viivas koridoris asuvate radiaatorite parandus.

5. Personali juhtimine ja areng

5.1 Ülevaade täienduskoolitustest, sh keskraamatukogu osa koolituste korraldamisel

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitus-tundide arv	Raamatukoguhoidjate arv, kes osalesid täienduskoolitusel	Eelarve koolituseks
Keskraamatukogu	83	992,5	59	
Kadrioru raamatukogu	14	50	3	
Kalamaja raamatukogu	15	64	3	
Kännukuke raamatukogu	20	78	5	
Laagna raamatukogu	16	69,5	4	
Männi raamatukogu	17	63	4	
Männiku raamatukogu	12	46,5	2	
Nurmenuku raamatukogu	15	62	4	
Nõmme raamatukogu	23	452	4	
Paepealse raamatukogu	20	95,5	4	
Pelguranna raamatukogu	18	86,5	6	
Pirita raamatukogu	16	307	3	
Pääsküla raamatukogu	19	84	3	
Sõle raamatukogu	17	340	4	
Sääse raamatukogu	16	114,5	3	
Tondi raamatukogu	11	32	3	
Torupilli raamatukogu	15	62,5	3	
Väike-Õismäe raamatukogu	9	51,5	4	
Raamatukogubuss	10	46	2	
	92	1344,5	129	7941.00

2012. aastal töötas Tallinna Keskraamatukogus 166 töötajat (koosseis 151,04), sh 131 raamatukoguhoidjat (koosseis 123,55). 131-st raamatukoguhoidjast 101 on ülikooliharidusega, neist 66-l raamatukogundusharidus. 6-l raamatukoguhoidjal on raamatukogunduslik keskharidus ja 15 raamatukoguhoidjat on läbinud kutsekoolituse. Osadel raamatukoguhoidjatel on kõrgharidus alles omandamisel.

Lugejateeninduses töötas 102 raamatukoguhoidjat, neist 12 osalise tööajaga. 102-st raamatukoguhoidjast 84 on ülikooliharidusega, sh raamatukogundusharidusega 57.

Raamatukogu nimi	Vanus					
	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-....
Tallinna Keskraamatukogu	8	35	17	37	23	5

2012. aastal keskenduti koolituste korraldamisel kirjanduse tundmise täiendamisele, erialaste teadmiste parandamisele, noortetöö arendamisele ja jätkati arvutioskuste täiendamist. Osaleti 92 koolitusel, sh raamatukogu sisekoolitusel. Lisaks sellele osaleti veel 12 tööalasel koosolekul, nõupidamisel, töökeskkonnaga seotud koolitusel või muudel teadmisi või oskusi arendavatel üritustel.

2012. aastal toimunud olulisematest koolitustest võiks esile tuua alljärgnevad:

- 1) Tallinna Rahvaülikoolis toimunud kirjanduskursus „Trendid maailmakirjanduses IX“, kaasaegse vene kirjanduse koolitus ja kirjanduskursused Tartu Ülikoolis;
- 2) Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia täiendkoolitused: raamatukogutöötajate talveakadeemia ja lasteraamatukoguhoidjate suveakadeemia;
- 3) Eesti Rahvusraamatukogu täiendkoolitused: täiskasvanute õpetaja meistrikursus raamatukoguhoidjatele jm;
- 4) Tallinna Ülikooli murdeaalistega suhtlemise koolitus;
- 5) noorte ulme- ja fantaasiakirjanduse koolitus;
- 6) infootsikuskuste ja andmebaaside koolitused;
- 7) arvutikasutusoskuste koolitused;
- 8) lastetöö koolitused: kuidas luua lapsesõbralik keskkond raamatukogus, muinasjuttude kasutamine õppe- ja kasvatustöös.

Koolituste korraldamisele avaldavad mõju rahaliste vahendite piiratus ja töö intensiivsus – kuna raamatukogus toimub lisaks teenindusele ka palju erinevaid üritusi, siis on koolitustel osalemise aja sobitamine nendega keeruline. Väiksemad eelarvelised vahendid soodustavad rohkem ära kasutama raamatukogusiseseid ressursse sisekoolituste läbiviimise näol.

2012. aastal käidi 26 riigisisel töölahetusel, mille raames osaleti või esineti koolitustel, konverentsidel, seminaridel ja koosolekutel. 2012. aastal käidi 10 välislähetusel. Teenindusdirektor Triinu Seppam käis 29.-30. märtsil 2012. a Läti Akadeemiliste Raamatukogude Ühingu aastakoosolekul esinemas e-raamatute teemal. Eestikeelse kirjanduse osakonna infoteeninduse pearaamatukoguhoidja Brigitta Kivisaar osales 9.-10. augustil 2012. a eelkonverentsil IFLAcamp „New Professionals Now“.

Raamatukogubussi kollektiiv käis augustikuus välislähetuses Helsingis, kus võtsid osa Messikeskuses IFLA poolt korraldatud üritusest „World Library and Information Congress: 78th IFLA General Conference and Assembly“. Annika Redi võttis kongressist osa ka kui vabatahtlik, tema ülesandeks oli anda teavet raamatukogude külastusi organiseerivas infolauas (Library Visit Desk) Tallinnas toimuvate ekskursionide kohta (rahvaraamatukogusid tutvustav tuur, kunstituur) ja tagada nendest osa võtta soovijate kirjapanek, samuti jagas muud informatsiooni Tallinna kohta, nt milliseid kohti külastada, ühistranspordi piletite hinnad, muuseumite lahti olekuajad jms. Kahel viimasel kongressipäeval oli huvilistele avatud Katarina Jee. Bussis oli võimalik tutvuda eestiteemalise ingliskeelsete raamatute näitusega ja vaadata otsinguarvutis jooksvat slaidiesitlust Eesti raamatukogude, Tallinna Keskraamatukogu teenuste ja raamatukogubussi kohta.

IFLA kongressil esines ettekandega e-raamatute laenamis- ja lugemiskeskonnast teenindusdirektor Triinu Seppam, kes aitas Eestisse tagasi jõudes vabatahtlikuna läbi viia IFLA osalejatele Eesti raamatukogutuuri. E-raamatutest käis teenindusdirektor mitmel korral rääkimas ka erinevates Eesti raamatukogudes.

Tallinna kohtumistel Peterburis 26.-29. septembril 2012. a osales Tallinna Keskraamatukogust neljaliikmeline grupp: Laagna raamatukogu juhataja, Paepealse raamatukogu juhataja ja kaks võõrkeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidjat, kes tutvustasid eesti lastekirjandust, esinesid „Sipsiku“ motiividel etendusega ja meisterdasid lastega.

Seoses personali haigestumisega ja uute töötajate otsimisega on eestikeelse kirjanduse osakonnal tulnud laenata haruraamatukogudele oma töötajaid, nii nt oldi abiks Torupilli, Pirita, Väike-Õismäe ja Kadrioru raamatukogudele ning raamatukogubussile. Selline personali laenamine saab olla aga lühiajaline, sest selle võrra on teistel osakonnatöötajatel suurem töökoormus, mis kurnab töötajaid ning kannatab ka lugejateeninduse kvaliteet. Jätkus ka töötajate vahetuse projekt, kus struktuuriüksuste töötajad said õppimise eesmärgil ajutiselt oma töökohad ära vahetada.

5.2 Erialahariduse omandamine

Tallinna Keskraamatukogu töötajatest õpib bakalaureuseõppes Tallinna Ülikoolis neli töötajat, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias õpib üks töötaja. Kraadiõppes Tallinna Ülikoolis õpib viis töötajat. Kutseõppes Eesti Rahvusraamatukogus õpib kaks töötajat.

2012. aastal läbis kaks töötajat Eesti Rahvusraamatukogu kutsekoolituse. Koolituskulu tasus Tallinna Keskraamatukogu.

5.3 Keskraamatukogu osa koolituste korraldamisel erialaringkonnale

2. novembril 2012 peeti Tallinna Keskraamatukogus järjekorras seitsmes erialapäeva. Miks raamatukogul ja raamatukoguhoidjal on oluline ennast määratleda? Kuidas seda teha ja mis on sellest kasu? Kuidas lugeda subkultuure ja millega seletada subkultuurse raamatu populaarsust? Nendele ja teistele küsimustele otsisid vastuseid tunnustatud spetsialistid, teadlased ja arvamusiidrid: Tallinna Ülikooli Eesti Keele ja Kultuuri Instituudi üldkeeleteaduse professor Anna Verschik, Tallinna Keskraamatukogu raamatukoguhoidja Annika Redi, kirjanik Maniakkide Tänav, Tartu Ülikooli Kultuuriteaduste ja Kunstide Instituudi eesti kirjanduse teadur Mart Velsker, Tartu Ülikooli Raamatukogu teenindusosakonna juhataja Olga Einasto, luuletaja Asko Künnap ja muusik Siim Aimla. Päeva juhtis Tallinna Keskraamatukogu avalike suhete spetsialist Igor Kotjuh.

2012. aastal sai Aleksander Sibula stipendiumi Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogunduse ja infokeskkondade eriala tudeng Mai-Liis Niit.

Teenindusdirektor Triinu Seppam käis Läti Akadeemiliste Raamatukogude Ühingu aastakoosolekul, IFLA kongressil Helsingis ja paljudes Eesti raamatukogudes esinemas e-raamatute teemal. Rahvaraamatukogude suvepäevadel esines ettekandega e-raamatukogu ELLU teemal eestikeelse kirjanduse osakonna pearaamatukoguhoidja Mari Sieberk. Võõrkeelse kirjanduse osakonna juhataja Ljudmilla Kapatsõna esines juba teist aastat Skype teel Lipetski linnaraamatukogu töötajatele, tutvustas meie raamatukogu veebilehte ja töötajate siseveebi. 2012. aastal osalesid Lipetski linnaraamatukogu poolt korraldatud seminaril ka raamatukoguhoidjad Mongooliast, Ukrainast, Valgevenest, Moskvast ja paljudest Venemaa linnadest.

7. veebruaril külastas Pääsküla raamatukogu Yap KianLiong Taiwanist (Tainan Municipal Library), kellele tutvustati Tallinna Keskraamatukogu teenuseid ja e-teenuseid. Yap KianLiongi vastuvõtmist korraldas Rahvusraamatukogu koostöös Kultuuriministeeriumi raamatukogunõunikuga. Pääsküla ja Nurmenuku raamatukogu külastasid Leedu kultuuritöötajad. Nurmenuku raamatukogu külastasid ka raamatukoguhoidjad ja –sõbrad IFLAlt, Taani Langelinie Kopenhaageni Rotary Klubi.

2012. aastal käis Tallinna Keskraamatukogus praktikal 13 õppurit, kellest 6 läbisid raamatukogunduspraktika. 12. märtsist kuni 11. juunini osutasid raamatukogu peamaja trepigaleriis lugejatele arvutiabi SA Vaata Maailma praktikandid. Tegemist oli Töötukassaga koostöös valminud projektiga, mille raames koolitati pikaajalised töötud välja IT-tugiisikuteks. Programmi läbimise eelduseks oli vähemalt kahekuulise praktika sooritamine IT-tugiisikuna. Kolme kuu jooksul said erinevatel teemadel arvutiabi kokku 214 huvilist. Inimeste küsimused praktikantidele olid väga erinevad. Tunti huvi nii erinevate programmide installeerimise kui ka keerulisemate arvutialaste probleemide lahendamise vastu. Vanemad inimesed pöördusid tihtipeale praktikantide poole arvuti algõppe saamise sooviga. Aprillist juunini teostas raamatukogus praktikat Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse Tarkvara ja andmebaaside haldamise õpperühma õpilane.

Peamaja laste- ja noorteteeninduses oli raamatukoguhoidja töövarjuks J. Westholmi Gümnaasiumi 10. klassi õpilane, Männiku raamatukogus oli kaks töövarju Tallinna Tugikeskusest Juks.

Tallinna Keskraamatukogu töötajad kirjutasid ajakirja Raamatukogu 7 artiklit, vastasid toimetaja küsimustele ning edastasid ajakirja muid teateid.

5.4 Töötajate tunnustamine

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing tunnustas Tallinna Keskraamatukogu direktorit Kaie Holmi aastapreemiaga 2011. aastal tehtu eest. Preemia anti välja 29. veebruaril 2012. a Eesti Rahvusraamatukogus ERÜ aastakoosolekul.

Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti ettepanekul sai Tallinna Raemedali Tallinna Keskraamatukogu IT-juht Reet Oruste eduka töö eest Tallinna Keskraamatukogu infotehnoloogilisel arendamisel ning e-raamatute laenutus-ja lugemiskeskonna

loomisel. Raemedali andis 15. mail 2012. a Tallinna raekojas üle linnapea Edgar Savisaar.

Täiskasvanud õppija nädala raames tunnustati 2012. aastal Tallinna Keskraamatukogu töötajat Pirita raamatukogu raamatukoguhoidjat Meriliis Kivilat „Tallinna aasta raamatukogutöötaja“ tiitliga.

Tallinna Keskraamatukogu aastapreemia pälvis 2012. aastal Kännukuke raamatukogu juhataja Reet Kukk.

Kolmandat aastat toimus kampaania „Lugejate lemmik“, mille käigus lugejatel oli võimalus tunnustada oma lemmikraamatukoguhoidjat. Lugejate poolt enimtunnustatud raamatukoguhoidjaks osutus Niina Porfjontseva Pelguranna raamatukogust.

Tallinna Keskraamatukogus on tavaks saanud igal aastal tunnustada ühe haruraamatukogu töötajaid tubli lastetöö eest. 2012. aastal pälvis tunnustuse Pääsküla raamatukogu.

Esimest aastat anti Tallinna Keskraamatukogus välja tunnustav tiitel „Aasta parim noortetöö“. Uute algatuste, gümnaasiumiastme noortele mõeldud sarjade „*Pisatel prišol v gosti k nam!*“ ja „Keelatud raamat“ korraldamise eest sai tiitli avalike suhete osakond. Rändauhinnana jäi aastaks neile kasutada tool Livia, mis on disainitud 1937. a Gio Ponti poolt Padova Ülikooli kirjandusteaduskonna jaoks.

Raamatukogupäevade raames toimus 25. oktoobril 2012. aastal infootsingu võistlus, kus Säase raamatukogu juhataja Piret Heinsaar saavutas kolmanda koha. Infootsingu võistlusel osalesid veel eestikeelse kirjanduse osakonna bibliograaf Liina Haas ning raamatukoguhoidjad Stiina Sild ja Rannet Tiivits, Väike-Õismäe raamatukogu raamatukoguhoidja Olga Ivaškevitš, Säase raamatukogu raamatukoguhoidja Kirsti Aarniste ning Pääsküla raamatukogu juhataja Sille Ross ja raamatukoguhoidja Merle Neeser.

Tallinna Keskraamatukogu raamatukoguhoidjate omavahelisest infootsingu võistlusest võttis osa 17 raamatukoguhoidjat. Infootsinguvõistluse auhinnalistele kohtadele tulid 2012. aastal Anna Davydik (I koht), Merle Neeser (II koht) ja Piret Heinsaar (III koht). Eraldi äramärkimist leidsid Malle Järv ning Kristi Aarniste.

Raamatukogupäevade raames toimunud mälumängus saavutas Tallinna Keskraamatukogu võistkond koosseisus Nõmme raamatukogu raamatukoguhoidja Karolina Olszak ning eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidjad Alvar-Jaanus Tamm ja Stiina Sild 6. koha.

Iga kuu valivad raamatukogu direktor ja teenindusdirektor kaks raamatukogutöötajat, kes on millegagi silma paistnud, kuu tähtedeks – 2012. aastal valiti 20 kuu tähte: eestikeelse kirjanduse osakonna pearaamatukoguhoidja infoteeninduse alal Brigitta Kivisaar, Säase rk juhataja Piret Heinsaar, halduspetsialist Heli Kivi, Pirita rk juhataja Janela Tähepõld, infosüsteemi peaspetsialist Raivo Pilder, autojuht-transporttöoline Peeter Veevo, eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidjad Merle Pobul ja Rannet Tiivits, Kalamaja rk juhataja Kaja Palmiste, avalike suhete

spetsialist Igor Kotjuh, raamatukogubussi raamatukoguhoidja Annika Redi, laste- ja noorteteeninduse pearaamatukoguhoidja Anneli Kengsepp, muusikaosakonna raamatukoguhoidja Kristi Veeber, Laagna rk juhataja Nadejda Gueriak, muusikaosakonna juhataja Kaie Viigipuu-Kreintaal, Väike-Õismäe rk raamatukoguhoidja Olga Ivaškevitš, töötlusosakonna juhataja Külli Karu, Pelguranna rk raamatukoguhoidja Henrik Nurste, eestikeelse kirjanduse osakonna pearaamatukoguhoidja Mari Sieberk, raamatukogutarkvara haldur Inga Lehis.

Vabariigi aastapäeval on võimalus raamatukoguhoidjatel tunnustada ise oma kolleege. 2012. aastal valiti heaks koostööpartneriks Kännukuke raamatukogu juhataja Reet Kukk, ideede generaatoriks Pääsküla raamatukogu juhataja Sille Ross, tubliks uustulnukaks eestikeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Kaarin Krillo, tubliks noortöötajaks võõrkeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Jelena Kožanova, usinaks töomesilaseks Kalamaja raamatukogu raamatukoguhoidja Katrin Vuks, vapraks raamatukoguhoidjaks võõrkeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Jelena Sakovskaja, IT targaks võõrkeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidja Elena Vavilova, aasta parima projekti läbiviijaks eestikeelse kirjanduse osakonna laste- ja noorteteeninduse pearaamatukoguhoidja Anneli Kengsepa, majahaldjaks majandusosakonna koristaja Adilya Yangirova, heaks bürokraadiks Kertu Sillaste ja usinaks mesilaspereks töötlusosakond.

6. Kogud

2012. aasta oli kogude komplekteerimise seisukohast küllaltki hea aasta, sest suurenes Tallinna linna poolne teavikute komplekteerimise toetus, mis võimaldas komplekteerida teavikuid oluliselt suuremas eksemplaarsuses kui 2011. aastal. Samas, kui võrrelda ostetud raamatute eksemplaarsust aastaga 2008, on eksemplaarsus kahanenud 12,03%.

2012. aastal eraldati teavikute hankimiseks:

- Linnaeelarvest 318 684,20 € (2011.a 190 588 €)
- Riigieelarvest 317 672 € (2011.a 317 672 €)
- Kokku 636 356,20 € (2011.a 508 260 €)

Kulude jagunemine:

- raamatute soetamiseks 547 853,12 € (2011.a 426 045 €)
- perioodikale 68 284,29 € + 9173,04 € riigi raha (2011.a 69 788 €)
- auvistele 7717,86 € (2011.a 10 028,00 €)
- elektroonilistele teavikutele 3327,89 € (2011.a 2399 €), sh
 - sh e-raamatutele 3095,25 € (2011.a 2009 €)

2012. aasta 1. jaanuari seisuga elas Tallinna linnas 415 850 elanikku, seega sai Tallinna Keskraamatukogu 2012. aastal teavikute soetamiseks ühe elaniku kohta 1,53 eurot (2011.a 1,23 €), sellest linnalt 0,77 eurot (2011.a 0,46 €).

2012. aastal kujunes ühe raamatu keskmiseks hinnaks 11,14 eurot, mis on 5,6% kõrgem kui 2011. aastal (2011.a 10,55 €). Eestikeelse raamatu keskmiseks hinnaks kujunes 11,16 eurot, mis on 3% kõrgem kui 2011. aastal (2011.a 10,83 €), venekeelsel

raamatul 10,92 eurot, mis on 9,2% kõrgem kui 2011. aastal (2011.a 10,00 €) ning teistes võõrkeeltes raamatutel 12,04 eurot, mis on 7% kõrgem kui 2011. aastal (2011.a 11,25 €).

Auviste keskmiseks hinnaks kujunes 2012. aastal 10,49 eurot (2011.a 11,00 €). Elektrooniliste teavikute keskmiseks hinnaks kujunes 7,53 eurot (2011.a 7,27 €), seejuures e-raamatute keskmiseks hinnaks 7,23 eurot (2011.a 6,24 €).

2012. aasta lõpuks oli Tallinna Keskraamatukogu süsteemis 1 026 585 raamatut ja brošüüri, 11 982 auvist, 199 elektroonilist teavikut ning 954 e-raamatut.

2012. aastal saadeti meie köitja juurde köitmisele 1790 eksemplari raamatuid, 29 nooti ja 130 aastakäiku perioodikat. Köitmiselt saadi tagasi 1612 eksemplari raamatuid, 29 nooti ja 130 aastakäiku perioodikat. Köidetud teavikute hulk kasvas teist aastat järjest, võrreldes 2011. aastaga kasvas nende koguarv 4%. Köitjale osteti uus giljotiin, mis võimaldab paberit turvaliselt ja kvaliteetsemalt lõigata.

6.1 Komplekteerimine

2012. aastal oli Tallinna Keskraamatukogul võrreldes 2011. aastaga tänu linnapoolse toetuse kasvamisele teavikute komplekteerimiseks 25% suurem komplekteerimiseelarve.

Võrreldes 2011. aastaga vähenes ostetud raamatute nimetuste arv 2,32% (2011. a 5945 nimetust, kuid 2012. a 5807 nimetust), samas suurenes eksemplaarsus 21,87% (2011.a 40 384 eksemplari, kuid 2012.a 49 215 eksemplari). Kui 2011. aastal auviste eksemplaarsus suurenes, siis 2012. aastal ostetud auviste nimetuste arv ja eksemplaarsus vähenesid vastavalt 5% (2011. a 726, kuid 2012. a 690 nimetust) ja 20% (2011. a 920, kuid 2012. a 739 eksemplari).

Raamatute juurdetulekust moodustasid:

- ostud 49 215 eksemplari, mis on 93% juurdetulekust (2011.a 40 384 eks, s.o 87%)
- annetused 1873 eksemplari, mis on 3% juurdetulekust (2011.a 2349 eks, s.o 5%)
- üleandmised, asendused 2058 eksemplari, mis on 4% juurdetulekust (2011.a 3869 eks, s.o 8%)

Keeleliselt jagunes raamatute üldine juurdetulek järgmiselt:

- eesti keeles 34 982 eksemplari ehk 65,8% (2011.a 29 194 ehk 62,6%)
- vene keeles 16 423 eksemplari ehk 30,9% (2011.a 15 034 ehk 32,3%)
- teistes võõrkeeltes 1678 eksemplari ehk 3,2% (2011.a 2320 ehk 5%)
- ilma keeleta 62 eksemplari ehk 0,1% (2011.a 51 ehk 0,1%)

Raamatute juurdetulekust moodustas ilukirjandus 31 316 eksemplari, s.o 59% ning teadmiskirjandus 21 829 eksemplari, s.o 41%.

Auviste juurdetulekust moodustasid:

- ostud 741 eksemplari ehk 86,1% (2011.a 920 ehk 82,2%)

- annetused 111 eksemplari ehk 12,9% (2011.a 185 ehk 16,5%)
- üleandmised, asendused 9 eksemplari ehk 1% (2011.a 14 ehk 1,3%)

2012. aastal reguleeris kultuuriministeerium riigieelarvelise toetuse kasutamise lepingus täpsemalt, millist kirjandust Tallinna Keskraamatukogu peaks ja võiks 50% toetuse eest komplekteerida. Sellest tulenevalt muutusid teatud tööprotsessid raamatute komplekteerimisel ja kataloogimisel aeglasemaks.

6.1.1 Raamatute ostud

2012. aastal saadi raamatute nimetusi ostudena juurde 5807 (2011.a 5945), neist:

- eesti keeles 3021 nimetust, s.o 52,0% (2011.a 2954 ehk 50%)
- vene keeles 1708 nimetust, s.o 29,4% (2011.a 1787 ehk 30%)
- teistes võõrkeeltes 1027 nimetust, s.o 17,7% (2011.a 1155 ehk 19%)
- keel märkimata 51 nimetust, s.o 0,9% (instrumentaalmuusika noodid)

2012. aastal saadi raamatuid ostudena juurde 49 215 eksemplari (sh 59 eksemplari muusikaosakonna noote, millel keelt ei märgita). Keeleliselt jagunesid ostud järgnevalt:

- eesti keeles 32 271 eks, s.o 65,6% (2011.a 25 865 ehk 64,0%)
- vene keeles 15 484 eks, s.o 31,5% (2011.a 12 915 ehk 32,0%)
- teistes võõrkeeltes 1401 eks, s.o 2,8% (2011.a 1555 ehk 3,9%)
- keel märkimata 59 eks, s.o 0,1% (2011.a 49 ehk 0,1%)

Ühte nimetust osteti keskmiselt 8,5 eksemplari (2011.a 6,8 eks), seejuures eestikeelseid raamatuid 10,7 eksemplari (2011.a 8,8 eks), venekeelseid raamatuid 9,1 eksemplari (2011.a 7,2 eks) ning teistes võõrkeeltes 1,4 eksemplari (2011.a 1,3 eks).

Eestikeelse kirjanduse osakonna kojulaenutusse osteti ühte nimetust keskmiselt 2,6 eksemplari (2011.a 2,3 eks) ning laste- ja noorteteenindusse 2,2 eksemplari (2011.a 1,9 eks). Võõrkeelse kirjanduse osakonna venekeelse kirjanduse teenindusse osteti ühte nimetust keskmiselt 2,1 eksemplari (2011.a 1,9 eks) ning teistes võõrkeeltes nimetusi keskmiselt 1,1 eksemplari (2011.a 1,1 eks).

Keskraamatukogu teenindusosakondades tervikuna oli ühe ostetud nimetuse keskmine eksemplaarsus 2,2 (2011. a 2,1). Haruraamatukogudes oli 2012. aastal ostetud nimetuste keskmine eksemplaarsus 1,0 nagu ka 2011. aastal.

6.1.2 Auviste ostud

2012. aastal lisandus Tallinna Keskraamatukogu kogudesse auviseid ostudena 690 nimetust (2011.a 726). Ostetud nimetusi lisandus kokku 741 eksemplari (2011.a 920).

Auviste ostudest 252 eksemplari olid kombineeritud auvised, 487 eksemplari audiaalteavikud ning 2 eksemplari elektroonilised teavikud.

Auviseid osteti Tallinna Keskraamatukokku keskmiselt 1,1 eksemplari (2011.a 1,3 eks). Auviste ostude vähenemine on suuresti tingitud sellest, et 2011. aastal osteti haruraamatukogudesse hulgaliselt juurde varasematel aastatel ostmata jäänud audioraamatuid ning tulenevalt sellest suurenes oluliselt auviste nimetuste ja eksemplaarsuse kasv võrreldes varasemate aastatega. 2012. aastal audioraamatuid haruraamatukogudesse sellises koguses juurde osta ei tulnud ning sellest ka ostetud auviste nimetuste ja eksemplaarsuse vähenemine. Seejuures on oluline, et muusikaosakonnas jäi auviste nimetuste arv ja eksemplaarsus võrreldes 2011. aastaga peaaegu samaks. 2012. aastal osteti muusikaosakonda 681 nimetust auviseid (2011.a 678 nimetust) kokku 714 eksemplari (2011.a 701 eksemplari).

Videosalvestiste laenutusõiguse probleemiga tegelemine jätkus ka aastal 2012. Eesti Päevalehe (EPL) ajakirjanik Rein Sikk pöördus juunis muusikaosakonna juhataja Kaie Viigipuu-Kreintaal poole, kuna soovis infot valmiva artikli jaoks filmilaenutusest raamatukogudes. Artikkel ilmus EPL-is 12. juunil, jätkuartikkel 16. juunil. Ajakirjanik käsitles teemat üldrahvalikult arusaadavas stiilis, tuues taas esile kõik absurdsed momendid, mis praeguse seaduse järgi raamatukogusid vaevavad. Artiklile reageeris kultuuriminister Rein Lang, märkides ootamatult, et: „Teosed, mille autoriõigused kuuluvad riigile, on raamatukogudes vabalt laenutatavad, näiteks Tallinnfilmi toodangu laenutamiseks piisab vaid originaalide ostmisest.” Pärast järelepärimisi saadi sügisel ministeeriumi kaudu ka vastav kirjalik tõestus ning kummaltki toojalt nimestikud vabaks antud toodetest. Kahtlemata oli see samm edasi eriti nendele raamatukogudele (ja neid on enamuses), kes polnud siiani ERR-i ja Tallinnfilmiga lepinguid sõlminud. Paraku aga ei lahenenud probleem tervikuna, kuna nimetatud tootjate videod moodustavad vaid väikese osabsuurematest videoteekidest.

Oluline on ära märkida asjaolu, et Eestist on nüüdseks peaaegu kadunud vidolaenutuspunktid, vähemalt suurematest linnadest, kust sai DVD-filme raha eest laenutada. Seega on raamatukogu veel pea ainus koht, kus inimesed saaksid legaalselt videosalvestisi laenutada. Osade kaabeltelevisioonifirmade kliendid saavad küll laenutada nõ elektrooniliselt, kuid see on siiski tasuline teenus ning pole kättesaadav kõigile.

Muusikaosakonnas jätkus töö laenutuslitsentside taotlemiseks videosalvestistele. Tasuta ja tähtajatuid litsentse taotleti aasta jooksul 54 nimetusele, neist saadi 40. Taotlused esitati posti teel 32 tootjale või produtsendile, neist 6 ei vastanud taotlusele üldse, ülejäänud vastasid jaatavalt. Kõigi eeltoodud tootjate puhul on tegemist Eesti ettevõtjatega. Võib-olla on see juhus, kuid sel aastal jäi mulje, justkui oleks Eesti filmitootjad laenutuslubade andmisel veidi lahkemaks muutunud. Nii mõnigi tootja, kellelt oleme mitu aastat järjest luba taotlenud, kuid seda mitte saanud, oli sel aastal loa andmisega nõus. Kui möödunud aastal õnnestus luba saada 48% küsitud nimetustest, siis sel aastal oli positiivseid otsuseid 74%.

2012. aastal andsid keskraamatukogule tasuta ja tähtajatu laenutuslitsentsi järgmised tootjad: Kuukulgur (Jaak Kilmi, Katrin Kissa), EKTU (Peeter Võsu), Vesilind (Riho Västrik, Ylle Rajasaar), Lasteveeb (Janika Leoste), Heino Maripuu, Kopli Kinokompanii (Anneli Ahven), Exitfilm (Peeter Urbla, Anneli Ahven), F-Seitse (Kaie-Ene Rääk), Teater Vanemuine (Paavo Nõgene), Eesti Kunstiakadeemia (Priit Pärn), Black Plastic Media Productions (Maria Kivirand), Tarmo ja Toomas Urb, Ecce Revalia (Jaan-Laur Tähepõld), Kroonikafilm ALKA (Andrus Kilik), MustFilm

(Evelin Soosaar), Gaviafilm (Rein Maran), Filmivabrik (Marju Lepp), Tartu Kontsert (Väino Land, Vello Tellissaar), Eesti Muusikaharidus (Aleksi Saks).

Tähtajalisi ja tasulisi litsentsilepinguid on keskraamatukogul sõlmitud 2 tootjaga: Eesti Rahvusringhääling (ERR) ja Eesti Joonisfilm. ERR-iga pikendati 2012. a esimesel poolel üks litsentsileping 10 nimetusele. Pärast Rein Langi avaldust EPL artiklis pole olnud rohkem vajadust ERR-iga lepinguid sõlmida ega ka pikendada. Samuti oli pärast nimetatud avaldust võimalik teha laenutatavaks mitmed Tallinnfilmi filmid, millele polnud vahepealsetel aastatel võimalik laenutuslepingut sõlmida, kuna Tallinnfilm meie taotlustele ei vastanud.

Eesti filmi 100. juubeliaasta puhul hakkas Eesti Päevaleht välja andma DVD-sarja „Eesti filmiklassika”. 2012.-2013. aasta jooksul ilmub sarjas kokku 45 DVD-d. Kui algselt said raamatukogud neid filme osta ilma laenutuslitsentsita, siis raamatukogude mõjutusel hakkas väljaandja ise filmidele laenutuslitsentse taotlema (kõigi raamatukogude jaoks). Kuna suure osa sarjast moodustavad Tallinnfilmi ja Eesti Telefilmi filmid, mis niikuinii enam litsentsi ei vaja, siis ka ülejäänud tootjatega õnnestus väljaandjal valdavalt kokkuleppele saada. Kogu sarjast jäävad mittelaenutatavaks vaid kaks filmi: „Klass” ja „Nimed marmortahvilil”. Meie raamatukogul on aga filmile „Nimed marmortahvilil” litsents juba varasemalt ostetud firmalt Sonatiin. Siiski kehtib see litsents ainult Sonatiini poolt välja lastud eksemplarile. Tähtajatud, kuid tasulised litsentsid on keskraamatukogu saanud levifirmadelt Sonatiin ning alates 2009. aastast ka Coomor Kaubanduselt. Sonatiinilt osteti keskraamatukogu muusikaosakonnale sel aastal 79 filmi laenutuslitsentsid. Iga laenutusluba on ühekordne, kehtib kindlale nimetusele ja eksemplarile.

6.1.3 E-raamatute ostud

Esimesed e-raamatud 31. jaanuaril 2012 avatud e-raamatute laenamis- ja lugemiskeskonda ELLU osteti 2011. aasta lõpus. Kuna e-raamatute müümine on Eestis suhteliselt uus ja segane teema (raamatukogude tulek e-raamatute turule, autoriõigustega seotud küsimused, laenutushüvitis jms), siis 2012. aasta esimeses pooles Tallinna Keskraamatukogule e-raamatuid ei müüdnud.

E-raamatuid hakati raamatukogule uuesti müüma peale 4. juulit, kui Eesti Kirjastuste Liit ja Tallinna Keskraamatukogu sõlmisid kokkuleppe, hea tahte avalduse, mille alusel püütakse kirjastusi ja autoreid julgustada Tallinna Keskraamatukogule e-raamatuid müüma (st kokkulepe ei ole autoritele ja kirjastustele siduv, aga aitab e-raamatute tootjatel ja müüjatel autoritega ja kirjastustega e-raamatute laenutamise osas suhelda). Kokkulepe kehtib Tallinna Keskraamatukogule ja ka teistele raamatukogudele, kes tahavad ELLUga tulevikus liituda, kuni aprill-mai 2013 ja on järgmine:

- e-raamatu litsentsi („eksemplari“) kehtivus on 35 laenutuskorda (st et peale 35 laenutuskorda tuleb osta laenutamiseõiguse saamiseks uus litsents);
- litsentsi maksumus raamatukogule on e-raamatu jaehind;
- kirjastajal on võimalik valida e-raamatute laenustingimused: peale ilmumist 3 kuud/ 6 kuud/ mitte kunagi;
- Tallinna Keskraamatukogu esitab Eesti Kirjastuste Liidule kord kvartalis (alates 2013.a jaanuarikuust kord kuus) laenutuste statistika;

- litsentsitingimused vaadatakse üle aprill-mai 2013.

Kirjastajate ja autorite õigus mitte kunagi raamatukogudele e-raamatut müüa tekitab varem või hiljem sotsiaalse ebavõrdsuse, kui osa kirjandusest hakkab ilmuma ainult e-raamatuna. Ja kui meie eesmärk on see, et lapsed ja noored loeksid eestikeelset kirjandust, siis me ei tohiks välistada mitte ühtegi võimalust eestikeelse kirjasõna levitamiseks.

E-raamatute ostmine on siiani käinud ainult Eesti Digiraamatute Keskuse (EDRK) vahendusel. Komplekteerija valis e-raamatud, mille ostmisest raamatukogu on huvitatud ning saatis need EDRK-le, kes seejärel autorite/kirjastuste käest vajalikud nõusolekud hankis ja lepingud sõlmis.

2012. aastal osteti Tallinna Keskraamatukogusse 250 nimetust e-raamatuid, kokku 428 eksemplari. Ostetud e-raamatutest 47 nimetust oli teadmiskirjandus, kokku 59 eksemplari ning 203 nimetust ilukirjandust, kokku 369 eksemplari. Eestikeelseid e-raamatuid osteti 247 ning ingliskeelsed 3 nimetust.

E-raamatuid osteti kokku 31 kirjastuselt, kõige rohkem kirjastustelt Varrak (47 nimetust; 87 eksemplari), Petrone Print (41 nimetust; 79 eksemplari), Eesti Ajalehed (24 nimetust; 28 eksemplari) ning Tänapäev (23 nimetust; 42 eksemplari).

Luba e-raamatu ostmiseks ei antud raamatukogule 85 nimetuse puhul, mis moodustab kõigist soovitud nimetustest 16,7%. Saamata jäänud raamatutest 55,3% olid eesti autorite poolt kirjutatud ning 44,7% tõlkekirjandus. Negatiivseid vastuseid saadi aasta jooksul 15 kirjastuselt, nendest rohkem kui pooled (59%) tulid kirjastustelt Tänapäev, Petrone Print, Varrak ning Eesti Raamat.

Teine suurem e-raamatute tootja DIGIRA keeldub raamatukogule e-raamatuid müümast, mitmele saadetud e-kirjale sel teemal on jätetud ka lihtsalt vastamata.

Mõeldes raamatukogude tulevikule peame oluliseks avalikkuse tähelepanu juhtimist Euroopa Liidu seadusandlusele, mis käsitleb e-raamatut kui teenust ning mistõttu on raamatukogudel raske kui mitte võimatu saada autoriõigusi oma lugejatele e-raamatute tasuta laenutamiseks. Tulevikus võivad osad autorid hakata oma teoseid ainult e-raamatutena välja andma, mistõttu võib raamatukogude kõrvalejäämine e-raamatute laenutamisest tähendada sotsiaalse ebavõrdsuse süvenemist Eestis. Kirjandus, raamatutest (ka e-raamatutest) ja artiklitest saadavad teadmised peaksid olema väikses riigis nagu Eesti kättesaadavad kõigile, mitte ainult neile, kes jaksavad selle eest maksta. Rein Sikk on käsitlenud e-raamatute teemat 17. veebruari ja 9. novembri artiklites.

Rein Sikk on üleriigilises meedias kirjutanud raamatukogudest ka varasematel aastatel, usume, et tänu temale on raamatukogud Eestis rohkem pildil ning avalikkus raamatukogude väljakutsetest teadlikum.

6.1.4 Annetused

2012. aastal annetati Tallinna Keskraamatukogule 1984 teavikut, millest 1856 olid raamatud, 111 auvised ja 17 noodid. Võrreldes 2011. aastaga vähenesid annetused 21,7%.

Annetusi saime:

- eraisikutelt 1053 eksemplari (2011.a 1285 eks)
- mittetulundusühingutelt 265 eksemplari (2011.a 241 eks)
- riigiasutustelt 244 eksemplari (2011.a 455 eks)
- äriettevõtetelt 131 eksemplari (2011.a 379 eks)
- sihtasutustelt 118 eksemplari (2011.a 99 eks)
- Tallinna linna asutustelt 111 eksemplari
- ministriumidelt 57 eksemplari
- kohalike omavalitsuste asutustelt 5 eksemplari

Suurimad annetajad:

- äriettevõtetest kirjastus Tiritamm (56 eks)
- ministriumidest kultuuriministrium (55 eks)
- mittetulundusühingutest Loodusajakiri (50 eks)
- sihtasutustest Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed (67 eks)
- riigiasutustest Eesti Hoiuraamatukogu (139 eks).

Kui 2011. aastal lisandus suurim eksemplaride arv annetusi võõrkeelse kirjanduse osakonnale (600 eks), muusikaosakonnale (218 eks) ja Sõle raamatukogule (192 eks), siis 2012. aastal said enim annetusi võõrkeelse kirjanduse osakond (184 eks), eestikeelse kirjanduse osakond (182 eks) ja Väike-Õismäe raamatukogu (163 eks).

6.1.5 Perioodika

2012. aastal telliti ajalehti 40 nimetust (2011. a 39 nimetust):

- eestikeelseid 29 nimetust
- venekeelseid 6 nimetust
- teistes keeltes 5 nimetust

Ajakirju telliti 175 nimetust (2011. a 173 nimetust):

- eestikeelseid 99 nimetust
- venekeelseid 38 nimetust
- teistes keeltes 38 nimetust

Lisaks tellitud perioodikale saime annetustena 2012. aastal 11 nimetust ajalehti ning 71 nimetust ajakirju.

6.1.6 Ilukirjanduse osakaal 2011. a juurdetulekus

Keel	Teadmis- kirjandus (eksemplarides)	Teadmiskirjanduse % ostudest 2012	Ilukirjandus (eksemplarides)	Ilukirjanduse % ostudest 2012
Eesti keel	14998	46	17273	54
Vene keel	4023	26	11461	74
Muud võõrkeeled	605	43	796	57
Keeled kokku	19626	40	29530	60

Kui üldiselt peetakse rahvaraamatukogu kogude komplekteerimisel ilu- ja teadmiskirjanduse mõistlikuks vahekorras 50% ilu- ja 50% teadmiskirjandust või 60% ilu- ja 40% teadmiskirjandust, siis ka sel aastal oleme üldisel kogude komplekteerimisel jäänud nendesse piiridesse. Kui 2011. aastal oli eestikeelse teadmis- ja ilukirjanduse osakaal 49% ja 51%, siis 2012. aastal on toimunud 3% tõus ilukirjanduse kasuks. Rahul võib olla ka muude võõrkeelsete (v.a vene keel) teavikute komplekteerimisega. 2011. aastal oli muude võõrkeelte (v.a vene keel) osas teadmis- ja ilukirjanduse osakaal 55% ja 45%, kuid 2012. aastal on osakaal 43% ja 57%, ehk toimunud on 12% tõus ilukirjanduse kasuks. Kahjuks ei saa veel rahul olla venekeelse kirjanduse komplekteerimisega, kuid ka selles osas on 2012. aastal võrreldes 2011. aastaga toimunud positiivne muutus. Kui 2011. aastal oli venekeelse teadmis- ja ilukirjanduse osakaal 21% ja 79%, siis 2012. aastal on see 26% ja 74%, ehk toimunud on 5% tõus teadmiskirjanduse kasuks. Jätkame venekeelse teadmis- ja ilukirjanduse osakaalude optimeerimist ka 2013. aastal.

6.1.7 Kogude ringlus

Raamatukogu	Teavikud (eks-d) 2012. aasta lõpul kokku	Laenutused koju 2012	Ringlus
* 1. Keskrk	328979	551596	1,68
2. Kadrioru	22602	28029	1,24
3. Kalamaja	35136	56434	1,60
4. Kännukuke	60065	139391	2,32
5. Laagna	40751	87840	2,16
6. Männi	45417	81114	1,79
7. Männiku	32017	34891	1,09
8. Nurmenuku	38431	81921	2,13
9. Nõmme	43417	86113	1,98
10. Paepealse	51082	104672	2,05
11. Pelguranna	41704	104101	2,50
12. Pirita	27952	53191	1,90
13. Pääsküla	37070	60297	1,63
14. Sõle	47252	60218	1,27
15. Sääse	34278	83618	2,44
16. Tondi	30503	41403	1,36
17. Torupilli	31925	48640	1,52
18. V-Õismäe	45869	82948	1,81
Katarina Jee	8997	16264	1,81
ELLU	774	6313	8,16
KOKKU	1004221	1808998	1,80

6.1.8 Prognoos aastaks 2013

2013. aasta komplekteerimiseelarve on sama, mis oli aastal 2012, seega ei saa aastaks 2013 prognoosida eksemplaarsuse kasvu. Paremalt juhul jääb raamatute eksemplaarsus 2012. aastaga võrreldes samale tasemele, halvemat juhul väheneb.

E-raamatute komplekteerimist on praegu keeruline prognoosida. Täpsemaid järeldusi saab teha alles pärast e-raamatute teemalist kohtumist Eesti Kirjastuste Liiduga aprillis või mais 2013.

7. Raamatukoguteenused

7.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Lugejate kasutuses oli 2012. aastal 122 terminali, 25 sülearvutit, 62 lauaarvutit ja 3 infokioskit. Raamatukogu arvuteid kasutati lugejate poolt 104 386 korral (s.o 13,93% vähem kui aastal 2011), kokku 106 056 tundi (s.o 12,57% vähem kui aastal 2011). Raamatukogu arvutite kasutamine on vähenenud, mida võib ka mõista, kuna raamatukogu arvutipark on vananenud. Aina enam on näha raamatukogus lugejaid oma süle- ja tahvelarvutitega ning nutitelefoneid.

Lugejad kasutasid raamatukogu WiFi võrku oma sülearvutitega. Näiteks peamaja lugemissaalis kasutati raamatukogu WiFi't 2459 korral (2011.a 2207 korral).

2012. aastal registreeriti dokumendihaldusprogrammis DocLogix dokumente 37 sarja (2011.aastal 36 sarja). Suurem osa kõikidest sõlmitud lepingutest allkirjastati digitaalselt.

Kokku registreeriti dokumendihaldusprogrammis DocLogix 2407 dokumenti, s.o 398 dokumenti rohkem kui aastal 2011. Vastavad koondandmed eri dokumendiliikide lõikes on toodud järgnevas tabelites.

Kõik registreeritud dokumendid	2009, tk	2010, tk	2011, tk	2012, tk
Kirjad, volikirjad, vaided	461	477	544	419
Lepingud, aktid, protokollid	102	129	114	178
Käskkirjad, korraldused	217	235	233	209
Täitmisavaldused, kirjavahetus võlgnikega, kohtutäituritega	410 (296+114)	448 (337+71+40)	279 (179+10+90)	473 (306+65+102)
Ettekirjutused, kirjavahetus	384 (361+23)	485 (483+2)	518 (432+86)	530 (428+102)
Teavikute: müügi käskkirjad, üleandmise aktid, tasuta võõrandamise käskkirjad, kõlbmatuks tunnistamise käskkirjad, utiliseerimiseks üleandmise aktid, kustutusaktid. Ettepanekud teavikute kõlbmatuks tunnistamiseks			321	598
Kokku registreeritud dokumente	1574	1774	2009	2407

Registreeritud algatusdokumendid (st uue registreerimisnumbriga)	2009, tk	2010, tk	2011, tk	2012, tk
Täitmisavaldused	296	337	179	306
Ettekirjutused	361	483	432	428

Raamatukogu võlgnikele vormistasime 2012. aastal 428 ettekirjutust. Pärast ettekirjutuse kättesaamist hakkavad võlgnikud tavaliselt meile kirju saatma, meie saadame vastuskirjad. 2012. a registreerisime 102 ettekirjutustega seotud kirja.

Kohtutäiturite Kojale saatsime kohtutäituritele jaotamiseks 306 täitmisavaldust. Kohtutäituritega ja kohtutäituritele menetlemiseks antud võlgnevustega seotud kirj vahetust registreerisime 167 korral.

Nii nagu 2011. aastal oli ka 2012. aastal kõige rohkem probleeme Eesti Post ASga, sest nad ei osutanud menetlusdokumentide kättetoimetamise teenust korrektselt. Vormistasime ja saatsime neile I poolaastal kaks pretensiooni ning saime 2012. a juunikuus kreditarve -270,72 eurot. II poolaastal saatsime kaks pretensiooni ja soovisime 8 menetlusdokumendi kohta (-23,04 eurot) kreditarvet, kuid nendele kirjadele pole siiani Eesti Post AS-st vastust saadetud. Märjukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduses on sätestatud, et märjukirjale või selgitustaotlusele vastatakse viivitamata, kuid mitte hiljem kui 30 kalendripäeva jooksul selle registreerimisest.

7.2 Raamatukogu kasutamine (sh lapsed)

Raamatukogu	Lug-d 2011	Lug-d 2012	Muutus (+/-)	Külast-d 2011	Külast-d 2012	Muutus (+/-)	Laenut-d 2011	Laenut-d 2012	Muutus (+/-)
* 1. Keskrk	40396	39636	-760	343407	327391	-16016	606161	581533	-24628
2. Kadrioru	2123	2187	64	13846	13392	-454	25666	28065	2399
3. Kalamaja	3586	3709	123	24472	30750	6278	55856	56531	675
4. Kännukuke	7339	7393	54	73748	71680	-2068	132115	140081	7966
5. Laagna	3672	3697	25	35738	37129	1391	84995	87973	2978
6. Männi	4843	4945	102	41803	40993	-810	83735	82675	-1060
7. Männiku	1869	1890	21	24318	23941	-377	35151	35000	-151
8. Nurmenuku	4966	5208	242	50033	48776	-1257	77814	82115	4301
9. Nõmme	5684	5800	116	64990	61730	-3260	89834	86960	-2874
10. Paepealse	4773	4930	157	59660	60220	560	101447	105386	3939
11. Pelguranna	4671	4516	-155	66066	65813	-253	105686	104839	-847
12. Pirita	2904	3109	205	31531	30037	-1494	52576	53348	772
13. Pääsküla	3626	3803	177	35134	39776	4642	58833	60321	1488
14. Sõle	3898	3915	17	38063	37558	-505	64390	60472	-3918
15. Säase	5107	5195	88	41223	43655	2432	79673	83739	4066
16. Tondi	2344	2423	79	21342	18932	-2410	41352	41572	220
17. Torupilli	4032	4034	2	31088	29421	-1667	50187	49378	-809
18. V-Õismäe	5295	5367	72	46094	47922	1828	83037	83166	129
Katarina Jee	1398	1107	-291	13038	9133	-3905	26036	16264	-9772
ELLU	0	1404	1404						
KOKKU	112526	114 268	1742	1055594	1038249	-17345	1854544	1839422	-15122
<i>Lugejad ühekordselt</i>	<i>73320</i>	<i>72514</i>	<i>-806</i>						

* Keskrk – eestikeelse kirjanduse osakond ja muusikaosakond (Estonia pst 8) ja võõrkeelse kirjanduse osakond (Liivalaia 40)

- Laenutused siin = laenutused koju + kohallaenutused (valikstatistika). E-raamatute laenutusi ei arvestata.

Kui 2011. aastal hakkas Tallinna Keskraamatukogu lugejate arvu tõus pidurduma, siis 2012. aastal on lugejate arv langenud. Raamatukogu teenuseid kasutas 72 514 registreeritud lugejat, st lugejate arv langes aastaga 2,9%. Viimase viie aastaga (st võrreldud aastaga 2008) võrreldes on aga lugejate arv tõusnud 16,1%.

Kojulaenutuste arv langes 0,8%, võrreldes aastaga 2008 laenatakse kirjandust siiski 16,9% rohkem. 63,9% koju laenutatud raamatutest oli ilukirjandus (2011.a 63,7%), võrdluseks ilukirjanduse osakaal kogudes, mis oli 53,2%. 31% raamatute laenutustest moodustasid venekeelse kirjanduse laenutused (2011.a 34,4%), võrdluseks venekeelse kirjanduse osakaal kogudes, mis oli 34,1%. Enimlaenatud teavikud leiab aruande lisast.

Lugejate ja laenutuste arv on võrreldes aastaga 2011 langenud mitmel põhjusel: ostetud raamatute eksemplaarsuse arvu vähenemine ja sellest tingitud pidevad äraütlemlised (uudiskirjandus on välja laenutatud ja „löögile“ on neil, kes käivad koolis ja tööl, raske pääseda), A-st B-sse teenuse pakkumisega seotud viivitused, aegunud arvutipark, aasta alguses oli seoses uue bussijuhi otsimisega raamatukogubussiteenus kolm kuud peatatud, lugejate igavikuteele minek, lugejate kolimine välismaale.

2011. aastal sai raamatukogu osta 27,8% vähem raamatuid kui 2008. aastal. Mõnevõrra tõi leevendust Tallinna linna poolt komplekteerimiseelarve suurendamine 2012. aastal, seega kui võrrelda 2012.a ostetud eksemplaride arvu 2008. aastaga, siis ostetud raamatute eksemplaarsus on vähenenud 12%, auviste ostud aga 30,5%.

	Ostetud raamatute arv	Vahe	Ostetud auviste arv	Vahe	Ostetud e-raamatute arv
2008	55943		1064		0
2009	48604	-7339	1051	-13	0
2010	47445	-1159	689	-362	0
2011	40384	-7061	912	223	322
2012	49215	8831	739	-173	428

Raamatukogu kojulaenutuse teenust ei kasutanud 2% lugejatest (2011.a 1,9% ja 2010.a 1,2% lugejatest). Raamatukogu on hakanud kujunema kooskäimise kohaks, mida ümbritseb kirjandusaura ja kus saab tasuta kultuurselt vaba aega veeta: lugeda raamatuid ja ajakirju, osaleda erinevates infotundides, võtta osa infootsingu koolitustest, kohtuda kirjanikega, kuulata kontserte ja lihtsalt turvalises keskkonnas sõpradega aega veeta, nt mängida lauamänge.

20,5% lugejatest on alla 17-aastased isikud, st eelkooliealised ja kooliealised lapsed ja noored ning nende arvel on 10,1% kõikidest laenutustest. 2,9% alla 17-aastastest isikutest ei kasutanud raamatukogu kojulaenutuse teenust.

Lugejad külastasid raamatukogu juba kolmandat aastat järjest rohkem kui miljon korda (1 038 249 korda). Nii palju külastati raamatukogu viimati aastal 2004, kui tegutses kaks haruraamatukogu rohkem kui tegutseb täna.

Füüsiliste külastuste arv langes aastaga 1,6%. 2011.a veebruarikuust kehtima hakanud uus raamatukogu kasutamise eeskirja redaktsioon lubab korraga laenata 10 raamatut rohkem kui varem. Samuti on lugejatel võimalus pikendada raamatute tagastamistähtaega ise kaks korda ning pikendada võlgnikuks jäädas nende raamatute tagastamistähtpäevaid, mille tähtaeg ei ole veel kätte jõudnud.

2012. aastal kasutati raamatukogu arvuteid 104 386 korda (13,9% vähem kui aastal 2011), kokku 106 056,1 tundi (12,6% vähem kui aastal 2011). Kuigi huvi arvutite kasutamise vastu on, loobutakse mõne aja pärast arvuti kasutamisest kas arvuti aegluse või vajalike programmide puudumise tõttu. Raamatukogu arvutipark on vananenud ja on oluline, et lähiaastatel leitaks finantse selle uuendamiseks. Vananenud arvutipargiga on keeruline täita raamatukogudele seadusega pandud kohustust tagada juurdepääs avalikule teabele, juhendada inimesi linna ja riigi e-teenuste kasutamisel, kui arvutid ei võimalda vorme avada jms ning raiskavad inimeste väärtuslikku aega.

E-raamatute laenamis- ja lugemiskeskonnast ELLU laenasid aastal 2012 e-raamatuid 1404 lugejat (1,94% raamatukogu lugejatest), sealjuures 144 lugejat olid alla 17-aastased. Kokku tehti 6313 laenutust, so 0,35% laenutustest. Osad ELLU lugejad laenavad raamatukogust ka paber kandjal raamatuid. E-raamatuid oli aasta lõpuks ELLUs 412 nimetust, kokku 774 eksemplari (0,13% paber kandjal raamatutest).

Kui võrrelda viimase viie aasta statistikat, siis ainsad raamatukogud, kus on külastuste ja laenutuste arv langenud, on Kadrioru, Männi ja Tondi raamatukogu. Mainitud raamatukogud ei suuda pakkuda kvaliteetset raamatukoguteenust, sest teeninduspind on lihtsalt liiga väike (kasulikku pinda Kadrioru raamatukogus on vaid 154 m², Männi raamatukogus 216 m² ja Tondi raamatukogus 155 m², pindade sees on ka personaliruumid), mistõttu puuduvad mugavad võimalused kohapeal aja veetmiseks ning keeruline on läbi viia raamatukogu- ja infotunde põhikooli- ja gümnaasiumiõpilastele. Mainitud raamatukogud ei asu spetsiaalselt raamatukogu tarbeks ehitatud ruumides: Kadrioru raamatukogu asub majas, kus kunagi on elanud A. H. Tammsaare, Männi raamatukogu endises kaupluses ja Tondi raamatukogu korterelamus.

Raamatukogude 2012. aasta teenindusnäitajate võrdlus aastaga 2008:

Raamatukogu	Lug-d 2008	Lug-d 2012	Muutus %	Külast-d 2008	Külast-d 2012	Muutus %	Laenut-d koju 2008	Laenut-d koju 2012	Muutus %
* 1.Keskrk	31150	39636	27,2	292471	327391	11,9	509209	551600	8,3
2. Kadrioru	1869	2187	17	14896	13392	-10,1	29283	28029	-4,3
3. Kalamaja	2413	3709	53,7	18529	30750	66	46216	56434	22,1
** <i>Kopli</i>	665	0	-100	3275	0	-100	6826	0	-100
4. Kännukuke	5903	7393	25,2	69799	71680	2,7	118950	139391	17,2
5. Laagna	3123	3697	18,4	34972	37129	6,2	81261	87840	8,1
** <i>Merivälja</i>	891	0	-100	6531	0	-100	14278	0	-100
6. Männi	4444	4945	11,3	47325	40993	-13,4	97250	81114	-16,6
7. Männiku	1658	1890	14	21509	23941	11,3	32697	34891	6,7
8. Nurmenuku	3159	5208	64,9	33707	48776	44,7	45511	81921	80
9. Nõmme	4722	5800	22,8	44790	61730	37,8	61571	86113	39,9
10. Paepealse	3398	4930	45,1	48935	60220	23,1	75894	104672	37,9
11. Pelguranna	3557	4516	27	36316	65813	81,2	64201	104101	62,1
12. Pirita	2093	3109	48,5	17014	30037	76,5	30155	53191	76,4
13. Pääsküla	3015	3803	26,1	30034	39776	32,4	48552	60297	24,2
14. Sõle	3275	3915	19,5	30243	37558	24,2	59309	60218	1,5
15. Sääse	3772	5195	37,7	33381	43655	30,8	62063	83618	34,7
16. Tondi	1969	2423	23,1	20775	18932	-8,9	36355	41403	13,9
17. Torupilli	2986	4034	35,1	24967	29421	17,8	40502	48640	20,1
18. V-Õismäe	4656	5367	15,3	47559	47922	0,8	75204	82948	10,3
Katarina Jee	586	1107	88,9	3787	9133	141,2	6979	16264	133
ELLU		1404						6313	
KOKKU	89304	114 268	28	866476	1038249	19,8	1542266	1808998	17,3
Lugejad ühekordselt	66028	72514	9,8						

Tabelis on arvestatud laenutusi koju, kuna kohallaenutusi arvestatakse valikstatistikaga.

* Keskrk – eestikeelse kirjanduse osakond ja muusikaosakond (Estonia pst 8) ja võõrkeelse kirjanduse osakond (Liivalaia 40)

** Raamatukogu on suletud

Erinevaid tabeleid lugejate, külastuste ja laenutuste muutuste kohta aastatel 2008-2012:

* 2005-2009 = laps alla 16-aastane

* alates 2010 = laps alla 17-aastane

Lugejad (ühekordselt süsteemis)		Muutus	Muutus % (võrreldes eelneva aastaga)	Sh lapsi	Muutus	Muutus % (võrreldes eelneva aastaga)
2008	66028	3647	5,8	12779	1383	12,1
2009	70672	4644	7	13243	464	3,6
2010	72501	1829	2,6	15184	1941	14,7
2011	73320	819	1,1	15278	94	0,6
2012	72514	-806	-1,1	14839	-439	-2,9

Füüsilised külastused		Muutus	Muutus % (võrreldes eelneva aastaga)	Sh laste	Muutus	Muutus % (võrreldes eelneva aastaga)
2008	866476	42625	5,2	180078	19380	12,1
2009	997010	130534	15,1	183227	3149	1,7
2010	1069554	72544	7,3	194755	11528	6,3
2011	1055594	-13960	-1,3	200892	6137	3,2
2012	1038249	-17345	-1,6	200533	-359	-0,2

Virtuaalkülastused		Muutus	Muutus % (võrreldes eelneva aastaga)
2008	267032	35859	15,5
2009	302753	35721	13,4
2010	413187	110434	36,5
2011	419341	6154	1,5
2012	503388	84047	20

Laenutusi koju		Muutus	Muutus % (võrreldes eelneva aastaga)	Sh lastele	Muutus	Muutus % (võrreldes eelneva aastaga)
2008	1542219	132314	9,4	152150	5198	3,5
2009	1717357	175138	11,4	166287	14137	9,3
2010	1738520	21163	1,2	174582	8295	5
2011	1816660	78140	4,5	185779	11197	6,4
2012	1802685	-13975	-0,8	182921	-2858	-1,5

2012. aastal külastati raamatukogu veebilehte 503 388 korral, s.o 20% rohkem kui aastal 2011 ja 118% rohkem kui 2007 aastal. 2012. aastal oli huvi meie veebilehe osas palju suurem ka seetõttu, et avasime 18. oktoobril uue ja kaasaegsema, paremini struktureeritud raamatukogu veebilehe. Unikaalseid külastusi oli 307 346. Ühe külastuse jooksul vaadati keskmiselt 3,47 lehte (2011.a 3,76 lehte ja 2010.a 4,11 lehte). Keskmiselt veetis külastaja veebilehel 3,58 min (2011.a 3,55 min ja 2010.a 3,51 min).

Seoses remonditöödega Rahvusraamatukogus oli 2. juulist 24. augustini peamaja perioodikasaalis avatud Rahvusraamatukogu teatmesaal. Seal oli nii meie raamatukogu kui ka Rahvusraamatukogu lugejatel võimalik kasutada lugejaarvuteid ja erinevaid Rahvusraamatukogu andmebaase, lisaks esitada ka infopäringuid ja kasutada oma sülearvutiga raamatukogu WiFi võrku.

Peamaja rõdusaali teavikuid kasutati 2012. aastal kohapeal 24 korral. Rõdusaalis on raamatud, mis on ilmunud enne aastat 1940.

2012. aastal tegutses Tallinna Keskraamatukogus 91 vabatahtlikku. Vabatahtlikud tegutsesid kõikides struktuuriüksustes, ka raamatukogubussis. Eesti Töötukassa maksis sõidutoetust ja stipendiumi 30le registreeritud töötust vabatahtlikule. Vabatahtlikud aitasid meid väga erinevates valdkondades, alustades igapäevasest teavikutega tehtavatest töödest kuni kogukonna lastele suunatud kunstiringi

juhendamiseni. Aasta tublimaid vabatahtlikke tunnustati Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamise üritusel, samuti tähistati rahvusvahelist vabatahtlike päeva 5. detsembril.

2012. aastal oli kõige silmapaistvam vabatahtlik Triin Soom, kes on vabatahtlik eestikeelse kirjanduse osakonna kojulaenutuses alates 2010. aasta novembrikuust. 2012. aastal käis ta raamatukoguhoidjaid abistamas 96 korda, tavaliselt käib kaks korda nädalas peale oma põhitööd. Peamiselt on ta pannud lugejate poolt päeval tagastatud raamatuid riiulisse ja selle töö käigus riiuleid korrastanud ning raamatute järjestust kontrollinud, saalis ringi liikudes abistanud lugejaid (nii raamatute riiulist leidmisel kui ka e- kataloogi kasutamisel), töödeldud uusi raamatuid, teinud peale raamatümüüki müümata jäänud raamatutele inventuuri, kontrollinud „teel A-st B-sse teavikute nimekirju“. Triin Soom kirjutas 2012. aastal ka üheksa raamatututvustust, mida saab lugeda raamatukogu veebilehelt.

2012. aastal võeti erinevate lepingutega (nt lapsehoolduspuhkusel oleva töötaja asendajaks) tööle 6 inimest, kes olid raamatukogus tegutsenud aktiivselt vabatahtlikena ning näitasid üles huvi meie raamatukogus töötamise vastu.

Vabatahtliku tegevuse organiseerimise vastu meie raamatukogus tundis huvi Rahvusarhiiv. Samuti oli meie kogemustest abi Tallinna Pedagoogilisest Seminari üliõpilasel, kes kirjutas lõputöö aktiivse väarika vananemise ja vabatahtliku töö teemal.

2012. aastal lisandus meie raamatukogu kodulehele 53 raamatututvustust (2011 – 44 tutvustust, 2010 – 34 tutvustust, 2009 – 24 tutvustust), neist 11 on kirjutatud meie lugejate ja vabatahtlike poolt. „Raamatututvustused“ lehte on 2012. aastal külastatud 1444 korda.

Riiklikus statistikas ei kajastu järgmised arvud, mis näitavad aga ka raamatukogu tööd:

- telefoni teel paluti raamatute tagastamistähtaega pikendada 53 696 korral (2011.a 56 759 korral).
(* meetodika: valikstatistika samadel nädalatel kui kohallaenutuse valikstatistika);
- e-posti teel paluti raamatute tagastamistähtpäeva pikendada 13 767 korral (2011.a 9860 korral).

Aina enam hakkavad lugejad raamatukoguga suhtlema e-kirja teel, sest see on mugav - e-kirja saab saata nt töö- või koduarvutist ja e-kirja saatmine on tasuta. E-kirjadele vastamine on aga aeganõudvam kui küsimustele vastamine raamatukogus kohapeal või telefoni teel.

2012. aasta näitajaid mõjutasid:

1) raamatukogu poolt:

- eksemplaarsuse vähenemine viimastel aastatel;
- A-st B-sse teenuse populaarsus;
- Tallinna linn suurendas komplekteerimiseelarvet, mis oli mõningane leevendus langenud eksemplaarsusele;
- eelarve muutumatus muudes valdkondades (mõjutab nt riistvara aegumist, hoonete seisukorda);
- seitsme haruraamatukogu kollektiivpuhkus;

- peamaja eestikeelse kirjanduse osakonna kojulaenutuse remondiks kinnipanek (3 nädalat);
- raamatukogubussiteenuse peatumine seoses bussijuhi otsimisega kolmeks kuuks;
- raamatukogu kasutamise eeskirja muutumine 2011.a;
- raamatukogu kodulehe ja e-teenuste arendamine;
- erinevad tasuta kasutajakoolitused ;
- huvitavad ettevõtmised nii lastele ja noortele kui ka täiskasvanutele.

2) lugejate poolt:

- A-st B-sse teenuse populaarsus, mistõttu oli rohkem kui 100 000 raamatut ajutiselt ringlusest väljas
- laste ja noorte koolivälised hobitegevused;
- kasvanud teadlikkus e-kataloogist ESTER;
- info otsimine internetist;
- kolimine välismaale.

Ka aastal 2012 tegeles raamatukogu aktiivselt võlgnikega, et tagada teavikute jõudmine rohkemate lugejateni. Lisaks automaatse teavitussüsteemi teel saadetavatele meeldetuletustele e-posti aadressidele ning võlgnikele helistamisele saatis raamatukogu ka 4065 (2011.a 4741) meeldetuletust posti teel, s.o 16,6% vähem kui aastal 2011.

	Võlgnike arv aasta alguses	Muutus % (võrreldes eelneva aastaga)
2008	6165	
2009	5190	-15,8
2010	4398	-15,3
2011	4122	-6,3
2012	4049	-1,8
2013	4140	2,2

2012. aastal tegi Tallinna Keskraamatukogu ettekirjutuse 414-le (2011.a 417-le) raamatuvõlgnikule. Kohtutäituri poole tuli teavikute tagasisaamiseks pöörduda 304 (2011.a 178) võlgniku osas.

2012. aastal tehti ettekirjutusi 54 175,66 euro (2011.a 89 564,91 euro) ulatuses, sh 45 100 eurot (2011.a 73 134,8 eurot) moodustasid teavikute 10-kordse hinna, mida lugejad teavikute tagastamisel maksta ei pea.

Seisuga 25.02.2013 on 304-st 2012.aastal kohtutäiturile antud võlglastest likvideerinud oma võlgnevuse täielikult 77 lugejat (25,3%) ja osaliselt 20 lugejat (6,6%).

2012. aastal ettekirjutuse saanud võlgnikest olid 68,8% (2011. aastal 59,9%) naissoost ja 31,2% (2010. aastal 40,1%) meessoost.

Ettekirjutuse saanud võlgnike vanuseline koosseis aastatel 2010-2012:

Sünniaasta	Võlgnike arv 2010	Võlgnike arv 2011	Võlgnike arv 2012
2005-2009	0	1	1
2000-2004	10	12	16
1995-1999	32	24	30
1990-1994	107	109	109
1985-1989	148	132	105
1980-1984	61	50	36
1975-1979	35	33	36
1970-1974	21	24	35
1965-1969	16	10	21
1960-1964	12	6	9
1955-1959	11	7	3
1950-1954	9	3	6
1945-1949	2	4	5
1940-1944	0	0	2
1935-1939	1	1	0

Koduteeninduse teenust kasutavaid lugejaid oli aasta lõpuks 34 (2011. aastal 39) ja neile laenati kokku 1758 raamatut (2011. aastal 2675), s.o 34,3% vähem kui eelneval aastal. Osad lugejad loobusid koduteenindusest kehva nägemise ja kolimise tõttu, osad lahkusid meie seast. 20

RVL-i teel saadi 2011. aastal 33 (2011. aastal 35) tellimust, neist täideti 31(2011. aastal 33). Tallinna Keskraamatukogu tellis RVL-i teel ühe raamatu (2011. aastal üks) ning see tellimus ka täideti.

2012. aastal said lugejad 3945 raamatut teadmiskirjandust järjekorda panemise teel, see on 14,1% vähem kui eelmisel aastal. Kartes pikki järjekordi, eelistavad lugejad valida soovitud teose asemel alternatiivteose, mis käsitleb sama teemat kui soovitud raamat, või siis panevad ennast järjekorda ning mõne aja pärast tühistavad selle, olles saanud raamatu kuskilt mujalt kiiremini. Eakamad lugejad, kes e-posti ei kasuta, peavad helistamistasu mobiiltelefonile liiga kalliks.

Lugejad kasutavad teenust A-st B-sse (st et laenatud raamatut võib tagastada ükskõik millisesse Tallinna Keskraamatukogu teenindusosakonda või haruraamatukogusse) väga aktiivselt. Kahjuks on selle teenuse pakkumine hakanud mõjutama meie põhiteenuse ehk kojulaenutusteenuse kvaliteeti. Raamatute jõudmine oma koduraamatukogusse on väga aeganõudev (võib võtta aega 2-4 nädalat, vahel isegi rohkem) ning kirjandus ei ole enam seetõttu nii hästi kättesaadav. 2012. aastal oli aktiivsest ringlusest vahepeal väljas rohkem kui 100 000 raamatut, s.o 590% rohkem kui aastal 2008. Põhiteenuse kvaliteedi tagamiseks on uus transpordibuss ja bussijuht hädavajalik.

A-st B-sse teenuse kasutamine aastatel 2008-2012:

Aasta	Raamatute arv	Muutus
2008	15532	
2009	19873	4341
2010	72657	52784
2011	96464	23807
2012	107151	10687

Täiskasvanud Õppija Nädala raames viidi koostöös vabatahtlikega Tallinna Keskraamatukogu lugejate hulgas läbi küsitlus „Lugejate teadlikkus raamatukogus korraldatavatest koolitustest ja üritustest ning nendega rahulolu“. Küsitluse eesmärgiks oli lugejate kaasabil välja selgitada, kuidas ollakse rahul seniste koolitustega ning milliseid koolitusi ning üritusi võiks raamatukogu tulevikus pakkuda. Selgus, et mitmeid lugejate poolt soovitud koolitusi raamatukogu juba pakub, aga info ei ole lihtsalt inimesteni jõudnud. Sellised koolitused on näiteks: internetist ja andmebaasidest info otsimine, Minu ESTER-i kasutamine, teksti- ja tabeltöötlusprogrammide kasutamine, e-teenuste koolitus, suguvõsa uurimine. Paljud vastajad pakkusid välja konkreetsemaid teemasid, mille osas nad sooviksid koolitusi saada. Vastajate huvideks olid nt esoteerika ja alternatiivmeditsiin ning spordi- ja liikumisteemad. Samuti tuntakse huvi võõrkeelte õppimise vastu. Koolituse läbiviimise vormi osas (individuaal- ja rühmakoolitused) jagunesid huvilised pooleks. Raamatukogu üritustel oli osalenud täpselt kolmandik vastanutest ehk märgatavalt rohkem kui koolitustel osalejaid. Kõige rohkem sooviksid inimesed osaleda erinevatel kirjandust ja kirjanikke tutvustavatel üritustel: uute raamatute esitlustel, autorite tähtpäevade tähistamisel ja kohtumisõhtutel kirjanikega. Kõige mugavamad kohad, kust lugejad sooviksid koolituste ja ürituste osas infot saada, on ajaleht Pealinn ja raamatukogu Facebooki konto.

7.2.1 Raamatukogubuss Katarina Jee

Raamatukogubussi marsruut hõlmab erinevaid Tallinna piirkondi Lasnamäel, Haaberstis, Nõmmel ja Pirital. Esmaspäevast neljapäevani tehakse kokku 26 pooletunnist peatust. 2012. aastal marsruudis muudatusi ei olnud ja peatuste asukohad jäid samaks, mis aastal 2011. 2012. aastal oli raamatukogubuss avatud raamatuhuvilistele 13 tundi nädalas ja sõitis marsruudil 127 päeval, mis on eelmise aastaga võrreldes 54 päeva vähem.

Raamatukogubussi marsruudil sõitmist mõjutavad mitmed asjaolud: ilmastikutingimused, liikluskultuur ja -korraldus, bussi tehniline seisund ja sel aastal ka uue bussijuhi otsimine, mistõttu oli teenus kolm kuud peatatud, lugejatele avati taas ukсед aprillikuu alguses. Buss ei sõitnud marsruudil ka 23. juuli kuni 24. august ürituste „Cycling for Libraries” ning IFLA 78. aastakongressi ettevalmistamise ja nendest osavõtmise tõttu.

Katarina Jee ei saanud tehniliste rikete tõttu välja sõita 27. august (Lasnamäe marsruut), 28. august (Haabersti marsruut) ja 19. detsember (Nõmme marsruut). Seoses bussijuhi haigestumisega ei saanud raamatukogubuss lugejaid teenindada 10. ja 11. septembril Lasnamäe ja Haabersti marsruudil. Lasnamäe marsruudil hilineti

mitu korda Majaka peatustesse Peterburi maantee viadukti ehitustööde tõttu ja korduvalt hilineti Rannamõisa tee remonditööde tõttu Lesta peatusesse.

Aastal 2012 võttis Katarina Jee osa 13-st üritusest, millest üle poole oli mõeldud täiskasvanutele. Kahel korral on toimunud raamatukogubussis ekskursioonid ilma garaažist lahkumise vajaduseta, kui Katarina Jee ja tulid kohapeale tutvuma Tallinna Linnavalituse majandusosakond ja „Cycling for Libraries” tuuri korraldajad Jukka Pennanen ja Mace Ojala ning Eesti Kirjanike Liidu esimees Karl-Martin Sinijärv. Lastele mõeldud üritused olid eelkõige Mustamäe 50. juubeli pidustused, Tallinna Loomaaias toimunud lastekaitsepäeva üritus ja Tallinna Loomaaija sünnipäev.

2012. aastal käis raamatukogubuss rühmakoolitusi tegemas koolides (7 kooli) ja lasteaedades (4 lasteaeda). Kokku toimus 42 rühmakoolitust.

Nii mõnigi kord on koolil või lasteaial soovi olnud raamatukogubuss külla kutsuda, aga ei ole saadud seda teoks teha. Paljudesse koolidesse ja lasteaedadesse ei ole võimalik ligi pääseda, sest tänavad on kitsad ning raamatukogubussi mõõtmed ei võimalda tänavasse sisse keerata. Samuti ei saa raamatukogubuss tervet tänavat kinni panna ja sõidukite tavapärasest liiklust häirida. Arvestada tuleb ka küllastajate ohutuse tagamisega.

Küllaltki hästi on vastu võetud raamatukogubussi Facebooki lehekülge, mis on aasta jooksul kogunud 133 fänni. Etteruttavalt võib öelda, et 2013. aastaks on planeeritud raamatukogubussi leheküljele erinevaid „meeldi/jaga sõpradega” postitusi, mis on seotud Katarina Jee 5-nda juubeliaasta üritustega. Eeldatavasti toob see raamatukogubussi leheküljele rohkem küllastajaid ja sel viisil saab tõsta inimeste teadlikkust Katarina Jee olemasolust ning pakutavatest teenustest.

Raamatukogubussi peatused on tähistatud postiga, mille küljes on raamatukogubussi peatuses viibimise ajad antud piirkonnas ja posti tipus on R-täht punasel taustal. Vahel kippusid postid siia-sinna liikuma (mõnikord 40-50 meetrit), aga siiani pole ükski post veel ära kadunud.

Raamatukogubuss käis kahel välislähetusel. 28. juuli kuni 7. august vāntasid mittekongressi „Cycling for Libraries“ raames Vilniusest Tallinna umbes 100 raamatukoguhoidjast jalgratturit rohkem kui 20-st erinevast riigist, sh Tallinna Keskraamatukogu teenindusdirektor Triinu Seppam, kes aitas ettevõtmist Eesti poolelt korraldada ning esines Tartu Linnaraamatukogus ka ettekandega. Jalgratturitega sõitis kaasa ka Katarina Jee, mis on ainus selline Baltimaades. Raamatukogubussi said kõik huvilised uudistada. Lapsed said lahendada eesti, vene ja inglise keeles ristsõnu ning joonistada ratastel raamatukogu. Samuti tutvustas Katarina Jee kogu reisi vārtel kohalikele elanikele raamatukogubussi ja erinevaid teenuseid, mida üks kaasaegne raamatukogu pakub. Eestis kohtusid bussis lugejatega ka luuletaja Contra ja Mika Keränen. Katarina Jee osalemist mittekongressil toetasid Kiitokori Oy, läbi projektide Cycling for libraries, Eesti Kirjanike Liit ja Tallinna linn.

Teine bussi välislähetus oli Helsingisse IFLA-le, kus bussi külalistele tutvustati Eestit, Tallinnat ja Eesti raamatukogusid, sh Tallinna Keskraamatukogu haruraamatukogu Nurmenuku raamatukogu. Nurmenuku raamatukogu pakkus 2012.a oma kaasaegse lahendusega huvi nt ka Taani Langelinie Kopenhaageni Rotary Klubi delegatsioonile,

kes külastasid raamatukogu koos Haabersti linnaosa vanema asetäitja Juhan Hindoviga ja Leedu kultuuritöötajatele.

7.2.2 Muusikaosakond

2012. aasta lõpu seisuga oli muusikaosakonna kogus teavikuid kokku 19 053 eksemplari. Aasta jooksul lisandus kogusse 1103 teavikut (eksemplari), neist 98 raamatut, 169 nooti, 11 aastakäiku ajakirju, 527 helisalvestist ning 298 videosalvestist. Juurdetulekust 963 eksemplari olid ostud ning 140 annetused, asendused jm (valdavalt annetused).

Aasta lõpu seisuga on endiselt kõige suurem osakaal kogus helisalvestistel (8339), järgnevad noodid (4610), raamatud (3715), videosalvestised (2264), perioodika (122 aastakäiku) ning 14 elektroonilised teavikud (3). Perioodika tellimise nimestikku lisandus sel aastal ajakiri „Kitarr”.

Kui muusikaosakonna kasutajate arv 2012. aastal oli 1992, siis Muusikalehel (vähemalt esilehel) on külastajaid olnud 3850, mis on tavakasutajate numbrist tunduvalt suurem. Populaarsemad rubriigid on e-noodikogu, üritused, videoteek, virtuaalne kontserdisaal ning uut lastele ja uued teavikud.

Võrreldes tavaotsingutega võib muusika- ja filmiteavikute otsing e-kataloogis ESTER osutada tunduvalt keerukamaks. 2012. aasta alguses lõppes interaktiivse kasutajakoolitusprogrammi koostamine ning see lisati Muusikalehele. See on spetsiaalne juhend muusikateavikute otsimiseks koos enesekontrolli küsimustikega, st lugejal on võimalik kohe saada ka tagasisidet testi läbimise kohta. Programm peaks aitama lugejal iseseisvalt spetsiifiliste muusikaotsingutega hakkama saada. Aasta lõpuks viidi programm üle videoformaati.

2012. aasta jooksul koostati Muusikalehel üks uus virtuaalnäitus „Eesti film 100 - filmimuusika“.

Muusikaosakonna veebipäevikut külastati 2012. aastal kokku 2958 korda, unikaalseid külastusi ehk erinevate inimeste / IP-aadresside külastusi oli 2479. Võrreldes eelmiste aastatega on külastuste hulk järsult vähenenud, sh. 2011. aastaga võrreldes umbes 40%. Põhjuseks võib tuua asjaolu, et 2011. aastal ei viidud läbi ühtki blogimiskonkurssi ega ka kultuurikriitika võistlust „Noorte kriitikute luubi all“, mis aastatel 2009-2011 Muusikaosakonna veebipäevikule nii lugejaid kui kaasautoreid tõi. Uute külastuste osakaal kõigist 2012. a külastustest on 80%, korduvkülastusi 20%. Tõenäoliselt on osa kriitikakonkursside käigus blogi lugema harjunud külastajaist nüüd eemale jäänud (2011 vastavalt 73% uusi külastusi ja 27% korduvkülastusi).

Alates veebruarist jätkus kontserdisari „Kammermuusika linnas. Tallinn“, mida korraldatakse koostöös Muusikasõprade seltsiga. Sari sai alguse 2011. aasta septembris. Kontserdisarja eesmärgiks on rikastada pealinna muusikaelu tasuta kõrgetasemeliste kammermuusika kontsertidega mugavalt ligipääsetavas kontserdipaigas Tallinna kesklinnas. Kontsertidel astuvad üles professionaalsed muusikud ning esitusele tulev repertuaar on väga mitmekesine. Esimese hooaja jooksul anti kokku 8 kontserti, neist 4 kevadhooajal:

- 13. veebruar „*Serenaad*”. Iris Oja (laul), Leho Karin (tšello), Diana Liiv (klaver);
- 5. märts „*Ilus Rosmariin*”. Eva-Maria Sumera (viul), Kadri-Ann Sumera (klaver);
- 3. aprill „*Malera Kasuku*”. Olga Voronova (viul), Leho Karin (tšello), Diana Liiv (klaver);
- 28. mai „*Vihmasonaat*”. Kristina Kriit (viul), Diana Liiv (klaver).

Erilise sündmusena tasub esile tõsta 3. aprilli kontserti, kus tulid ettekandele eesti muusikas eriti tähelepanuväärsed teosed. Artur Uritamme klaveritrio „Nõukogude inimese kolm palet”, mis kirjutatud juba 1947/1948, tuli nimetatud kontserdil Tallinna esiettekandele (maailmaesiettekanne oli toimunud vaid paar nädalat varem Pärnus). Teine omapärane teos sel kontserdil oli Malera Kasuku Trio, mis valmis 1977. aastal kolme varalahkunud eesti klassiku Mati Kuulbergi, Raimo Kangro ja Lepo Sumera ühisloominguna nii, et iga helilooja kirjutas ühe pilli partii. Teose pealkiri on tuletatud heliloojate ees- ja perekonannimede esisilpidest. Ka seda teost viimastel aastatel vähe avalikult esitatud. Nimetatud kontserdist ilmus ka arvustus ajalehes „Sirp” 13. aprillil 2012.

Sarjakontsertidele lisaks on muusikaosakonna töötajad korraldanud ka temaatilisi üksikkontserte (kokku 21 kontserti).

Eesti filmi 100. aastapäevale pühendatud üritustesarjaga alustati juba 2011. aasta kevadel, mil toimusid kohtumised režissööride Tõnis Kase ning Arvo Kruusemendiga. Üritused jätkusid aastal 2012, külalisteks olid Riho Västriku, Imbi Paju ja Peeter Simm.

7.3 Laste- ja noorteteenindus

Raamatukogude kasutamine – alla 17-aastased lugejad

Raamatukogu	Lug-d 2011	Lug-d 2012	Muutus (+-)	Külast-d 2011	Külast-d 2012	Muutus (+-)	Laenut-d 2011	Laenut-d 2012	Muutus (+-)
* 1. Keskrk	6230	5752	-478	46560	45246	-1314	48498	44608	-3890
2. Kadrioru	363	355	-8	2746	2866	120	1777	2413	636
3. Kalamaja	531	559	28	3194	4568	1374	3525	3901	376
4. Kännukuke	1650	1646	-4	12621	15173	2552	13339	14437	1098
5. Laagna	866	897	31	8920	9575	655	10614	10900	286
6. Männi	921	991	70	6149	5786	-363	6613	6047	-566
7. Männiku	432	419	-13	5108	5045	-63	3438	3440	2
8. Nurmenuku	1280	1275	-5	9919	10386	467	8212	8190	-22
9. Nõmme	1428	1425	-3	13064	11018	-2046	10455	10981	526
10. Paepealse	1334	1355	21	12972	12222	-750	13222	14056	834
11. Pelguranna	1003	967	-36	14631	14992	1078	10144	10345	201
12. Pirita	886	939	53	13207	12129	-1078	7824	7188	-636
13. Pääsküla	896	926	30	7175	8310	1135	7567	7370	-197
14. Sõle	880	894	14	9517	9999	482	7149	7751	602
15. Sääse	1091	1153	62	6980	7365	385	7939	8561	622
16. Tondi	509	451	-58	4726	3547	-1179	4113	3757	-356
17. Torupilli	1005	1027	22	9021	8911	-110	7672	7211	-461
18. V-Õismäe	1516	1485	-31	10091	9845	-246	10506	10251	-255
19. Katarina Jee	386	285	-101	4291	4240	-51	3172	1514	-1658
ELLU		144							
KOKKU	23207	22945	-262	200892	201223	331	185779	182921	-2858
Lugejaid ühikordselt	15278	14839	-439						

* Keskrk – Estonia pst 8 ja Liivalaia 40 asuvad teenindusosakonnad.

Üldiste statistiliste näitajate põhjal võib öelda, et võrreldes eelmise aastaga on kuni 17-aastaste laste ja noorte lugejate arv 1% langenud, kojulaenutuste arv langenud 2%, kuid külastuste arv vähesel määral tõusnud. See näitab, et lapsed ja noored ei käi raamatukogus ainult raamatuid laenamas, vaid ka kohapeal arvuteid kasutamas ja vaba aega sisustamas, nt erinevatel üritustel osalemas. Oma panuse on sellesse andnud ka 2012. a muusikaosakonnas aktiivselt tegutsema hakanud MUFILA lastenurk.

Suuremaid languseid näitab laste ja noorte külastuste ja laenutuste osas Tondi raamatukogu kasutamine. Raamatukogu on ajale jalgu jäänud ja oma väsinud kitsaste oludega ei mõju noorele lugejale kutsuvalt.

Lastele mõeldud eestikeelsete ajakirjade valik on kesisevõitu. Mudilastele on nii mõnigi nimetus, kuid juba koolis käivale õpilasele jääb pakutud valik kitsaks ning noortele pole pea midagi ajakohast pakkuda.

Paepealse raamatukogus alustati koomiksikogu loomist. Praegu on olemas koomikseid nii lastele, noortele kui ka täiskasvanutele, keeleti on samuti valik lai – on eesti, vene ja inglise keeles, mõningaid ka soome ja saksa keeles. Koomiksikogu kodu on antud hetkel Paepealse raamatukogus, kuid kui tulevikus valmib veel üks raamatukogu Lasnamäel, kolitakse koomiksikogu sinna. Suuremat tähelepanu koomiksitate komplekteerimisele on pööratud ka võõrkeelse kirjanduse osakonnas.

Keskooliealisi noori lugejaid rõõmustab, et kogudesse on ostetud ingliskeelseid raamatuid. Inglisekeelse kogu suurendamine on olnud vajalik, kuna koolis peavad lapsed ja noored lugema kirjandust ka inglise keeles. Pääsküla raamatukogus on tähele pandud, et kui 2011. a vestlustest lugejatega selgus, et näiteks gümnaasiumiõpilased peavad lugema ingliskeelseid raamatuid, siis nüüd peavad seda ka põhikooli õpilased. Lisaks õpilaste vajadusele inglise keeles lugeda on väga palju inimesi, kes kas eelistavadki originaalkeeles lugeda või soovivad ingliskeelseid raamatuid lugeda oma keeleoskuse arendamiseks või säilitamiseks.

Estonia pst 8 laste- ja noorteteeninduses on kohapeal kasutamiseks iPad ja e-luger, mida kasutati aasta jooksul 195 korral. E-lugeri kohapealne kasutamine on pea olematu, iPadi vastu on huvi suur, kuid kasutust leiab see raamatukogus kohapeal pigem internetis käimiseks kui selles olevate e-raamatute lugemiseks.

E-raamatute laenamis- ja lugemiskeskonnas ELLU on eestikeelse laste- ja noortekirjanduse valik veel kesine, oodatud on iga täiendus.

Raamatukogu ülesannet tagada inimestele ligipääs teadmistele ning toetada enesetäiendamist kergendab ka 2012. aastast võimalus raamatukogus kohapeal kasutada veebientsüklopeediaid teadur.ee ja ents.ee.

Lasteaiarühmadele on raamatukogu tutvustamiseks enim koolitusi korraldatud 2011. aastal väljatöötatud Miti mängudena. Miti mängudega saavad lapsed uusi teadmisi raamatutest, kirjanikest ja raamatukogust ning õppida tähestikku. Anneli Kengsepp ja Kaarin Krillo tutvustasid 8., 9. ja 10. mail Miti mängu ka Vikerraadio lastesaates „Laste lood“ ning saated on järelkuulatavad Eesti Rahvusringhäälingu arhiivis.

Kooliõpilastele tutvustati kasutajakoolitustel lisaks raamatukogu põhiteenustele ka Tallinna Keskraamatukogu Lastelehte, e-kataloogi ESTER, raamatute paigutuse põhimõtteid Tallinna Keskraamatukogu süsteemis, UDK liigitust ning uut e-raamatute lugemiskeskonda ELLU. Kasutajakoolitustest on taaskord aktiivsemad osavõtjad pigem algklasside õpilased. Juba põhikoolis õppivaid noori on keerukam raamatukokku kohale saada. Õpetajad ei ole enam nii varmad klassidega raamatukokku tulema, kuna õppetunde ei soovita kulutada raamatukogu külastuse peale. Sarnane on olukord ka gümnaasiumiõpilastega. Samas võib Pääsküla raamatukogu positiivse näite põhjal öelda, et kui juba hea kontakt kooliga on loodud, on koolide õpetajad raamatukoguga ühel meelel, et õpilastele on vaja õpetada info otsimist. Õpetajatel oli võimalik jagada klassid gruppideks, nii et koolitusele tulnud grupi suurus ei olnud suurem kui raamatukogu lugejaarvutite arv. See andis võimaluse igal koolitusel osalejale ise aktiivselt kaasa teha ja seega õpitut paremini omandada. Peale esimeste gruppide koolitamist on saadud positiivset tagasisidet õpilastelt, õpetajatelt ja lastevanematelt ning huvi koolituse vastu on suur.

Põhikooli vanematele õpilastele ja gümnaasiumiklassidele on muusikaosakond korraldanud muusikalisi raamatukogutunde ja kasutajakoolitusi. Nende tundide teemadeks on olnud nt „Muusikaotsing andmebaasides“, „Kaks ärkamisaega“, „Georg Ots“, „Imeline inimhää“, „Jõulumuusika läbi aegade“ ning „Romeo ja Julia filmitund“.

2011. aasta lõpus esitati koostöös it-osakonnaga Hasartmängumaksu Nõukogule taotlus tähti õpetava mängu loomiseks Lastelehele. Taotlus rahuldati ja 2012.a aprillis valmis Lastelehele uus mäng „Tähekodu“. Mängu ja ühtlasi ka Lastelehte tutvustati lasteaedadele ja paluti võimalusel see ka lasteaedade kodulehele lisada, mida ka mõned lasteaiad tegid. Lastelehe omaloomingu rubriik täienes lastega loodud filmidega „Tüdruk ja liblikas“ ning „Kuidas loomad omale sabad said“. Regulaarselt täiendati uudiseid, lugemissoovitusi, meisterdamisideid, erinevaid mängu, joonistuste valikuid ja fotosid üritustest.

Lastelehte külastati 25 782 korral. 8. novembril loodi *Facebookis* Tallinna Keskraamatukogu noortekas. Infokanal sai avatud, kuna raamatukogul ei olnud seni eraldi noortelehte ning noori puudutavate ürituste ja raamatute tutvustused kadusid muu info sekka.

7.3.1 Koostöö

Aasta jooksul on Tallinna Keskraamatukogus ellu viidud mitmeid laste- või noorteürituste projekte, mida on toetanud Eesti Kultuurkapital, Hasartmängumaksu Nõukogu või Kultuuriministeerium (projektid „Saja rahva lood“, „Muinasjutud nukkudega Tallinna raamatukogudes“, „*Tuk-tuk, kto tam? Pisatel prišol v gosti k nam!*“, „Sõna sekka!“, „*Pisatel prišol v gosti k nam!*“). Paljusid ettevõtmisi viiakse Tallinna Keskraamatukogus läbi ülesüsteemselt või siis erinevate haruraamatukogude ja osakondadega koostöös. Tihe koostöö on piirkonna lasteaedadega ja koolidega, kuid üha enam on raamatukogud näidanud valmisolekut koostööks ka teiste kogukonna asutuste ja erinevate organisatsioonidega.

Kännukuke raamatukogu on tegutsenud erinevate ürituste ja laagrite tegevuse korraldamisel koos Mustamäe Laste Loomingu Majaga. Muusikaosakonna vahendusel toimub keskraamatukogus hulgaliselt erinevaid õpilaskontserte, vahel ka professionaalsete või harrastusmuusikute kontserte. Männiku raamatukogu tutvustab regulaarselt raamatuid Tugikeskus Juks erivajadustega noortele. Sageli tulevad noored koos sotsiaalpedagoogiga materjali otsima loovustundide jaoks ning raamatukogu aitab leida huvitavaid mõtteid ja inspiratsiooni nende tegevusse. Paepealse raamatukogul sujub hea koostöö Lasnamäe Muusikakooliga. Sealsed õpilased ilmestavad tihti peale raamatukogu üritusi muusikaliste vahepaladega, mille käigus saavad lapsed lihvida oma mänguoskust ning harjutada publiku ees esinemist. Raamatukogu lasteüritus aga saab seeläbi osa toredast muusikasündmusest.

Pääsküla raamatukogust osales Sille Ross Rännaku lasteaias toimunud IX Tallinna linna koolieelikute etlemiskonkursi Nõmme eelvooru žüriis. Pääsküla raamatukogu on pidanud plaane ka koostöö osas Pääsküla Noortekeskusega, mis loodetavasti realiseerub 2013. aastal. Anneli Kengsepa poolt sai panus antud Eesti Lastekirjanduse Keskuses žüriitegevuses üle-eestilise ettelugemisvõitluse „Loeme koos Aino Perviku lugusid!” Tallinna eelvoorus. Keskraamatukogu esindajad olid ka Lastekaitse Liidu ajakirja Märka Last turundusgrupis. Oleme rõõmsad, et meie raamatukoguhoidjaid palutakse erinevatesse žüriidesse jm – see näitab usaldust meie vastu. Raamatukogu vajab sõpru väljast, koostöös saame mõjutada inimeste lugemisharjumusi.

Pääsküla raamatukogus tegutses 2011. aasta detsembrist kuni märtsini kogukonda kaasav padjaklubi. Padjaklubi eesmärgiks oli teha mõnusamaks laste lugemispesa – selleks oodati kogukonna inimestelt ja ettevõtetelt toredaid patju, mille peal lapsed lugemispesas istuda saaksid. Ettevõtmist reklaamiti kohalikes asutustes, Pääsküla Noortekeskuses, Nõmme eakate päevakeskuse Pääsküla filiaalis, mitmes lasteaias ja piirkonna koolides ning linnaosa lehes Nõmme Sõnumid. Padjaklubi oli tulemuslik, patju tegid raamatukogule Kivimäe Põhikooli õpilased, ühistööna noortekeskuse noored ning kaks patja valmistasid lugejad.

Kadrioru raamatukogul on uudse ettevõtmisena eriti hea meel A. H. Tammsaare Muuseumiga koostöös tehtava Väikese Raamatutoa üle, mis pakub teisipäeviti kogukonna lastele võimalust veeta paar tunnikest pärast kooli üheskoos lugedes, mängides, meisterdades. Muuseumiga koostöös tähistati ka lastekaitsepäeva, mis tipnes Harry Gustavsoni Pereteatri poolt esitatud looga „Pörsakesed Niff, Nuff ja Naff”. Muuseumiööl ja Kadrioru suveööl oli raamatukogu avatud kuni 23.00.

Kalamaja raamatukogu võttis osa Kalamaja Päevade läbiviimisest. Raamatukogu oli avatud ka pühapäeval. Selle ürituse ettevalmistamise käigus sai Kalamaja raamatukogu olulisi kontakte Kalamaja Seltsi ja Telliskivi Seltsi liikmetega, sellest ajast ilmub raamatukogu info ka Telliskivi Seltsi kodulehel. Heaks koostööpartneriks näituste osas on Kalamaja raamatukogule Eesti Meremuuseum.

26. mail osales Pääsküla raamatukogu Nõmme päevade raames toimunud noortepäeval. Noortepäev toimus Pääsküla Noortekeskuse õuel. Pakuti võimalust tutvuda raamatukogu teenustega, lahendati ristsõnu ja viktoriine, lastele oli palju erinevaid värvimispilete, toimus raamatuvahetus.

Raamatukogu oli nähtav ka Mustamäe juubeliüritusel. Seal käis raamatukoguteenust tutvustamas raamatukogubuss Katarina Jee. Abiks olid bussis lastega ristsõnade lahendamisel ja piltide joonistamisel Kännukuke ja Sääse raamatukogude juhatajad.

Haabersti linnaosavalistus on juba mitu aastat korraldanud Haabersti Vaba Aja Keskuses Haabersti tervisepäeva. Sellel päeval toimuvad mitmed ettevõtmised ja üritused keskuse majas asuva ujula ja Vaba Aja Keskuse ruumides. Sellel aastal osales tervisepäeval ka Nurmenuku raamatukogu. Tervisepäev toimub kaks korda aastas, kevadel ja sügisel ning raamatukogu ruumides toimus mõlemal korral lastele mõeldud etendus. Kevadel lasteteatri Trumm poolt esitatud „Suhkrukohvik“ ja sügisel Eesti Lasteteatri etendus „Oi-oi Rafi!“. Etenduse organiseeris Haabersti linnaosavalitsus ning mõlemal korral oli seda vaatamas üle 50 lapse ja täiskasvanu. Tervisepäev on Haaberstis väga populaarne üritus ja kindlalt võib öelda, et väga paljud lapsed ja lapsevanemad jõudsid tänu sellele esimest korda Nurmenuku raamatukokku. Omalt poolt pakkus raamatukogu pärast etendust veel lastele erinevaid tegevusi: meisterdati ja mängiti terviseteemalist lauamängu, puu- ja köögiviljade memoriini ning pakuti lastele mõistatamiseks mitmeid terviseteemalisi ristsõnu ja mõistatusi.

26.- 29. septembril osalesid Tallinna Keskraamatukogu töötajad Laagna raamatukogu juhataja Nadejda Gueriak, võõrkeelse kirjanduse osakonna raamatukoguhoidjad Jelena Sakovskaja ja Olga Lošakova ning Paepealse raamatukogu juhataja Piret Martinov Tallinna linnavalitsuse korraldatud kultuurireisil „Tallinna kohtumised Peterburis“. Väljasõidul toimus töökogemuste vahetus Tallinna Keskraamatukogu ja Peterburi raamatukogude töötajate vahel. Sõidu eesmärgiks oli kaasaegse eesti lastekirjanduse tutvustamine. Võõrustajateks Peterburis olid kaks raamatukogu, A. Puškini nimeline Laste Keskraamatukogu ja Primorski rajooni Keskraamatukogu. Külakostiks viidi Peterburi Eesti lastekirjanike venekeelseid raamatuid ning et tutvustus oleks huvipakkuvam, esitati lastele nukuetendus „Sipsik“. Raamatukogutöötajad olid ise etenduses tegelased ja vastuvõtt oli väga positiivne. A. Puškini nimelises Laste Keskraamatukogus antud etendus salvestati Eesti kohaliku uudistekanalil PBK poolt.

Raamatukogutöötajad on pannud oma näitlejameisterlikkuse proovile ka meie raamatukogudes kohapeal ja lastele on tehtud mitmeid etendusi. Näiteks pakub Paepealse raamatukogu väikelastele nukuetendusi, mis on lasteraamatute põhjal raamatukoguhoidjate endi loodud. Populaarseks on kujunenud näiteks „Kultuurne hunt“, kus õpetatakse hindama maailma meie ümber. Eestikeelse kirjanduse osakonna laste- ja noorteteeninduses valmis ülilühinäidend Andrus Kivirähki jutust „Isa sokid“, millega rõõmustati lapsi 1. juunil lastekaitsepäeval Tallinna Loomaaias ja E. Vilde muuseumis eesti kirjanduse sügislaadal. Laagna raamatukogu töötajad mõtlevad tihtipeale välja toredaid ja fantaasiaküllaseid nukuetendusi, kus ka lapsed ise saavad erinevate tegelastena kaasa tegutseda.

2012. a jätkus eestikeelse kirjanduse osakonna lugemissaali koostöö Tallinna Inglise Kolledži rahvusvahelise õppe klassiga. Aasta varem, 2011. a sügisel, osalesid kõik gümnaasiumiosa õpilased inglisekeelsel andmebaaside kasutamise koolitusel ja sel aastal oli kord värske kümnenda klassi käes. Läbitud koolituse põhjal anti kooliga koostöös õpilastele ka kodune ülesanne. Ülesande lahendamine eeldas raamatukogus kohapeal kasutatava litsentsiandmebaasi EBSCO kasutamist artiklite leidmiseks.

7.4 Raamatukogu kultuurikeskusena

2012. aastal oli raamatukogudes 461 näitust (30% rohkem kui aastal 2011) ja 988 väljapanekut (11% vähem kui aastal 2011).

Raamatukogu	Näitused ja väljapanekud	Üritused	Üritusel osalenute arv
* 1. Keskrk	225	342	6933
2. Kadrioru	65	55	533
3. Kalamaja	37	46	356
4. Kännukuke	123	105	1557
5. Laagna	124	85	1029
6. Männi	38	28	658
7. Männiku	47	34	300
8. Nurmenuku	53	86	885
9. Nõmme	36	79	925
10. Paepealse	89	61	593
11. Pelguranna	59	70	961
12. Pirita	102	88	1423
13. Pääsküla	110	154	1359
14. Sõle	77	146	1625
15. Sääse	72	65	878
16. Tondi	32	11	176
17. Torupilli	81	42	589
18. V-Õismäe	43	29	201
Katarina Jee	36	13	2035
KOKKU	1449	1539	23016

* Keskrk – Estonia pst 8 ja Liivalaia 40 asuvad teenindusosakonnad.

7.4.1 Näitused

28. jaanuaril möödus 10 aastat päevast, kui Tallinna Keskraamatukogu alustas taas lugejateenindust Estonia pst 8 uuendatud hoones. Selle päeva tähistamiseks pandi raamatukogu fuajeesse üles nostalgianurgake „Enne ja nüüd“. Lugejatele oli uudistamiseks välja pandud raamatukogu lähiajaloo pärit „vanavara“ (lauad, toolid, kaartkataloogid jne). Nostalgianurka tegi eestikeelse kirjanduse osakond näituse „Ka Sina võid olla esimene!“, kus lugejat ootasid raamatud, mida 10 aasta jooksul ei olnud keegi lugenud. Peamajas sai näha ka näitust „Eesti murded“, „Pildikesi Tallinnast“ ja „Vanad lauamängud“, mille jaoks materjal saadi raamatukogu töötajatelt.

2012. aastal toimus Tallinna Keskraamatukogu näitusesaalis (Estonia pst 8) 14 näitust, lisaks kujundas kunstnik koostöös lugemissaali ja haruraamatukogudega kolm rändnäitust. Raamatukogu näitusesaal on aastatega muutunud väga populaarseks, näituseplaanid on ette teada poolteist aastat.

2012. aastal toimunud näituste märksõnaks peamajas võiks nimetada raamatut: raamatuillustratsioonid Mati Pärk'ilt, Andrus Rõuk oma graafika ja raamatukujundustega, Sirje Kriisa köited, Eesti Piibliseltsi näitus, Peep Ilmeti köitenäitus ja Eesti Nahakunstnike Liidu köitenäitus. Aasta lõpetas Eesti Kunstiakadeemia nahakunsti- ja graafikaosakonna BA 3. kursuse ja MA 1. kursuse tudengite ühine kunstnikuraamatute näitus „ssa*“*. Väga populaarseks osutus kunstnik Sveta Aleksejeva Kaisukaru 110. sünnipäeva tähistav näitus.

Lisaks näitusesaalile oli märtsis Estonia pst 8 trepigaleriis avatud legendaarse fotograafi Jaan Klõšeiko fotonäitus "Luule näod". Näitus koosnes ligi kolmekümnest aastatel 1967-2011 valminud fotost, millel on jäädvustatud erinevate põlvkondade luuletajad ajastule vastavas kirjandusmiljöös. Näitusel eksponeeritud fotod jäid Tallinna Keskraamatukogu omandisse ja neid on ka edaspidi võimalik kasutada nii terviknäitusena kui ka üksikute osade kaupa.

Kännukuke raamatukogus olid pilkupüüdvad Arvi Purini puidust valmistatud ehted, Uno Riga akvarellid ja Kristel Sergo maalid. Männiku raamatukogu lugejatele meeldisid näitused „Agu Vabamäe meenutused Hans Vabamäe Peterburi aastatest“, Heino Kivihalli loomingu näitus „Kalligraafia“, Kristel Sergo loomingu näitus „Metamorfoos“, Oksana Järviste loomingu näitus „Aastaajad“ ja aastalõpunäitus „Postkaardid Maali Hallisti kauplusest“, kus võis imetleda kunstnike kavandeid, proovieksemplare ja trükitud postkaarte erinevatest ajalooajalooperioodidest.

7.4.1.1 Näitused lastele ja noortele

Sääse raamatukogus pöörati varasemast suuremat tähelepanu noortele ja just seda sihtgrupp silmas pidades tehti raamatuväljapanekud „Noored loevad“, „Et vihmase ilmaga igav ei hakkaks“ ja noortele pandi välja soovitusnimestikud uuemate ulmekirjanduse raamatutega. Raamatukogus eksponeeriti konkursi „Lugemiselt tabatud“ parimaid fotosid ja üleval oli fotonäitus „Kaasaegne ja ajalooline portree“.

Paepealse raamatukogus oli aasta huvitavaimaks näituseks koomiksinäitus FINEST, mida tutvustas selle avamisel kohaletulnutele ka koomiksikunstnik Joonas Sildre. FINEST koomiksinäitus oli valminud Soome Instituudi eestvedamisel ning tutvustas Eesti ja Soome koomiksikunstnike nägemust teemal „24 tundi“.

Võõrkeelse kirjanduse osakonnas oli suurejoonelisemaks näituseks Poola Vabariigi Suursaatkonna poolt koostatud näitus „Poola lasteraamatute kaunimad illustratsioonid“. Huvitav oli ka vitriinnäitus „Rahvaste riided miniatuuris“, kus Barbie nukud olid riietatud erinevate riikide rahvariietesse. Näituse koostas MTÜ Rahvusvahemuste Naisteklubi „VEGA“.

Raamatukogudes eksponeeriti ka kohalikku noort kunsti. Väga populaarsed olid Nõmme klaasi- ja keraamikastuudio õpilastööde näitus ning Nõmme Noortemaja kunstistuudio suvise maalilaagri tööde näitus. Sõle raamatukogu lasteosakonda kaunistasid noore kohaliku kunstniku Anastasija Šteinle tööd.

Kännukuke raamatukogus oli aasta lõpul mõtlemapanev fotonäitus „Nädal Kosovo mägedes Eesti noorte pilgu läbi“. Näituse fotod tehti 18.-25. juunil Kosovos noortevahetus projekti „Jätkusuutliku ühenduse loomine Eesti ja Kosovo vahel“ raames, milles osalesid 18-25- aastased Eesti ja Kosovo noored. Näitus keskendus kohalikele inimestele, kultuurile, traditsioonidele ning keskkonnaküsimustele. Fotode autoriteks olid Piret Väinsalu, Kristjan Pärn ja Grete Anderson-Gehrke.

Kännukuke raamatukogus pakkusid põnevust veel MTÜ Light Wave noorte fotograafide näitus „Ajalooline portree“ ja Arvi Purini puu- ja metallitööde näitus.

Viimase näituse avamisel oli lisaks tööde imetlemisele võimalus osa saada puiduõpetusest, et täpselt aru saada puumaterjalide erisustest. Originaalseks ja pilkupüüdvaks kujunesid nõ mänguloomade näitused (kasside, siilide ja ka lõbusate lehmade näitused), millest inspireerituna tehti külastajatele aasta lõpul üleskutse omi kollektsoone eksponeerida.

7.4.2 Üritused

Raamatukogudes korraldati lastele, noortele ja täiskasvanutele 2012. aastal 1539 üritust (47% rohkem üritusi kui aastal 2011), neist 1221 üritust olid suunatud lastele vanuses 0-13 ja 92 üritust noortele vanuses 14-26. Üritustel osales kokku 23 016 inimest (49% rohkem osalejaid kui aastal 2011), neist 14 681 olid lapsed vanuses 0-13 ja 2572 noort vanuses 14-26. Üritusi korraldatakse nii eesti- kui venekeelseid.

Aasta jooksul on Tallinna Keskraamatukogus ellu viidud mitmeid lasteürituste projekte, mida on toetanud Eesti Kultuurkapital, Hasartmängumaksu Nõukogu, Kultuuriministeerium või Tallinna Kultuuriväärtuste Amet.

7.4.2.1 Üritusi väikelastele

Suurimaks koolieelikutele suunatud projektiks sel aastal oli septembris alguse saanud „Saja rahva lood“, mis on Eestis elavate rahvusvähemuste kultuure tutvustav kohtumisürituste sari lasteaia rühmadele.

Projekti avaüritus oli 25. septembril Paepealse raamatukogus, kus lastele tuli külla Poola Vabariigi Suursaatkonna kultuurikorralduse spetsialist Slawomira Borowska-Peterson. Edaspidistel kohtumistel tutvustasid oma kultuuri Pääsküla raamatukogus Eesti Armeenia Rahvusühingust Brigitta Davidjants ja Margarita Voskanyan, Nurmenuku raamatukogus Eesti Bulgaaria Seltsist *Madarski Konnik Mare Zaneva* ja Sõle raamatukogus Taani Kultuuri Instituudist Anneli Pärlin ja Signe Bruun Thomsen. Veel kolm kohtumist jäid projekti raames aastasse 2013. Sarja toetas Kultuuriministeerium.

Sarja „Lavalaudadelt lugemistuppa“ raames toimus kaks kohtumist lasteaedadele Pääsküla ja Männiku raamatukogus, kus lapsed said mõnusa hommiku veeta kuulates lõbusaid lugusid, mida lugesid neile ette näitlejad Karin Rask ja Aita Vaher.

Keskraamatukogu tähistas 21. märtsil ülemaailmset luulepäeva suurejoonelise luulemaratoniga, mille käigus lasteaia mudilastele luges oma luulet ette kirjanik Leelo Tungal.

Pirita raamatukogu üheks põnevaks lasteaiale suunatud tunniks kujunes Eno Raua „Sipsiku“ raamatu teemal ettevalmistatud tund. Eriti toredaks üllatuseks kujunes raamatukogu jaoks üks isadepäevaeelne Sipsiku tund, kus lasteaialapsed võtsid hommikul oma isad raamatukokku kaasa ning pärast said Sipsikute meisterdamisel käe külge panna ka isad.

Isadepäeva tähistati ka Pääsküla raamatukogus ning Rännaku lasteaia lastega oli kaasas 18 isa/vanaisa. Lapsed ja isad meisterdasid isale lipsu, mida on teinekord hommikul hea lasteaiast kaasa võtta, kui enda lips koju on ununenud.

Mitmes raamatukogus jätkasid tegevust erinevad kodustele lastele mõeldud lastetunnid. Laste- ja noorteteeninduses on väikelastele suunatud „Hiirepesa jutunurk“, mille sihtgrupiks on eelkõige koolieelikud (4-6-aastased lapsed). Muidugi pole ka nooremaid osalejaid huvi korral päris kõrvale jäetud, siin on olnud suurem roll lapse saatjal ning vajadusel on planeeritud käelist tegevust veidi lihtsamalt läbi viidud. Pirita raamatukogus tegutses samale vanuserühmale „Mesimummu jututuba“. Torupilli raamatukogus toimus vahva väikelasteüritus teemal „Kalad“. Koos kahe 3. klassi tüdrukuga lavastati Leelo Tungla raamatust „Kala otsib kodu“ lühinäidend. Mängiti magnetiga kalapüüdmismängu. Emmede abiga kleebiti värvikirevatele kaladele uimed ja saba. Nii lapsevanemad kui esinejad jäid rahule, väikelapsed tundsid end hästi, oli mõnus ja hubane olemine. Võõrkeelse kirjanduse osakonnas tegutses edasi „Mudilaste kool“, kus arendati laste huvi lugemise vastu.

7.4.2.2 Üritusi põhikooli alg- ja keskastme klassidele

Tallinna Keskraamatukogu laste- ja noorteteeninduse, Harry ja Lully Gustavsoni ning UNIMA Eesti Keskuse koostöös jätkus aasta algusest kuni aprillini projekt „Muinasjutud nukkudega Tallinna raamatukogudes“, mille raames näidati lastele erinevates Tallinna linnaosades raamatukogudes muinasjuttudest sündinud nukuteatri etendusi. Etendusi andsid Tiina Tõnis, Harry ja Lully Gustavson, Helika Gustavson-Rätsep, Are Uder, Mart Puust, Jelena ja Aare Vaher ning Maile Hiiet. Nurmenuku raamatukogus toimusid sama projekti raames Lully Gustavsoni putukate-mutukate meisterdamised. Projekti toetasid Eesti Kultuurkapital, Hasartmängumaksu Nõukogu ja Tallinna Kultuuriväärtuste Amet.

Suurematest ettevõtmistest on traditsiooniks kujunenud raamatukogule Tallinna Päeva tähistamine. Korraldati kirjanduslikke jalutuskäike, kus raamatukoguhoidjad tutvustasid linnaosade kirjanduslikke paikkondi, rääkisid kohamuistendeid ja legende.

Laste- ja noorteteenindus, Tondi raamatukogu ja võõrkeelse kirjanduse osakond viisid läbi kirjandusliku jalutuskäigu vanalinnas teemal „Käime katuseid mööda“. Vaadati rohkem kõrgustesse - tutvustati erinevatest tornidest legende ja kummitusjutte, vaadati tuulelippe ja laternaide. Üllatuskülalisena kohtuti Kullo lastegaleriis korstnapühkija Pepe Susseniga. Kännukuke raamatukogu tegi koostööd Männi ja Sääse raamatukogudega Männi pargis. Lastel oli võimalus osaleda maastikumängus, Tallinna teemalises äraarvamismängus ja viktoriinis. Tegevus oli sedavõrd huvipakkuv, et Tallinna teemalist mängu tulid Mustamäe Gümnaasiumi klassid veelkord Kännukuke raamatukokku mängima. Pirita raamatukogu koostas Tallinna päeva raames kirjandusliku jalutuskäigu Uno Leiese maja juurde ning tutvustati kirjaniku loomingut. Kuna huvilisi oli palju, siis viidi ka raamatukogus kohapeal läbi mitu Uno Leiese teemalist raamatukogutundi. Väike-Õismäel valmis Tallinna Päevaks Tallinna vanalinna teemaline lauamäng.

Tänu koostööle *Prima Vistaga* toimus kaks kohtumist legendaarse Moskva lastekirjaniku Grigori Osteriga. 14. mail külastas Grigori Oster keskraamatukogu ja

kohtumine kandis pealkirja „Harjutusi sabale“. Vestlust vedas raamatu „Muinasjutt pisiasjadega“ tõlkija ja lasteajakirja Täheke peatoimetaja Ilona Martson. 15. mail toimus Grigori Osteriga kohtumine võõrkeelse kirjanduse osakonnas, kuhu tuli huvilisi osalejaid üle 120.

Paepealse raamatukogus käis lastega kohtumas noor lastekirjanik Janka Lee Leis, kes on lastele kirjutanud raamatu „Hanna ja Aleksi lood: kevad ja suvi“.

Alates oktoobrist kuni detsembrini korraldati Tallinna Keskraamatukogus Poola Suursaatkonnaga koostöös lastele 14 üritust. Nende põhilisteks osadeks olid Janusz Korczaki eluloo ja kirjandusloomingu tutvustamine ning raamatu „Kuningas Macius Esimene“ uue väljaande esitus. Nende kohtumiste eesmärgiks on Korczaki aasta 2012 tutvustamine, laste harimine demokraatia, riigivõimu, parlamentarismi jms vallas ning nende iseseisvale lugemisele virgutamine. Viimasena mainitu on hea näide selle kohta, kuidas ühe ürituse kaudu on lapsele esialgselt raskena näivat raamatut targalt esitades võimalik „söödavaks teha“ ja teisalt, kuidas rääkida lastele keerulistest, ent olulistest teemadest.

Võõrkeelse kirjanduse osakond viis koos kuue Tallinna kooliga läbi projekti, mis oli pühendatud Aino Perviku juubelile. Projekt kandis nime „Eesti kirjanikud lastele. Kunksmooril külas“. 30. novembril toimus projekti pidulik lõpetamine, kuhu oli kutsutud ka Aino Pervik.

31. oktoobril tähistati laste- ja noorteteeninduses suurejooneliselt ja meeleolukalt Halloweeni. Kõik töötajad olid kostümeeritud, ruum päevakohaselt kaunistatud ja tegevust pakuti terveks päevaks. Lugemispesa telgis said lapsed kaasa väriseda õudusjuttude ettelugemisele taskulambi valguses, laua taga tegutsesid kõrvitsatest laternate lõikumise ja muu päevakohase meisterdamisega. Etteloetud raamatute vastu ei vaibunud huvi pikaks ajaks.

Vahva oli ka 13. detsembril lastele korraldatud jõuluhommik keskraamatukogus, kus raamatukoguhoidjad tutvustasid lastele jõuludega seotud raamatuid ja VAT-teatri näitleja Tanel Saar luges neist katkendeid. Lõppes hommik laste lugemissoovituste kirjutamisega, millega sai ehitud terve puu.

Laagna raamatukogus korraldati lasteürituste sarja „Eesti keel Mõmmiga“, mille eesmärk oli tutvustada lastele eesti keelt, kultuuri ja kombeid.

Alates 15. märtsist hakkasid Mufilas toimuma iganeljapäevased lasteüritused, millega ühest küljest tutvustatakse kogus olevaid teavikuid (eelkõige filmid, muusika), teisalt tehakse seda alati mingi kindla teemakäsitluse kaudu. Mufila on tegevusnurk muusikaosakonnas, mis on mõeldud kuni 12-aastastele lastele. Kalamaja raamatukogus tõmbab laste tähelepanu akvaariumitugitool, kus saab kuulata muusikat ja audioraamatuid.

Meeldiv koostöö toimus Mustamäe ja Õismäe raamatukogude vahel maikuu ürituse „Suur aardejaht“ läbiviimisel. Mängu eesmärgiks oli teadvustada lastele viie haruraamatukogu olemasolu nendes linnaosades, anda teadmisi raamatukogu kasutamise ning e-kataloogist ESTER vajaliku informatsiooni otsimise kohta. Sihtgrupiks olid lapsed vanuses 10-13. Suure aardejahi võitmiseks tuli külastada kõiki

viit raamatukogu. Auhinnaks oli tasuta loomaia külastamine 1. juunil, kus aardejahi pidajatega kohtus raamatukogu Looduse lugemissaalis mereröövel.

Pääsküla raamatukogu vabatahtlik Kristina Tammaru avaldas soovi asutada raamatukokku kunstiring. Kunstiring on planeeritud toimuma ühe õppeaasta jooksul (september 2012 – juuni 2013). Kunstiringi tegevuseks taotleti ka toetust, kuid seda ei saadud ei Hasartmängumaksu Nõukogult ega Eesti Kultuurkapitalilt. Kunstiring alustas siiski tegevust, seda raamatukogu ja Kristina enda vahenditega.

Sääse raamatukogus alustas tegutsemist raamatusõprade klubi, millega olid oodatud ühinema kõik 1.-5. klassi lapsed, kes armastavad lugeda.. Uue algatuse tutvustamiseks käis raamatukogus Tallinna TV, lühike intervjuu Piret Heinsaarega oli eetris 20. septembril saates Päevakava.

Väike-Õismäe raamatukogus alustati septembris uue põneva projektiga „Alguste algus“, mille näol on tegemist nn laste teadusklubiga, kus tehakse erinevaid katseid ja püütakse jõudumööda seletada, mis, miks ja kuidas toimib. Senine vastukaja on väga positiivne olnud. Lastele meeldib ise teha, see on selge, aga kui see midagi on näiteks purskav vulkaan, siis on see uhke ja põnev. Selline üritus jääb meelde ja sellest on hea hiljem sõpradelegi rääkida.

Pelguranna raamatukogus tutvustati noortele lugejatele Aasia ja Aafrika rahvapärimisi ning kõik soovijad said ka ise nendel mängida.

Tallinna 21. Koolis tähistati 09.-13. jaanuaril Peruu nädalat. Seoses sellega võttis kool raamatukoguga ühendust, kuna leidis internetist 2010. aastal Torupilli raamatukogus toimunud ürituse „Peruu: muinasjutud ja maailmaimad reklaami. Inkad.“. Kokku tehti raamatukogus kolm üritust, mille jaoks sai läbi töötatud mitukümmend raamatut, kus oli juttu Lõuna- Ameerika vanadest, inkadest, hispaania vallutajatest ja aaretejahist, tänapäeva Peruust ja sealsest loodusest. Kuuldust ja nähtust inspireerituna kaunistasid lapsed inkade peaehteid ja taustaks kuulati ketšua muusikat.

Estonia pst 8 laste- ja noorteteeninduses tutvustas külaline Raini Laide Kassiabi tegemisi. Kevadisel vaheajal said lapsed kätt proovida multika tegemisel ja käidi teletööga tutvumas Eesti Televisiooni muuseumis. Sügisel vaheajal said lapsed osaleda kolmepäevases programmis „Kriminaalne koolivaheaeg“, mille raames käidi tutvumas ka politsei tööga Põhja prefektuuris.

1. juunist - 31. juulini korraldati Tallinna Keskraamatukogus laste lugemisprogrammi „Suvi raamatuga“ juba kümnendat aastat. 2012. aastal liitus lugemisprogrammiga 336 last, neist edukaid lõpetajaid oli 191. Nende seas oli ka laste- ja noorteteeninduse lugeja Karoliina Rebane, kes osales lugemisprogrammis kümnendat suve. Lugemisprogrammi lõpetamine toimus 8. augustil Tammsaare pargis, kus lõbusat meeolelu jagasid klounid Piip ja Tuut (Toomas Tross ja Haide Männamäe). Lõpetamisel tervitasid lapsi ka raamatukoguhoidjatest jalgratturid paljudest maailma riikidest, kes selleks ajaks jõudsid jalgrattamatka „*Cycling For Libraries*“ raames Vilniusest Tallinnasse. Raamatukogu lugemissuue esimesel juubelil toetas ettevõtmist ka Eesti Lugemisühing.

7.4.2.3 Konkursid ja võistlused

Eesti Lastekirjanduse Keskuse eestvedamisel selgitati üle-eestiliselt juba 11. korda Nukitsa konkursil välja möödunud kahe aasta parim eesti lastekirjanik ja lasteraamatukunstnik. Kuni 20. veebruarini said kõik kuni 16-aastased lapsed ja noored hääletada oma lemmikute poolt. Tallinna Keskraamatukogusse laekus parima eesti lastekirjaniku ja raamatu illustraatori väljaselgitamiseks kokku 1065 hinnangut, mille järgi kahe viimase aasta parimaks eesti lastekirjanikuks hinnati Kristiina Kass ja parimaks kunstnikuks Heiki Ernits raamatu „Nõianei Nöbinina“ eest. Sama tulemuseni jõuti ka vabariiklikus arvestuses.

7.-9. märtsil oli üle-eestiline õpetajate streik ning enamus koolidest suletud. Streigi toetuseks korraldati raamatukogus lastele mitmeid ettevõtmisi. Terve märtsikuu said lapsed osaleda joonistusvõistlusel „Minu õpetaja“. Parimate tööde virtuaalnäitus avati Lastelehel.

16. aprillist kuni 16. maini toimus Tallinna Keskraamatukogus kirjikirjutamise võistlus „Kiri Muhvile“. Selle võistluse parimate autasustamine toimus 1. juunil Tallinna Loomaaias raamatukogu Looduse lugemissaalis. Võistlus oli Tallinna koolide 1.-4. klasside õpilastele ja sellega tähistati eesti lastekirjanik Eno Raua raamatu „Naksitrallid“ 40. sünnipäeva. Oodatud olid võistlusele tuju tõstvad kirjad Muhvile, kes oma ääretu üksilduse leevendamiseks kirjutas raamatus muidu kirju iseendale. Võistlusele laekus 362 kirja nii eesti kui vene keeles.

22. aprillil tähistas oma 80. juubelit Aino Pervik ja Tallinna Keskraamatukogus korraldati joonistusvõistlus „Kunksmoorist Klabaubermannini“, millega innustati lapsi (taas)avastama Aino Perviku fantaasiaküllase loomingu värvikaid tegelasi. Igas raamatukogus selgitati välja oma võitja ja parimaid joonistusi eksponeeriti Lastelehe pildigaleriis. Torupilli raamatukogus toimus ka Aino Perviku 80. juubeli puhul jutuvõistlus „Kes või mis meeldis mulle Aino Perviku raamatus?“.

Tallinna Keskraamatukogus korraldati koostöös Poola Vabariigi Suursaatkonnaga lastele joonistusvõistlus „Kui ma oleksin kuningas Macius“, mille lõpetamine toimus 16. jaanuaril 2013 Riigikogus.

Võõrkeelse kirjanduse osakonna eestvedamisel toimus mitmeid konkursse. K. Tšukovski juubeli puhul kuulutati välja laste joonistuste ja meisterdamise konkurss kirjaniku teoste põhjal. Sellest konkursist võtsid osa Säase, Paepealse, Laagna haruraamatukogude lugejad ning Lasnamäe ja Ranniku Gümnaasiumide algklasside õpilased. Konkursile laekus üle saja töö. Põhjamaade raamatukogunädala tähistamise tunnuslauseks oli sel aastal „Mitmekesine“. Enne nädala algust kuulutati võõrkeelse kirjanduse osakonnas välja laste joonistuste ja meisterdamise konkurss trollidest ja Muumidest. Selleks, et konkursist osa võtta, pidid lapsed lugema läbi rootsi ja norra kirjanike muinasjutte.

Paepealse raamatukogu tähistas raamatukogu asutamise 30. aastapäeva, millesse kaasati ka raamatukogu lugejad. Kirjutamisvõistlusest võtsid osa Laagna Gümnaasiumi õpilased ja oma nägemuse raamatukogust esitasid raamatukogu lugejad – kirjanikud Arne Ruben, Reet Kudu ja Genrih Kirsanov. Noored tõid oma töödes välja punkte, mis neile meeldib praeguse raamatukogu juures ja mida võiks tulevikus

muuta. Raamatukogu mainiti kui rahulikku ja lõõgastavad kohta, kus saab õppida ja raamatuid lugeda. Negatiivse poolena mainiti lühikest tagastustähtaega ja et sageli ei ole soovitatavat nimetust selles raamatukogus, kuhu noor inimene sisse on astunud. Tuleviku raamatukogult oodatakse, et kirjanduse valik oleks laiem ja võõrkeelset kirjandust noortele oleks rohkem. Peale paberraamatute näevad noored tulevikku e-raamatutele, sest nii hoiame paberit kokku, kuid samas loodavad nad ka, et raamatukogu ei muutuks liialt internetipõhiseks. Soovitakse, et ruumid oleksid avarad ja mugavad, võimaluse korral nähakse raamatukogus ka kohvikut. Üks näide ka väga futuristlikust nägemusest: „Tulevikus on kiiver või kõrvaklapid, paned need pähe ja raamat tuleb sulle ise pähe“. Võistluse kokkuvõtteks võib aga julgelt väita, et noored hindavad raamatukogu olemasolu, tuleb vaid leida võimalus neile veelgi lähemale minna.

Sõle raamatukogu tegi koolide-lasteaedadega koostööd, korraldades aasta jooksul kaks suurt joonistusvõistlust, millele laekunud töödest koostati näitus.

Luulekuu raames toimus algajatele autoritele luulekonkurss „Eile nägin ma Eestimaad“. Osales 37 autorit vanuses 17 – 79, kokku esitati 102 luuletust. Konkursi žürii (koosseisus Doris Kareva, Tallinna Keskraamatukogust Igor Kotjuh (esimees), Ivika Türkson, Mari Sieberk ja Sille Ross) otsustas tuua esile kolm parimat tööd ning anda välja kolm eriauhinda. Laureaatide luuletused ilmusid ajalehtedes Sirp, Eesti Ekspress ja Maaleht.

7.4.2.4 Üritusi noortele

Kui algklassidega on raamatukogudel hea kontakt, siis noortele alates 13. eluaastast on raamatukogule juba keerulisem tegevust pakkuda. Iseteadlikum noorsugu tuleb raamatukokku pigem koolis nõutava kirjanduse järele kui lihtsalt aega veetma. Kooliga suhtlemisel on suureks abiks, kui raamatukogu leiab huvitatud kontaktisiku, kes raamatukogu mõtteviisi ja pakutava teemaga haakub. Avalike suhete osakond on viimastel aastatel korduvalt põrganud kokku probleemiga, kus koolid on küll huvitatud kirjanikega kohtumistes, kuid ei ole nõus selleks tulema raamatukokku. Võiks väita, et Tallinna noored on tihtipeale üleorganiseeritud. Noorte vähese vaba aja pärast võistlevad nii teatrid, muuseumid kui kontserdikorraldajad. Ilmekalt toob noorte vaba aja puudumise välja näiteks üks juunikuine vestlus Kalamaja raamatukogus äsja koolist vabanenud neiuga: „Lõpuks ometi saan ma ise valida, mida ma loen, ma saan siin rahulikult kõike vaadata ja uurida, mind ei sega mitte keegi, ma saan lihtsalt olla“.

Samas on raamatukogudes ka teissuguseid kogemusi ja nii on näiteks hea hoo sisse saanud noorte tegutsemine Laagna raamatukogus, kus noored käivad koos raamatutest vestlemas või lauamängude õhtutel aega veetmas. Väike-Õismäe raamatukogu peab aga selle lugejaterühma puhul olulisimaks raamatute soovitamist, ehk siis noortele tuleb leida raamatud, mis neid huvitavad, olgu need jutud vampiiridest või muudest üleloomulikest olenditest. Kui noor on õppinud usaldama raamatukoguhoidja maitset ja tekkinud on lugemisharjumus, on võimalik ka muude teoste juurde lugema suunata. Selline soovitamine aga eeldab raamatukoguhoidjatelt põhjalikke teadmisi noortekirjanduse vallas.

Septembris sai avalöögi 7.-9. klasside noortele mõeldud kirjanduslike kohtumiste sari „Sõna sekka!“. Iga kuu (projekt kestab kuni märtsini 2013) kutsuti noortega kohtumistel sõna sekka ütlema üks külaline, kes lähenes tekstide loomisele või esitamisele teistest erinevalt. Oma loomingut ja tegevust tutvustasid 2012.a neljal kohtumisel erinevates raamatukogudes räppar Tommyboy (Toomas Tilk), jutuvestja Piret Päär, näitleja Külli Reinumägi ja blogikirjutaja Kauri Kaljuste. Sarja toetas Eesti Kultuurkapital.

Ühisesse kultuuriruumi sulandumise eesmärgist ja vajadusest tutvustada vene keelt emakeelena kõnelevatele gümnaasiumiõpilastele eesti kaasaegset kirjandust oli kantud kultuuriministeeriumi toetusprogrammi "Ühine teabelevi läbi kirjanduse" rahastatud projekt „*Pisatel prišol v gosti k nam!*“. Projekt oli sisuliseks jätkuks 2011-2012 toimunud algkooliõpilastele mõeldud kohtumissarjale „*Tuk, tuk, kto tam? Pisatel prišol v gosti k nam!*“ 2012. aasta sügisest 2013. aasta kevadeni kestva sarja jooksul toimus 2012. aastal neli kohtumist. Projekti raames toimuvatel kohtumistel rääkisid tunnustatud eesti kirjanikud oma teostest, mis on tõlgitud vene keelde. Kohtumised toimusid haruraamatukogudes ja võõrkeelse kirjanduse osakonnas. 2012. aastal esinesid kirjanikud P.I. Filimonov, Mari Saat, Peeter Helme.

Koostöös Eesti PEN klubiga toimus sai „Keelatud raamat“. Sarja eesmärgiks on tutvustada gümnaasiumiõpilastele raamatuid, mis on kunagi mingil põhjusel olnud keelatud. Kirjanik Tiit Aleksejevi teemaks oli G.Orwelli romaan „Loomade farm“. Kirjanik ja tõlkija Kätlin Kaldmaa rääkis D. H. Lawrence'i romaanist „Lady Chatterley armuke“. Kirjandusteadlase Janika Kronbergi teemaks oli väliseestlaste looming ja tsensuur. Kirjanik Imbi Paju tutvustas Karl Ristikivi keelatud raamatuid. Sari jätkub 2013. aastal.

Emakeelepäeval, 14. märtsil käis 7.-9. klasside noortele „Noortest ja vanadest noortekatest“ rääkimas lastekirjanduse asjatundja Krista Kumberg.

2. aprillil tähistati rahvusvahelist lasteraamatupäeva ja Tallinna Keskraamatukogu auhind „Järje hoidja“ anti sel aastal Heli Künnapasele noorteraamatu „Lõpupidu“ eest. Auhinnaga „Järje hoidja“ tunnustati 2011. aastal ilmunud ja Tallinna Keskraamatukogus ka sel aastal enim loetud Eesti laste- või noorteraamatu autorit. Sellega tänati autorit kui järjepidevuse hoidjaid noortele väärt lugemisvara pakkumisel. Tänuüritusel sai kirjanikult endalt kuulda raamatu kirjutamise tagamaid, lisaks rääkis kirjastuse Tänapäev toimetaja Priit Põhjala lähemalt Tänapäeva noorteromaani võistlusest ja läbi aastate selles sarjas ilmunud raamatutest. Pelgulinna Gümnaasiumist õpetaja Annika Tontsi juhendatud 7. klassi õpilased joonistasid raamatu ainetel pilte ja parimaks hinnatud Marja Mäetalu joonistus kingiti Heli Künnapasele.

Laste- ja noorteteenindus korraldas sarja „Lavalaudadelt lugemistuppa“ raames ühe kohtumise noortele Pirita raamatukogus. Külaliseks oli Eesti Draamateatrist näitleja Kristo Viiding. Kristo kirjutab ka ise ning on teinud kaasa rühmituses Purpurnüst Org. Tema loomingut on ilmunud ajakirjas Värsked Rõhk.

Koostöös kirjanike raamatukogutuuriga esinesid 6. novembril Nurmenuku raamatukogus gümnaasiumiõpilastele Lõuna-Eesti kirjanikud Kauksi Ülle, Contra ja Lauri Sommer.

Noorte omaalgatuslik grupp „Novus Spectrum: noored ja demokraatia“ kutsus kõiki huvilisi vanuses 16–26 Paepeale raamatukogus koomiksijoonistamise töötuppa, kus Joonas Sildre juhendamisel tutvuti koomiksijoonistamise algtõdedega.

Aprillis käis Torupilli rk-s külas spordiajakirjanik Gunnar Press (A. Pikkuusi ja J. Jaasoni elulooraamatute autor). G. Press rääkis enda tööst olümpiamängudel, olümpiaaraamatutest ja Eesti spordielust. Tänu Kadrioru Saksa Gümnaasiumi kehalise kasvatuse õpetaja Terje Eskole tulid üritust kuulama 30 sportlast ja spordihuvilist noort 8.-12. klassist.

Kuna ulmekirjandus on jätkuvalt noorte seas populaarne, siis soovides seda žanri lähemalt tutvustada ja uusi ulmehuvilisi leida, kutsus Sääse raamatukogu esinema poeedi ja kirjaniku Triinu Merese, kes on ka ise suur ulmekirjanduse austaja. 10. oktoobril rääkis särasilmne noor naine 7. ja 8. klassidele, mida ulmekirjandus endast kujutab, millistes alaliikidest koosneb ning tutvustas ka konkreetseid raamatuid.

Pelguranna raamatukogus toimus novembrikuus noorteüritus „Internet toob kauge lähemale“. Vaadati videoid laiast maailmast ja tutvuti eluoluga maakera erinevates piirkondades.

Laagna raamatukogus alustas oktoobrist tegevust raamatuklubi. Korraldatud raamatuõhtud ning lauamängude õhtud on väga populaarsed noorte seas. Noorte jaoks on Laagna raamatukogu koht, kus saab sisukalt vaba aega veeta.

Nõmme raamatukogu vabatahtlik Maili Tirel jätkas ka sel aastal noortele mõeldud üritusega „Raamatuklubi“, mis toimub üks kord kuus ja on mõeldud 7.- 9. klassi õpilastele. Raamatuklubi mõte on kutsuda osalema noori kirjandushuvilisi ja üheskoos loetu üle arutlema.

Pirita raamatukogus käisid noortele tervislikust toitumisest ja alkoholi kahjulikkusest mitmel korral rääkimas spetsialistid Tervise Arengu Instituudist. Tallinna Majanduskoolist käis sekretäri elukutsest rääkimas Ametnikutöö osakonna juhataja Janne Kerdo ning internetiohutusest käis noortega rääkimas Anto Veldre. Soome kirjanduse teemal käis noortega arutlemas Jenni Kallionsivu.

Paepealse raamatukogus alustas perepäevast uus klubi „Ma ise ilutegija“, kuhu olid oodatud noored ehtemeisterdamise huvilised. Eestvedajaks raamatukoguhoidja Maimu Johannson. Pääsküla raamatukogus tegutses noortele Rootsi Ring. Ring on suunatud 11-15-aastastele lastele ja noortele, kellel on tõsisem huvi selle maa, keele ja kirjanduse vastu. Rootsi Ringi valmistab ette ja viib läbi raamatukoguhoidja Aleksandra Gontšarova. Iga kord – nii palju, kui see võimalik on – vesteldakse rootsi keeles.

Oluliseks peetakse raamatukogudes ka tehniliste vahendite olemasolu erinevate ürituste ilmestamiseks. Noorte jaoks on multimeedia kasutamine äärmiselt efektiivne huvi tõstmise ja hoidmise viis.

7.4.2.4 Üritusi kogu perele

28. jaanuaril tähistati keskraamatukogu taasavamise esimest juubelit - 2002.a jaanuaris alustati Estonia pst 8 taas lugejateenindust uuendatud peamajas. Peale erinevate mängude said lapsed ja nende vanemad tutvuda raamatukogu hoonega keldrist põõninguni.

15. mail toimus Tallinna päeva raames Männiku ja Nõmme raamatukogu ning Nõmme muuseumi koostööna kultuurilooline matk. Tutvuti Nõmmel tegutsenud arhitektide Wendachi, Velbri, Burmani, Natuse ja Perna loominguga ning ajalooliste hoonete (Mai tn apteek, Underi-Tuglase Kirjanduskeskus, Nõmme Noortemaja jt) minevikuga. Matkajuhiks oli Nõmme muuseumi juhataja Piret Loide. Osalejaid oli rohkelt ning palju oli märgata noori ja peresid väikeste lastega. 13. oktoobril toimus Männiku raamatukogu ja Nõmme muuseumi koostööna kirjanduslik sügismatk. Matkatee viis Rahumäe raudteejaama juurest piki raudteed Pääskülani ning meenutati lugusid, mis on seotud ümbruskonna ajaloo ja kultuuritegelastega. Matkajuhiks oli ka sel korral Nõmme muuseumi juhataja Piret Loide.

Heaks traditsiooniks on saanud raamatukogu osalemine lastekaitsepäeval, 1. juunil Tallinna Loomaaia perepäeval. Raamatukogu avas loomaaias sel puhul juba seitsmendat aastat Looduse lugemissaali, kus lisaks meisterdamisele ja ristsõnade lahendamisele sai näha ülilühinäidendit A. Kivirähki jutust „Isa sokid“, osaleda viktoriinis ja kohtuda mereröövliga, kes lastega lõbusaid mängu mängis. Lapsed said meisterdada erinevaid sokiloomi, materjaliga toetas ettevõtmist sukavabrik „Suva“. Loomaaias toimus ka laste kirjajutamisvõistluse „Kiri Muhvile“ pidulik lõpetamine. Tutvuda sai raamatukogubuss Katarina Jeega. Raamatukogubuss käis loomaaias veel ka 25. augustil, kui tähistati Tallinna Loomaaia sünnipäeva.

12.-17. juunil tähistas Kadriorus Miia-Milla-Manda muuseumi maja oma 75. juubelit. 14. juunil toimuvale Miia-Milla-Manda päevale oodati osalema ka Kadrioru raamatukogu, kuna just selles majas sai Kadrioru raamatukogu oma alguse.

Kadriorus, E. Vilde Muuseumi esisel platsil toimus 15. septembril eesti kirjanduse sügislaad, mis sel aastal oli pühendatud eesti naljakirjandusele. Raamatukogu osales sellel juba kolmandat aastat ja raamatukogu poolt loodi Vilde verandale laste Lugesipesa, kus sai muuhulgas vaadata ülilühinäidendit, meisterdada ning mängida lõbusaid sõna- ja keelemänge.

Üle-eestilised raamatukogupäevi tähistas raamatukogu juba teist aastat perepäevaga. 2012. aasta perepäev kandis nime „Raamatukogus võidavad kõik“. Perepäeva üritused (nt raamatubingo) toimusid kõikides Tallinna Keskraamatukogu osakondades ja haruraamatukogudes. Lisaks ühistele ettevõtmistele pakkus iga haruraamatukogu ja teenindusosakond külastajatele ka oma programmi. Estonia pst 8 näitusesaalis ja suures saalis oli avatud kirjanduslik kohvik „Kolm karu“, kus esinesid muusik Erki Andres Nuut, kirjanikud Kätlin Vainola ja Jaan Pehk ning Saku muusikakooli noored kitarristid. Perepäeval pakuti omaküpsetatud koogikesi ja pirukaid ka Paepealse raamatukogus Karmeni tunnikohvikus.

Perepäeval sai alguse nädala aega kestnud, nii lastele kui täiskasvanutele mõeldud raamatukogu peremäng, mille eesmärgiks oli tutvustada lugejatele Tallinna

Keskraamatukogu haruraamatukogusid ja teenindusosakondi. Mängus osalemiseks tuli nädala jooksul külastada vähemalt nelja Tallinna Keskraamatukogu haruraamatukogu või osakonda ning igas raamatukogus sooritada väike raamatute ja raamatukoguga seotud ülesanne. Iga täidetud ülesande eest sai peremängu mängulehele raamatukogu templi. Need, kes said kokku neli erinevat templit, osalesid loosimises, mille auhinnad panid välja kino Artis, Eesti Vabaõhumuuseum, muuseum Miia-Milla-Manda, Eesti Ajaloomuuseum, Tallinna Loomaaed ja Kanuti Gild. Mängu lõpetas 23 osavõtjat.

Perepäeva üllatajaks laste- ja noorteteeninduses olid V.A.T Tantsustuudio noored. 2012.a tähistas stuudio oma 15. sünnipäeva ning selleks valmistati tantsijatega ette Aino Perviku loomingust tuntud tegelastega üllatustants raamatukogus esitamiseks. Sama tantsuüllatust said kogega veel nelja raamatukogu lugejad, kelle jaoks ootamatus olukorras ilmusid riiulite vahelt välja põnevad tegelased, kes esitasid vahva tantsunumbri.

Raamatukogubuss Katarina Jee võttis osa kahes raamatukogus toimunud perepäevast - Laagna ja Pelguranna raamatukogudes. Laagna raamatukogu perepäeval said lapsed osa nii eesti- kui venekeelsest nukuteatrist raamatukogutöötajate esituses ning Pelguranna perepäeval said lugejad tutvuda bussiga.

27. oktoobril peeti ülemaailmselt Kaisukaru 110. juubelit. Tallinna Keskraamatukogus toimus Eesti Teddykaru Klubi eestvedamisel Karukonverents. Samal ajal said lapsed laste- ja noorteteeninduses tegutseda „Karusellide ja -meistrite töötoas“, kus tehti karuhampelmanni, mängiti mürakarumänge ja vaadati karuraamatuid.

7.4.2.5 Üritusi täiskasvanutele

2012. aastal korraldati erinevate ürituste raames raamatubingosid. Kirjanduslik bingo kujutab endast tavapärasest vihjemängu. Selleks jagatakse igale osalejale bingoleht, kus on peal raamatute kaanepildid. Töötaja loeb teose kohta vihjeid ning mängijad peavad bingolehel leidma raamatu või filmi, mida kirjeldati ning sellele risti peale tõmbama. Esmakordselt mängiti bingot 28.01.2012, kui keskraamatukogus tähistati Estonia pst 8 maja taasavamise esimest juubelit üritusega „Maja täis üllatusi“. Bingodel osalenud külastajad jäid mänguga väga rahule.

Võõrkeelse kirjanduse osakond alustas juba 13. korda aastat Uue Aasta kontserdiga. Kontserti aitas organiseerida Ljudmilla Gradova – Vene Filharmoonia Ühingu solist, kes teeb osakonnaga koostööd juba üle 20 aasta. Temaga koos esines klaveril Vladimir Ignatov.

2012. aasta veebruaris tähistati UNESCO egiidi all toimuvat rahvusvahelist emakeelepäeva. Toimus kolm loengut, mille raames tunnustatud kirjanduseksperdid rääkisid erinevates keeltes loodud kirjandusest: võõrkeelse kirjanduse osakonnas toimus kirjandusteadlase Grigori Utgofi loeng Vladimir Nabokovi loomingust, Torupilli raamatukogus rääkis kaasaegsest saksa kirjandusest kirjanduskriitik Peeter Helme ja Pirita raamatukogus tutvustas Soome instituudi kultuurisekretär Jenni Kallionsivu soome kirjandust. Raamatukogu palvel soovitasid kõik esinejad ka paari

teost, mida raamatukogu omakorda jagas raamatusoovitusena flaieritel ja raamatukogu Facebookis.

Märtsis toimusid mitmed luulet tutvustavad ettevõtmised, nt luulekonkurss ja näitus, kõikides haruraamatukogudes oli võimalik lahendada eestikeelse kirjanduse osakonna poolt koostatud luuleteemalist ristsõna. 21. märtsil, rahvusvahelisel luulepäeval toimus Tallinna Keskraamatukogu peamaja trepigaleriis improviseeritud laval luulemaraton. Kogu päeva kestval luulemaratonil said huvilised nautida kaasaegset eesti luulet elavas esituses. Kokku astusid luulemaratoni jooksul oma ja teiste autorite luulet lugedes kuulajate ette üheksa esinejat: Jürgen Rooste, Leelo Tungal, Jaan Pehk, Linda-Mari Väli, Kaur Riismaa, Jaan Malin, Triin Soomets, Jan Kaus ja Maarja Kangro. Samal ajal oli näitusesaalis võimalik suurelt ekraanilt vaadata dokumentaalfilme eesti luuletajatest.

Aprillikuu olulisemaks kirjandussündmuseks oli Andrei Ivanovi romaani "Peotäis põrnu" esitlus Mauruse pubis. Kirjanikuga vestles Ilona Martson.

Festivali *HeadRead* raames toimus Estonia pst 8 sisehoovis kaks üritust: „(:)kivisildniku Jumalike Ilmutuste gaala-õhtu“ (Kaur Riismaa, Ivar Sild, Toomas F. Aru, Raoul Kurvitz, Jaan Pehk) ja „Varjatud ained“ (Triin Soomets, Elo Viiding, Kristiina Ehin, Maarja Kangro, Tuuli Taul, Birk Rohelend, Andra Teede, Triin Tasuja, Liisi Ojamaa, Merca, Carolina Pihelgas, Linda-Mari Väli, Helena Läks). Koostöös kirjanike raamatukogutuuriga esinesid sügisel raamatukogus Lõuna-Eesti kirjanikud Kauksi Ülle, Contra ja Lauri Sommer.

Esimese poolaasta lõpetas Hasartmängumaksu Nõukogu poolt rahastatud sari „Lehekuu lood: kirjaniku teine pale“ . Sõna said autorid, kellel on lisaks kirjaniku positsioonile ka mõni teine identiteet. Toomas Vint kõneles kui kirjanik ja kunstnik, Eeva Park kui kirjanik ja ema, Mika Keränen kui kirjanik ja välismaalane, Peeter Volkonski kui kirjanik ja muusik. Sarja lõpetas vestlus kahe külalisega: Andrei Hvostov esitles end kirjaniku ja ajakirjaniku ning Karl Martin Sinijärv kirjaniku ja ametnikuna. 2013. aasta maikuu räägivad lehekuu lood naisest kui loojast.

Õnnestumiste hulka võib kindlasti lugeda ka Kännukuke raamatukogus ja hoovis toimud luuleüritusi.

2012. aastal jätkus kirjandusürituste sari „Kella viiene külaline“. 2006. aastal alguse saanud sarja eesmärgiks on tuua lugejatega kohtuma kirjanikke ja kirjandusega seotud inimesi. 2012. aastal esindasid kirjanikke Aime Hansen ja Teet Kallas, külas käisid ka Eesti televisiooni ajakirjanik Ene Pajula, legendaarne teatritegelane Arne Mikk, kardioloog ja laevaarst Rein Vahisalu, kunstiajaloolane Jüri Kuuskemaa, ensüklopedist Hardo Aasmäe, ajaloolane Toomas Alatalu ja vabadusvõitleja Lagle Parek. Populaarse kohtumissarja kuulajaskonna moodustavad valdavalt eakamad lugejad. Sõltuvalt külalisest satub nende hulka aegajalt ka nooremaid inimesi.

Jätkusid Eesti filmi 100. sünnipäevale pühendatud eesti filme ja nende autoreid tutvustavad ettevõtmised. Veebruaris oli külaliseks Riho Västriku, aprillis tutvustas oma filme Imbi Paju, mais toimus filmimuusikat tutvustav kontsertetendus ja novembris rääkis oma loomingust ja näitas filmikatkendeid Peeter Simm.

Lisaks sariürituste korraldamisele püüab raamatukogu pidevalt jälgida kultuurielus toimuvat ning kiiresti reageerida huvitavatele pakkumistele. Nii kasutasime ära USAs elava kirjandusteadlase Sirje Kiini lühiajalist Eestis viibimist ja korraldasime temaga kohtumise teemal „Miks ei saanud Marie Under Nobeli kirjanduspreemiat?“. Novembris toimus TLÜ Eesti Humanitaarinstituudi Lähis-Ida ja Aasia kultuuriloo lektor Katja Koort loeng „Hiina kirjandus eesti keeles ja kaks veel tõlkimata Nobeli-kirjanikku“. Loeng oli ajendatud sellest, et hiina kirjanik Mo Yan sai 2012. aasta Nobeli preemia laureaadiks.

Tänu 2012. aastal kasutusele võetud võõrkeelse kirjanduse osakonna saalile tekkis võimalus korraldada rohkem ja sisukamaid kirjandusüritusi ka vene keelt emakeelena kõnelevatele inimestele. Aasta jooksul esinesid seal Jelena Skulskaja ja Juku-Kalle Raid, P.I.Filimonov ja Andrei Ivanov. Kahel korral astus lugejate ette kirjandusteadlane Tatjana Kuzovkina. Luuletaja ja tõlkija Boriss Baljasnõi rääkis nõukogude aja Eesti venekeelsest kirjandusest. Sügisel algatati võõrkeelse kirjanduse osakonnas uus sari „Lugejate neljapäev“ (*Читательский четверг*), mille raames toimus kolm üritust.

2012. aasta sügisest alustas raamatukogu täiskasvanud lugejatele suunatud lugemisprogrammiga „Raamatuga kevadesse“. Lugemisprogrammi eesmärgiks on innustada inimesi lugema väärtkirjandust. Programm on pühendatud A. H. Tammsaare 135. sünniaastapäevale ja programmi juhtlauseks on Tammsaare sõnad „Mälestus on lüli meie ja igaviku vahel ...“ Programmis osalejad saavad raamatukoguhoidjalt lugemispassi ja iga raamatu jaoks tagasiside lehe. Täidetud tagasiside lehe eest saab raamatukoguhoidjalt lugemispassi templi. Vähemalt 20 templiga lugemisprogrammi pass tagab sissepääsu 25. mail 2013 Tallinna Keskraamatukogus toimuvale lõpuüritusele. Kord kuus loositakse kõigi osalejatele vahel välja autogrammiga eesti kirjanike uudisteoseid. Parimad lugemissoovitused ja sisukamad kommentaarid avaldatakse Tallinna Keskraamatukogu veebilehel.

Kännukuke raamatukogus alustas maikuus kooskäimist malering ning tegi seda järjekindlalt igal kolmapäeva õhtul kell kuus. Maletõdesid tutvustas ja ringitööd juhendas Tatjana Fomina, rahvusvaheline meister males Mustamäe Ratsu Klubist. Eriti meeleolukas oli malehuviliste jõulupidu, kus sai proovida paarismängu, algajate ühismängu proffide vastu ja jälgida sai isegi nõ „pimemalet“. Tööd jätkas raamatuklubi Kiiga-Kaaga - klubi koosneb põhiliselt „Kiikhobu“ lasteaia töötajatest, keda huvitab lugemine ja kultuur laiemas kontekstis. Veebruaris rääkis internetis targalt käitumisest ja seal valitsevatest ohtudest IT-alaste koolituste ja konsultatsioonide läbiviija Margit Savisaar. Aktiivsena vananemise aasta 2012 raames tutvustas aprillis tervishoiutöötaja Ruth Kaldma kehalise aktiivsuse rolli tervise säilitamisel. Mais toimus kirjandusõhtu „Nullindad Eesti kirjanduses“, kus märkmeid ja näiteid esitas luuletaja Igor Kotjuh.

TÕN-i nädalast võiks Kännukuke raamatukogust esile tuua psühholoogialektor Tiina Naarits-Linna loengu ja praktilise tegevuse teemal „Tunne iseennast“. Luuleõhtul „Kaldale uhutud: põhjamaade luule“ esinesid Ingmara Balode ja Guntars Godinš Lätist ning Igor Kotjuh Eestist, musitseeris Erki-Andres Nuut. Kirjandusõhtu oli Tallinna Keskraamatukogu, Soome Instituudi ja kirjandusfestival Luulesõit ühisprojekt. Aasta jooksul toimusid ka kaks täiskasvanutele suunatud käelist tegevust

egiidi all „Ise tehtud kaunikene“, kus lasteaiaõpetajad Marika Liivlaid ja Mare Kannelmäe õpetasid viltimist ja prossi tikkimist.

Raamatukoguhoidja Malle Järve juhendamisel viiakse Laagna raamatukogus kord kuus läbi kirjandusklubi „Elutuli“ kirjandushommikuid, mille eesmärgiks on kirjanduse ja kirjandusloo tutvustamine.

15. mail tähistati Nurmenuku raamatukogus Tallinna Päeva ettelugemisõhtuga „Salapärased ja õudsed lood Tallinnas“. Üritusel osalejad said ette kanda enda poolt valitud tekste Tallinna kohta. Ürituse peaesinejaks oli näitleja Hans Kaldoja, kes luges katkendi Indrek Hargla „Apteeker Melchiori“ -sarja raamatust.

Pääsküla raamatukogus said kõik osa võtta Padjaklubist, kirjanduslikust õhtust ja jalutuskäigust „Enne ja nüüd“.

Koostöös Kadrioru raamatukoguga toimus 16. mail kirjanduslik jalutuskäik. Jalutuskäigust võtsid osa J. Poska tänava Vanurite Eneseabi Keskuse kirjandusringi liikmed. Torupilli raamatukogus tehti huvilistele kodulooliste raamatute ja artiklite tutvustus. Seejärel suunduti mööda kultuuriloolist J. Poska ja L. Koidula tänavat Kadrioru raamatukokku, käidi Laulupeo mälestusmärgi juures. Jalutuskäik lõppes Andres Särevi kortermuuseumis. TÕN ajal kohtusid Torupilli raamatukogu lugejad Anu Kannikesega, kes on filosoofiadoktor etnoloogia erialal, populaarse teose „Nullindate kultuur“ toimetaja ja mitmete teoste tõlkija.

7.5 Raamatukogu koolituskeskusena

2012. aastal viidi läbi 3503 individuaalkoolitust (11% vähem kui aastal 2011), neist 152 töötsijaile (53% vähem kui aastal 2011). Koolitustel osales 3579 lugejat (10% vähem kui aastal 2011), sh 139 töötsijat (58% vähem kui aastal 2011). Huvi töötsijatele mõeldud koolitustele on hakanud kahanema, mistõttu raamatukoguhoidjatel on olnud rohkem aega keskenduda erinevate kirjandusürituste korraldamisele. Lastele vanuses kuni 13 viidi läbi 265 individuaalkoolitust ja noortele vanuses 14-26 kokku 198 koolitust.

Rühmakoolitusi viidi läbi 471 korral (18% vähem kui aastal 2011), sh töötsijaile 30 korral (68% vähem kui aastal 2011). Koolitustel osales 7290 inimest (12% vähem kui aastal 2011), sh 96 töötsijat (74% vähem kui aastal 2011). Rühmakoolitustel osales 5841 last vanuses kuni 13 ja 416 noort vanuses 14-26.

Sõle, Paepealse ja Kännukuke raamatukogus ning Estonia pst 8 suures saalis toimusid loengud interneti turvalisusest.

Traditsiooniliselt korraldas Tallinna Keskraamatukogu Täiskasvanud Õppija Nädalal programmi neile, kes on huvitatud elukestvast õppest ja enesetäiendamisest. Haruraamatukogudes ja teenindusosakondades toimus nädala jooksul 43 koolitust ja kohtumist, mille käigus õpetati raamatukogu kasutama, viidi läbi erinevaid arvutiõppe koolitusi, maleõpet, õpetati vanu fotosid arhiveerima. Toimused kohtumised, kus räägiti reisimuljetest, eneseabist, viidi läbi kultuurilisi jalutusretki mööda Tallinna unustatud paiku.

Raamatukogu	Individuaalsete ja rühmakoolituste arv kokku	Osalejaid
* 1. Keskrk	1559	3120
2. Kadrioru	12	131
3. Kalamaja	135	245
4. Kännukuke	181	1022
5. Laagna	112	152
6. Männi	157	328
7. Männiku	164	318
8. Nurmenuku	39	389
9. Nõmme	124	625
10. Paepealse	241	722
11. Pelguranna	598	760
12. Pirita	87	285
13. Pääsküla	100	340
14. Sõle	15	45
15. Säase	110	543
16. Tondi	50	50
17. Torupilli	154	582
18. V-Õismäe	94	458
* * Katarina Jee	42	754
KOKKU	3974	10869

* Keskrk – Estonia pst 8 ja Liivalaia 40 asuvad teenindusosakonnad

Kokku toimus üheksa muusikalist raamatukogutundi, sh „Kaks ärkamisaega”, „Georg Ots”, „Imeline inimhää”, „Jõulumuusika läbi aegade” ning „Romeo ja Julia filmitund”.

Huvi MS Office 2007 rääkivate õppeprogrammide vastu on võrreldes 2011. aastaga vähenenud. 2012. aastal oli koolitusel osalejaid 107, eelneval aastal 141.

Arvuti algõppe programm on lugejate jaoks endiselt atraktiivne. Mitmed lugejad osalevad koolitusel korduvalt, kuna praktika puudumise tõttu ei kinnistu uued omandatud teadmised piisavalt kiiresti. Näiteks aidati lugejaid ka Mobiil-ID kasutamises, rahvaloendusel, erinevate elektrikettide erinevuste selgitamisel ja tuludeklaratsiooni täitmisel. Uue trendina on 2012. aasta lõpus hakanud lugejad küsima tahvelarvuti kasutamiskoolitust. Enamasti soovitakse saada vastuseid konkreetsetele küsimustele, nt kuidas seadistada tahvelarvutis rakendust, mis haldab e-posti kontosid ja millised lisafunktsioone üks või teine arvuti omab. Tahvelarvuti individuaalkoolituste pakkumist jätkatakse kindlasti ka 2013. aastal. Raskusi tekitab siinkohal see, et kuna turul on väga palju erinevate tootjate arvuteid, ei ole raamatukoguhoidjatel kerge ennast kõige uuema kursis hoida. Samuti ei saa nende koolituste läbiviimiseks kokku panna mingit spetsiaalset abimaterjali, sest väga palju sõltub konkreetse arvuti mudelist, mis lugejal olemas on.

Peamaja eestikeelse kirjanduse osakonna lugemissaal asus ette valmistama Facebooki algõppe koolituse materjale. Koolitust hakatakse läbi viima 2013.a algusest, esialgu lugemissaalis, seejärel kõikides teenindusüksustes. Raamatukokku pöördub tihti vanemaid inimesi, kes on näiteks oma laste käest saanud kingituseks süle- või tahvelarvuti, kuid ei oska sellega tegelikult midagi peale hakata. Tihtipeale on nende

lapsed ise välismaal ja vanematel oleks võimalik arvutis näiteks erinevate sotsiaalmeedia võimaluste kaudu oma lastega ühenduses olla.

7.6 Raamatukoguteenuse turundus

2012. aastal leidis Tallinna Keskraamatukogu tegevus meedias laialdast kajastamist - eestikeelsetes meediakanalites ligi sajalt ja venekeelses meedias ligi kolmekümnel korral. Jätakuvalt on ajaleht Pealinn raamatukogu jaoks kõige olulisem reklaamikanal.

Raamatukogu teenuseid ja tegevust tutvustavaid tekste on avaldatud linnaosalehtedes, kellest kõige paremini on sujunud koostöö Nõmme, Kristiine, Haabersti ja Mustamäe linnaosa lehega. Raamatukogus toimuvatele ettevõtmistele pöörati päris palju tähelepanu ka üleriigilistes meediaväljaannetes: Kultuurilehes Sirp (13 korral), Postimees (13 korral), ERR-i uudised (19 korral), Eesti Päevaleht (7 korral). Raamatukogu esindajad said mitmel korral sõna nii eesti- kui venekeelsetes raadiojaamades (Klassikaraadio, Kuku, Raadio 4, Vikerraadio). Kaheksal korral sai Tallinna Keskraamatukogu uudiseid lugeda ka uudisteportaalis Delfi. Tallinna Keskraamatukogust rääkivad uudistelõigud olid ka ETV-s, Kanal 2-s ja Tallinna televisioonis.

Endiselt on raamatukogu jaoks kõige olulisemaks raamatukoguteenuste tutvustamise kanaliks raamatukogu veebileht, kust huviline leiab kõige kiiremini talle vajalikku info. 2012. aastal tegeles avalike suhete osakond aktiivselt raamatukogu tegevuse reklaamimisega Facebookis. Selleks, et paremini infot erinevate sihtgruppideni viia, hakkas 2012. aasta lõpus tegutsema ka noortele mõeldud Facebooki leht.

Avalike suhete osakond saatis 2012. aastal välja 49 raamatukogu uudiseid ja üritusi tutvustavat pressiteadet. Pressiteadete arv on eelmise aastaga võrreldes vähenenud, kuna otsustasime saata välja teateid ainult suuremate ettevõtmiste kohta. Üritusi ja näitusi, millel on ainult piirkondlik tähtsus, kajastasime portaalis KuhuMinna, raamatukogu veebilehel, FB-s ja linnaosalehtedes.

2012. aastal olid Tallinna Keskraamatukogu puudutavate arvamusartiklite teemadeks e-raamatud, laste lugemisharjumused ja edetabelid. 2011. aasta lõpus alanud arutelu nn „Langi nimekirja“ ümber jõudis välja ka 2012. aastasse. Raamatukogu direktor Kaie Holm avas teemat jaanuari alguses toimunud ETV Hommikutelevisiooni saates.

Üritustest said kõige rohkem meediakajastusi märtsikuus toimunud luulekuu üritused, sh luulemaraton, laste suvine lugemisprogramm ja rahvusvaheliselt tuntud lastekirjaniku Grigori Oster esinemine raamatukogus. Tallinna Keskraamatukogu tegevuse meediakajastuse loetelu on väljas ka raamatukogu kodulehel.

Raamatukogu teenuseid käidi tutvustamas Põhja-Tallinna, Haabersti ja Pirita sotsiaalkeskuses. Kaasas oli ka raamatukogubuss.

2012. aastal külastas Nurmenuku raamatukogu Haabersti Sotsiaalkeskuses tegutsev aktiivne meesteklubi 65+. Klubi liikmetele tutvustati raamatukogu ja mängiti kirjanduslikku bingot. Üritust külastas ka Haabersti linnaosa vanem Marek Jürgenson.

Nurmenuku raamatukogu külastamisest kirjutas Haabersti meesteklubi 65+ kohaliku ajalehte ka pisikese meeoluka artikli. Hindame kõrgelt neid artikleid, mis on meie raamatukogust kirjutanud meie külastajad.

Oleme saanud raamatukogu ettevõtmisi reklaamida erinevates noortekeskustes, sotsiaalkeskustes ja isegi kauplustes (nt Piritas Selveris).

Raamatukogu teeb suuri pingutusi, et end lugejatele nähtavaks teha, kuid paraku ressursside nappus teeb meid üsna ebavõrdseks võistlejaks võrreldes teiste meelelahutusi vahendavate ettevõtete/asutustega.

8. Bibliograafia- ja infotöö

2012. aastal bibliografeeris Tallinna Keskraamatukogu Eesti artiklite andmebaasi ISE 100% artikleid 7-st ajakirjast (aastal 2011 9-st ajakirjast): Lemmik, Loodusesõber, Oma Hobu, Orienteeruja, Reisimaailm, Sinuga ning Üks. Valikuliselt bibliografeeriti 4 väljaannet: ajalehe Postimees lisa Maraton, ajakirja Director lisa Hobisport, ajakirja Oma Maitse ning käsitöö artikleid ajakirjast Pere ja Kodu.

2012. aastal koostati Tallinna Keskraamatukogu bibliograafide poolt andmebaasi ISE 1277 bibliokirjet (aastal 2011 bibliografeeriti 1596 artiklit). Kõige rohkem bibliografeeriti ajakirjadest Üks, Oma Hobu ja Reisimaailm.

Infotöö märksõnadeks võib pidada rahvaloendust, erinevate elektripakettide, roheline kaardi ja tasuta sõidu selgitamist, tuludeklaratsiooni täitmise abistamist.

8.1 Andmebaaside loomine

Lisaks andmebaasile ISE täiendame Tallinna Keskraamatukogu e-kogude andmebaasi, kust leiab ürituste videoid, ettekandeid, omaloomingut, e-noodikogu, ajaloolisi dokumente ja pressiteateid.

8.2 Infopäringud

Infopäringud		Muutus
2008	16300	+2239
2009	15616	-684
2010	10745	-4871
2011	10391	-354
2012	9446	-945

*Leidumuspäringuid statistikas ei arvestata.

2012. aastal esitati kokku 9446 infopäringut, sh 441 e-päringut ja 1819 telefoni teel esitatud päringut. Skype teel esitati 39 päringut. Teemapäringute osakaal päringutest on 86,4%, ülejäänud on faktipäringud.

Võrreldes aastaga 2011 langes infopäringute arv 9%. Viimase viie aastaga on päringute arv langenud kokku 42%. Lihtsamatele päringutele otsivad lugejad ise raamatutest ja veebist vastuseid, raamatukoguhoidja poole pöörduakse keerulisemate päringutega.

Suurem osa päringutest on leidumuspäringud, mida tehakse nii kohapeal, telefoni kui e-posti teel. Nende päringute põhjal on võimalik teada saada, milliseid teavikuid lugejad meie kogust leida sooviksid. Võimaluse korral arvestame neid soove komplekteerimisel. Leidumuspäringuid üldisesse statistikasse ei arvestata.

Peamaja lugemissaalis esitasid lugejad kõige rohkem teemapäringuid arstiteaduslike ja tervisetemade kohta, järgnesid kunstiteemalised ja ajalugu ning geograafiat puudutavad päringud. Kõige vähem oli päringuid põllumajanduse teemal.

Mõned huvitavamad päringud: Venemaa ja Hiina piiritüli, kuidas remontida sõiduauto Mazda, rätipoisi tegemine, kitarr kujust: kuidas see aja jooksul on muutunud; kuidas on eesti luulet viisistatud; hobide mõju muusikastiili valikule. Otsiti raamatut mehest, kes on teel Brüsselisse ning küsiti, kus on Paides roheliste puuseintega ja punase kivikatusega ehitis, mille sissekäigu kohal on aastaarv 1774. 4-aastane poiss soovis lugeda lühikest ja nutikat luuletust abivalmiduse kohta. Osad koolilapsed soovisid saada raamatut „Ahvi biograafia“, mis osutus pärast mõningast selgitustööd hoopis evolutsiooniteooriaks.

Keerulised olid päringud, kus sooviti ilukirjanduslikke teoseid koertest ja kassidest, seenel käimisest ja õuntest. Ilukirjandust üldjuhul nii ei märksõnastata, mistõttu e-kataloogist ESTER ei ole abi – siin aitab vaid kirjanduse tundmine. Seetõttu on oluline, et ülikoolides pakutakse meie eriala õppijatele ka kirjandusaineid, mis aitaksid tulevastel raamatukoguhoidjatel säilitada huvi ilukirjanduse lugemise vastu. Oleks vajalik hakata rohkem märksõnastama ka ilukirjandust.

Küsiti seente, ämblike, vaimuhaiguste, selgroohaiguste, hüperaktiivsete laste, aroomiteraapia, laste kehalise kasvatus, valu ja ravimite, joovastavate ainete, kaubamärkide, safrani, paruktarna, makajahu, nutulille, Vana-Egiptuse jumala Mini, akordioni ajaloo, prantsuse patsi punumise, sokikanna kudumise, alpikanni paljundamise, raadiotehnika, Titanicu huku, tuludeklaratsiooni täitmise, sinilille erinevate värvide, tegusõna mõnama tähenduse, mailase, põdrakanepi, rebasheina, okulisti mõiste, diplomaatia, käitumishäirete, Premia Foodsi, veregrupi dieedi, Borgiate, Medicide, Harjumaa bussigraafiku, Antti Tuuri, Siberi soome-ugri rahvaste luuletõlgete, Taani kuningate, munahüüve, ingliskeelsel klaviatuuril täpikäite moodustamise, eutanaasia ja eetika, tööjõu indikaatorite, toitlustamise kohta hotellis, Läti ja Leedu kaasaegse kirjanduse, kunstnik Victor Vasarely, anglitsismide, eestlaste väljarände kohta Volga lähiste 19. sajandil, barokk-kleitide ja korsettide, keskaegsete ametite kohta Tallinnas, islami kunsti, kartuli mõju osas tervisele, kuidas ravida alkoholismi mee abil, NL kaevanduste, usuõpetuse kohta koolides 1920ndatel, Balti merel navigeerimise, kunstiiligi *string art*, viljapuu-bakterpõletiku, ariplaani koostamise ja palju muu kohta.

8.3 Trükised ja veebiväljaanded

Juba viiendat aastat anti Tallinna Keskraamatukogus välja lasteraamat, mis kingiti igale Tallinnas esimesse klassi läinud lapsele. 30. oktoobril esitleti Pääsküla raamatukogus selle aasta kingitust, milleks oli Mika Keräneni kirjutatud ja Kertu Sillaste illustreeritud lasteraamat „Armando“. Raamat viib lugeja jalgpallimaailma, kuid räägib ka laste erinevusest, kohanemisest uues keskkonnas ja sallivusest. Kuna raamatu tegevus toimub Kivimäe Põhikoolis, olid esitlusel esimesteks raamatusaajateks raamatukogult ja autoritelt just selle kooli 1. klasside õpilased. Kirjanik on raamatusse pannud ka Nõmme Kalju jalgpalliklubi ja esitlusel oli võimalus kohaletulnud Eesti meistritiitli väljavõidelnud jalgpallimeeskonnalt ka pallitrikke õppida. Raamat kingiti 4151-le sel sügisel Tallinnas esimesse klassi läinud lapsele. Antud raamat lisati e-raamatuna ka Lastelehele.

Raamatukogu tutvustamiseks ja raamatute üleandmiseks Tallinna teistele koolidele kutsuti esimesi klasse külla koolidele lähimatesse haruraamatukogudesse. Enamasti võeti koolide poolt kutse raamatukokku väga hästi vastu. Raamatuga koos sai iga laps ka lapsevanema nõusolekulehe ja raamatukogu tutvustava voldiku. Ligikaudu veerand neist lastest on leidnud samal aastal ka tee raamatukokku, et end lugejaks vormistada. Rohkem muret valmistab raamatute kättetoimetamine ja raamatukogu tutvustamine vene õppekeelega koolidele, eriti Lasnamäel. Raamatukogu kutsetele ei ole mitmest koolist saadud konkreetset vastust ja nii on maikuus kinkeraamatud lastele ise koolidesse toimetatud. Õpetajad on siis küll toreda kingi üle õnnelikud olnud.

Kokkuvõte

2012. aastat võib hinnata mõnes mõttes vastuoluliseks. Ära on tehtud suur hulk tööd, kuid numbrid näitavad siiski kahanemistendentsi. Numbrite taha vaadates näeme muutunud olusid ümbritsevas keskkonnas, sh digimaailma arengus, inimeste tarbimisharjumustes, poliitilisi tõmbetuuli jms. Kõige selle mõju raamatukogundusele on tänasel hetkel tegelikult veel etteaimamatu ning eriti puudutab see rahvaraamatukogusid. Seda enam tuleb meil endil tegeleda visioonide loomisega tulevikuks.

Keskraamatukogu järgmiste aastate põhieesmärgiks on panustada põhiteenustesse ja kvaliteeti. Peame oluliseks uue raamatukogu loomist Lasnamäele, kuna kaks haruraamatukogu ei suuda rahuldada üle 116 000 elanikuga linnaosa vajadusi.

Raamatukogu kasutajad on väga hästi vastu võtnud A-st B-sse teenuse (st raamatuid võib tagastada ükskõik millisesse meie haruraamatukogusse), kuid meie praegused võimalused selle teenuse korraldamisel kahjustavad meie põhiteenuse kvaliteeti – raamatud seisavad transpordi ootel, raamatud ringlevad liiga aeglaselt, mis tähendab lugeja poolt soovitud raamatu kättesaamise aja pikenedamist. Vajalik on hankida raamatukogule teine transpordibuss, mis võimaldaks raamatute transporti raamatukogude vahel kiirendada ning nii lugejate rahulolu raamatukoguteenusega tõsta.

Viie tegutsemisaasta jooksul on raamatukogubussiteenus tõendanud oma vajalikkust. Bussi mehitamine teise vahetusega (bussijuht ja raamatukoguhoidja) võimaldaks luua uusi peatusekohti piirkondadesse, kus inimestel on raamatukogukokku minek väga aeganõudev, ning teha enam küllasõite haridus- ja sotsiaalasutuste juurde. Näiteks soovib peatust oma linnaossa juurde Kristiine linnaosa valitsus.

Peame oluliseks ka edaspidi panustada enam kasutajakoolitustesse. Meie raamatukoguhoidjate roll tallinlaste ja Tallinna külaliste juhendamisel ja nõustamisel vajaliku info leidmisel ning erineva infotehnoloogilise riistvara kasutamisel on muutumas üha olulisemaks. Uute kasutajakoolituste väljatöötamisel lähtume ühiskonna vajadusest (näiteks nõudlus töötajate koolitustele on vähenenud, selle asemel on tekkinud ootused *Facebooki* ja tahvelarvutite kasutamise nõustamise järele) ning püüame koolitusi vajavaid sihtrühmasid paremini määratleda, et reklaam jõuaks nendeni senisest tõhusamini.

Hädavajalik on investeerimine infotehnoloogiasse, kuna amortiseerunud riistvara on hakanud mõjutama meie teenindusprotsessi kiirust ja töökindlust ning lugejatele läbiviidavaid kasutajakoolitusi. Tallinna linna elanikud näevad vastuolu elukestva õppe põhimõtetes ja amortiseerunud arvutipargis, mis ei toeta nende vajadusi otsida infot ning seda töödelda kiiresti ja efektiivselt, õppida tundma kaasaegseid infotehnoloogilisi vahendeid ja tarkvarasid.

Raamatukogude areng Põhjamaades näitab, et raamatukogude ruumilahendustelt oodatakse üha enam mugavaid võimalusi kohapeal lugemiseks, arvuti kasutamiseks, filmi või muusika nautimiseks, sõpradega suhtlemiseks. Samuti oodatakse raamatukogudelt üha enam võimalusi teha grupitööd, osaleda koolitustel jne. Paraku on meie raamatukogul eelarves vahendeid inventari ostmiseks juba aastaid

minimaalsed, mis ei võimalda uusi trende ja lugejate ootusi jälgida. Raamatukogu sisekujunduse kaasaajastamist tingib ka raamatukogu üha tihedam konkureerimine inimeste vaba aja kasutamise pärast teiste info- ja kultuurivaldkonnas tegutsejatega, mis võib viia tallinlaste kaugenemiseni lugemisest ja kirjanduse teemadel vestlemisest, mis kõik on olulised sõnavara arendamiseks ja teksti mõistmiseks ning omakorda tööturul hakkamasaamiseks.

Lõpetuseks Kännukuke raamatukogu juhataja Reet Kuke sõnad: ”Oma igapäevases elus tundub paljudele meist, et elu tormab tohutu kiirusega, et niipea, kui me peatume, riskime sellega, et elu kihutab meist mööda. Elu ja maailm ei torma kuskile, nad on paigal — need oleme meie, kes tormavad, ja raamat on see, mis annab meile võimaluse peatuda. Selleks et lugeda raamatut, peame me hetkeks paigale jääma ja need on hetked, mis annavad meile võimaluse pöörata tähelepanu oma sisemisele minale ning leida sealt asju, mida me oma igapäevases kiirustamises ja hõivatud olemises kunagi ei märkaks. Raamat on kui maagiline peegel, mis peegeldab inimese sisemist evolutsiooni ebaküpsusest küpsuseni, lapsest vanurini. Võimalus on raamatus leida ka iseenda peegeldus ja asukoht teekonnal, samuti võti rahulolu leidmiseni iseenda ja maailmaga.”

Oleme tänulikud kõikidele meie koostööpartneritele ja õpetajatele, kes suunavad lapsi lugemise juurde.

Raamatukogu aruanne on koostatud Tallinna Keskraamatukogu administratsiooni, töötlusosakonna, teenindusosakondade (eestikeelse kirjanduse osakonna, võõrkeelse kirjanduse osakonna ja muusikaosakonna) ja haruraamatukogude aruannete põhjal.

Kaie Holm
Direktor

Triinu Seppam
Teenindusdirektor

Lisa 1. Enimlaenatud teavikute top 10 aastal 2012

Eesti ilukirjandus

1	Kivirähk, Andrus	Rehepapp, ehk, November: [romaan]
2	Hargla, Indrek	Apteeker Melchior ja Oleviste mõistatus: kriminaalromaan vanast Tallinnast
3	Hvostov, Andrei	Sillamäe passioon
4	Hargla, Indrek	Apteeker Melchior ja timuka tütar: kriminaalromaan vanast Tallinnast
5	Hargla, Indrek	Apteeker Melchior ja Rataskaevu viirastus: kriminaalromaan vanast Tallinnast
6	Luik, Viivi	Varjuteater
7	Tohvri, Erik	e-armastus: [romaan]
8	Tohvri, Erik	Naabrid
9	Raud, Mihkel	Sinine on sinu taevas
10	Kivirähk, Andrus	Mees, kes teadis ussisõnu: [romaan]

Tõlkekirjandus

1	Salinger, J. D.	Kuristik rukkis
2	Golding, William	Kärbeste Jumal
3	Shakespeare, William	Hamlet
4	Oksanen, Sofi	Puhastus
5	Wilde, Oscar	Dorian Gray portree
6	Bulgakov, Mihhail	Meister ja Margarita
7	Remarque, Erich Maria	Läänerindel muutuseta
8	Collins, Suzanne	Näljamängud : [triloogia]
9	Collins, Suzanne	Lahvatab leek
10	Gilbert, Elizabeth	Söö, palveta, armasta : ühe naise püüdlemine kõige poole Itaalias, Indias ja Indoneesias

Minu ... sarja raamatud

1	Petrone, Justin	Minu Eesti. 1. osa, Kas lubate elada?
2	Petrone, Justin	Minu Eesti. 2. osa, Mida sa tahad?
3	Petrone, Epp,	Minu Ameerika. 2. osa, Ülestähendusi unelmatemaalt 2003-2007
4	Paris, Manona	Minu Moskva: kõigi vimkade kiuste
5	Hommik-Mrabte, Kätlin	Minu Maroko, ehk, Maailma teistpidi vaatamise õpik
6	Lumiste, Kati	Minu Ibiza: vaba armastuse saar
7	Penu, Anna-Maria	Minu Hispaania: läbi maailma iseendani
8	Samarüütel, Anu	Minu London: loomepiinu, inspiratsiooni ja argiilu
9	Kängsepp, Liis	Minu Argentina: vabatahtlikuna getos
10	Lender, Mae	Minu Taani: tuuline teekond keelatud maal

Laste- ja noortekirjandus

1	Lindgren, Astrid	Meisterdetektiiv Blomkvist
2	Pervik, Aino	Kunsmoor
3	Vallik, Aidi	Kuidas elad, Ann? Mis teha, Ann?
4	Pervik, Aino	Arabella, mereröövli tütar
5	Pervik, Aino	Paula jõulud
6	Reinla, Astrid	Pätu
7	Lindgren, Astrid	Vahtramäe Emil
8	Kivirähk, Andrus	Sirli, Siim ja saladused
9	Egner, Thorbjørn	Sööbik ja pisik
10	Raud, Eno	Sipsik

Luuletused

1	Ehin, Kristiina	Viimane monogaamlane. [1. köide]: luuletused 2009-2011
2	Alliksaar, Artur	Päikesepillaja: [luuletused]
3	Kareva, Doris	Olematuse aiad
4	Õnnepalu, Tõnu	Kevad ja suvi ja
5	Liiv, Juhan	Sinuga ja sinuta: [luuletused]
6	Contra	Okseoksjon
7	Dante Alighieri	Jumalik komöödia. Põrgu
8	Kareva, Doris	Deka : ilmunud ja ilmumata luulet 1975-2007
9	Rooste, Jürgen	Kuidas tappa laulurästikut: [luuletused]
10	Under, Marie	Kevad: valikkogu

Teadmiskirjandus

1	Kersna, Vahur	7x7
2	Kordemets, Gerda	Sulev Nõmmik: Kui näeme, siis teretame!
3	Raud, Mihkel	Musta pori näkku
4	Bramanis, Riho-Bruno	Õhk riisiterade vahel : kaheksa aastat Jaapanis
5	Reinolt, Dagmar	Silvi Vrait: saatus
6	Aav, Tõnu	Aplaus teile
7	Arme, Lea	Ma olen elanud
8	Viisimaa, Teesi	Vello Viisimaa: lauldes vihmas
9	Vainküla, Kirsti	Ervin Abel. Siin ma olen
10	Laasik, Andres	Filmilavastaja ja näitleja Kaljo Kiisk: ikka hea pärast

Noodid

1	Peterson, Lana-Maria	Õunake : mudilaste muusika : abiks õpetajale
2	Ehala, Olav	Laula-mängi kaasa. 3
3	Anier, Kai; Muldma Maia	Muusikamaa : III klassi muusikaõpik
4	Pullerits, Mnika; Urbel, Liivi	Muusikaõpik 2. klassile
5	Rand, Inga	Präänik-väänik
6	Pajusaar, Riine	Ühes šokolaadilinnas
7		Koolirahva lauluraamat
8	Anier, Kai; Muldma Maia	Muusikamaa : II klassi muusikaõpik
9	Skuin, Aive; Sepp Karolina	Muusikaõpik 9. klass
10	Mägi, Tõnis	Noodiraamat

Helisalvestised

1	Ewert and the Two Dragons	Good man down
2	Red Hot Chili Peppers	I'm with you
3	Loosaar, Venno	Minul on : Venno Loosaare laulud lastele
4	Tätte, Jaan	Tuulevaiksel ööl
5	Erinevad esitajad	Eesti NSV pop
6	Pokinen, Mari	22
7	Eplik, Vaiko	V, ehk, Tants klavessiini
8	Adele	21
9	Lepland, Ott	Laulan ma sind
10	Lemsalu, Liis	Liis Lemsalu

Videosalvestised

1	Kolmanda planeedi saladus	Multifilmide kogumik
2	Smurfid	Multifilm
3	Viron vakka : 105 eesti rahvatantsu	
4	Maša ja karu : ja teised talvelood	Multifilm
5	Wallace ja Gromit : Suur puhkepäev	Multifilm
6	Buratino tegutseb jälle. 2	Lastesaade
7	Kevade	Mängufilm
8	Minu mustikakarva ööd	Mängufilm
9	Koletiste jälgedes : elu enne dinosauruseid	Loodusfilm
10	Viimne reliikvia	Mängufilm

E-raamatud

1	Kõusaar, Kadri	Alfa
2	Hargla, Indrek	Apteeker Melchior ja Oleviste mõistatus
3	Kivirähk, Andrus	Kaka ja kevad
4	Hargla, Indrek	Apteeker Melchior ja Rataskaevu viirastus
5	Larsson, Stieg	Lohetätoveeringuga tüdruk
6	Petrone, Epp	Minu Ameerika
7	Oksanen, Sofi	Puhastus
8	Afanasjev, Vahur	Minu Brüssel
9	Vainküla, Kristi	Ervin Abel. Siin ma olen
10	Larsson, Stieg	Tüdruk, kes mängis tulega